



the voice of canadian slovenians

# GLASILO

kanadskih slovencev

Letnik 8 številki 1 in 2 januar / februar 2004



Friendly  
Progressive  
Quality Service

---

**Slovenia Parishes Credit Union**

**Main Office**

725 Brown's Line  
Toronto ON M8W 3V7  
416.255.1742

**Toronto**

618 Manning Ave.  
Toronto ON M6G 2V9  
416.531.8475

**Hamilton**

23 Delawana Drive  
Hamilton ON L8E 3N6  
905.578.7511

[www.sloveniaku.on.ca](http://www.sloveniaku.on.ca)

# GLASILO

Ustanovljeno — Established in 1996

www.vsko.ca

**GLASILO KANADSKIH SLOVENCEV**

Izdaja — Published by

Vseslovenski Kulturni Odbor

All Slovenian Cultural Committee

770 Browns Line, Toronto, ON

M8W 3W2, Canada

President Florjan Markun

Tel: 905-465-1392

Fax: 905-465-1624

E-mail: mfm67@aol.com

Urednik: Leander Škof

Tehnični sourednik: Frank Brence

Sodelavke:

Anica Resnik, Milena Soršak, Tjaša Škof

**Letna naročnina**

Kanada: \$25.00, ZDA: \$30.00 US, Evropa: \$40.00

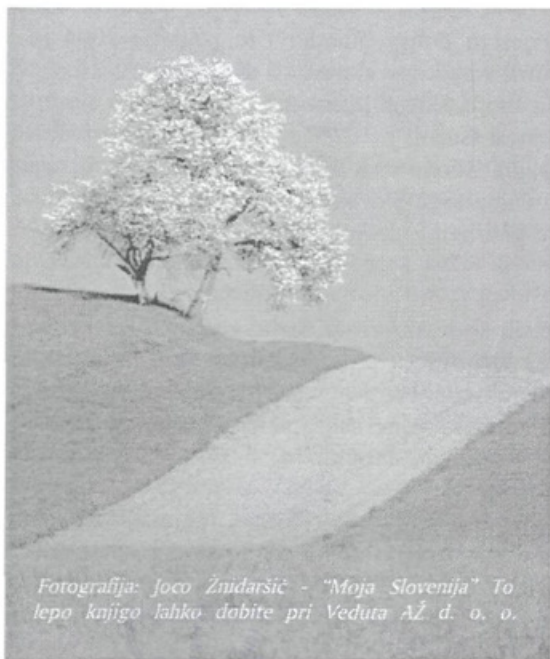
US, Drugod: \$60.00 US

Address your comments to: Frank Brence

94 Glenthorne Drive, Toronto ON M1C 3X5

Tel: 416-281-6794 Fax: 416-281-4287

E-mail: glasilo@aol.com



Fotografija: Joco Žnidaršič - "Moja Slovenija" To  
lepo knjigo lahko dobite pri Veduta AŽ. d. o. o.

480210 Delno iz vsebine 11 480210

4. Uvodne besede z letnim pregledom
8. Kronološki kalejdoskop mnenj in odmevov v slovenskih medijih o kaosu in krizi "izbrisanih"
13. Vabilo na občni zbor KSK in kulturni večer
14. Primorska in izzivi evropskega odpiranja
16. Na krasu več zaraščenih površin
17. Bodo Primorske novice že dnevnik v EU? Protest društva Edinost v Trstu
18. Primieri za tristranski dialog o Jadranu
19. Organizacije manjšin za skupno koordinacijo Srednjeevropski katoliški shod
20. NSKS obsoja volilni oglas FPOe
21. Zahteve Enotne liste za koroške volitve
21. Sturm predsednik novega sosveta
22. Po petih letih novo zasedanje komiteja
22. Naše življenje
25. Osmrtnice
27. Latinščina, uradni jezik EU?
- EU - Globalizacija in Slovenci
28. Narodna homogenost slovenskega prostora
29. V Evropi živi 814 milijonov ljudi
- Švedi štejejo Slovence kot Srbe in Črnogorce
30. Ljubljana z džamijo?
31. Minaret z razgledom
32. Problem informiranja Slovencev po svetu
33. Nova revija za Slovence po svetu 54 milijonov Slovenska matica praznuje 140 let
34. 27 let odkar je umrl Karl Mauser
35. Pomagajmo pognati slovensko jadrnico SKSSK: Premalo pozornosti družini v EU
36. Evropska komisija potrdila dokument za RS
37. DZ ratificiral pristopno pogodbo k EU
38. Gospodarske novice
39. Slovenija in NATO
42. Zanimivosti po svetu
43. Novice iz Rusije
46. Novice iz Argentine in Madagaskarja
48. Duhovna misel - Skrivnost velikega tedna
50. Slovensko društvo Vancouver
51. Franc Skumavc
53. Finding continuity through sport
54. Poročila in reklame (v angleščini)
56. Debates Heat Up as Erased Await Remedy
59. Praznovanje Kulturnega večera v Torontu

# UVODNE BESEDE Z LETNIM PREGLEDOM

Leander Škof

V korist novih naročnikov Glasila, da se seznanijo s pomembnejšimi lanskoletnimi dogodki, ki so bili objavljeni v naši publikaciji, smo v tej izdaji kratkim uvodnim besedam dodali pregled dogajanj, doma in po svetu, zadnjih 14 mesecev. S to številko tudi skušamo prikazati kaos o „izbrisanih“, ki sedaj polemizira in razdvaja mlado slovensko državo, in žal tudi negativno prikazuje svetu balkanizirane razmere vladnih oblasti v skorajda bananski republiki Sloveniji, in to tik pred njenim vstopom v EU in NATO.

*Če bi naši predniki (Veneti, Alpski Slovani?) prevzeli in obdržali klasično latinščino za svoj jezik, bi bil spodnji članek naslovljen:*

## SLOVENIA IN ANNO DOMINI MMIII ET MMIV (SLOVENIJA V LETU GOSPODOVEM 2003 IN 2004)

*Nekaj zanimivih in pomembnih dogodkov v Sloveniji v letu 2003 in v začetku prelomnega leta 2004 pred, vstopom v EU in NATO ter pred volitvam v državni zbor:*

### 2003

1. januarja 2003 je Slovenija začela novo leto z zmago na tekmovanju za svetovni pokal v smučarskem skakanju. Zmagal je skakalec **Primož Peterka** v Garmisch-Partenkirchnu.

Kot je tudi poročala vladna publikacija 'Slovenia News' ("Foreign policy blunder") 6. januarja 2004 je začetkom februarja lani zunanji minister **Dimitrij Rupel** postavil v zadrego slovensko diplomacijo s svojim podpisom Vilenske deklaracije; skušal ga je zagonarjati, da mora Slovenija za sprejem v NATO slediti *obema "mami in atu"* (EU in ZDA). Žal pa mu ni uspelo, saj hkrati »sedeti na dveh stolihi« – ali kot pravimo v Kanadi, »stati v dveh kanujih«, je vedno tvegano. Tako je padla v vodo tudi milijardna finančna podpora slovenski vojski, ki so jo za podpis ZDA obljubile Sloveniji. Poleg tega Slovenije (kot tudi Kanade) ni na seznamu 63 držav, ki lahko prisostvujejo pri obnovi Iraka v gradbenih projektih, vrednih \$18.6bilijonov US, za kazen, ker nista sodelovali z ZDA v iraški vojni.

V marcu sta bila sočasno izvedena dva referendumata, na katerih se je slovenski narod večinsko izrekel za vstop v EU in NATO. Sredi aprila so odšli predsednik **Janez Drnovšek**, premier **Anton Rop** in zunanji minister **Dimitrij Rupel** v Atene, kjer so se, v posmeh svetovnih medijev, prerivali pri podpisni slavnosti, kdo bo prvi podpisal pristopno pogodbo za članstvo v EU. Mlajša generacija pa je septembra veselo sprejela vladni sklep o profesionalizaciji vojske in o koncu obveznega nabora.

Notranjepolitični dogodki so potekali v luči ukrepov za prilaganje EU (davčna reforma, regionalizacija in decentralizacija), v zvezi z evropskim mehanizmom menjalnih tečajev ter vodenje varčevalne gospodarske politike in omejevanjem inflacije. Slovenija je februarja v skladu z določili Evropskega sporazuma odprla nepremičninski trg za državljane EU. Začetkom marca pa je slovenska vlada sprejela tudi sklep, da bodo slovenski kmetje prejeli 75% neposrednih plačil, ki jih imajo kmetje EU.

Hrvaška je poleti razglasila svoj ribolovni pas v Jadranu in s tem zaostri vprašanje, ali ima Slovenija dostop do mednarodnih voda. Tudi mejni spor ostaja nerešen in izgleda, da nova hrvaška koalicijska vlada še ni pripravljena na diplomatsko rešitev.

Vatikanski konkordat, predložen že pred enim desetletjem, še vedno ni bil podpisan – in to kljub temu, da je ustavno sodišče sprejelo odločitev, da sporazum med Slovenijo in Svetim sedežem v pravnih vprašanjih ni v neskladu z ustavo RS. Slovenska katoliška skupnost je bila zelo razočarana, ker papež **Janez Pavel II** med novimi kardinali ni imenoval nobenega za Slovenijo. V septembrskem referendumu je preko 57% volilcev odločilo za omejitev nedeljskega dela in tako je nedelja ostala, več ali manj, še vedno "gospodov dan". Rimsko katoliška cerkev v Sloveniji ne popušča v zahtevi verouka (kot izbirni predmet) v javnih šolah, vendar pa temu minister za šolstvo **Slavko Gaber** zagrizeno nasprotuje. Metropolit **France Rode** je ostro napadel poskus vladnega obdajevanja honorarjev za maše posameznikov, češ da tega še v komunizmu ni bilo.

Tudi lani je imela Slovenija svoj delež afer, ki so pretresale slovensko javnost: starostni domi Zbiljski gaj in Črni les, predrage operacijske mize v Kliničnem centru, ponesrečen informacijski »IT« sistem v NLB, in Ruplova »diplomatska akademija«.

Sredi aprila so se na internetnih straneh pojavili UDBA.NET podatki o uslužbencih, sodelavcih in nadziranih osebah nekdanje tajne službe Udbe, ki jih je objavil častni konzul RS v Novi Zelandiji, **Dušan Lajovic**. Ta afera pravega epiloga še ni dočakala, čeprav je vlada Lajovca koncem junija razrešila s položaja – zaradi njegove starosti. (Tedaj je bil tudi razrešen naš "ekonomski" častni konzul **Zlatko Avrelius Verbič**, verjetno tudi zaradi njegove starosti in ne zaradi nesposobnosti kot ekonomist). Avgusta pa je v svoji knjigi »Med svobodo in rdečo zvezdo« **Dušan Jalovic** dodatno razkrinkal 14,000 imen agentov Udbe.

Najbolj sporna afera, ki polemizira in razdvojuje slovenski narod (poleg – po Kučanovi intervenciji – sprejete »spravne zakonodaje prikritih grobišč« z uradnimi, lažnivimi in žaljivimi spomeniki), je nedvomno predložena zakonodaja koalicijske vlade o t.i. »izbrisanih« oseb. Ti »izbrisanci« so po lastni krivdi zamudili svoje možnosti za registracijo (bodisi za državljanstvo, bodisi za status tujca). Referendum 15. februarja 2004 naj bi rešil problem 18,305 uradno »izbrisanih« zamudnikov, kar predstavlja enega izmed glavnih zdajšnjih notranjepolitičnih konfliktov v slovenski javnosti. Epiloga k temu še nimamo, ker so vrhunski oblastniki - predsedniki državnega zbora (Pahor), vlade (Rop) in države (Drnovšek) z njihovo politično intervencijo. In uspešno blokirajo opozicijske predloge za rešitev tega problema.

Znani novinar in filozof dr. **Tine Hribar** je bil razglašen kot "osebnost leta 2003" za svojo izjavo v razmišljanjih o slovenski prihodnosti in odgovornosti za resnico, češ "*..da za prihodnost slovenskega naroda ni vseeno, kaj piše na državnih spomenikih tistim žrtvam, ki so jih skrivaj pobili po končani vojni. Da je razlika med usmrtnitvijo in ubojem tako pomembna, da tega preprosto ni mogoče spregledati. Ljudje nismo le skupnost živih, temveč občestvo živih in mrtvih.*" (Delo, 6. januarja 2004). Dr. Tine Hribar je to temo tudi že jasno prikazal med »posvetom o narodnih vrednotah«, katerega je 19. novembra 2003 sklical predsednik države, dr. Janez Drnovšek.

19. decembra je DZ sprejel zakon o divjadi in lovstvu, ki je v glavnem bil podedovan iz bivše Jugoslavije. Divjad bo še naprej državna lastnina, in tudi lovska pravica bo pripadala državi. Edina novost zakona je

koncesija, ki jo morajo upravljalci lovišč in lovske družine plačevati državi. Bistveno stari podedovani zakon ni bil spremenjen. Lov ostane naklonjen privilegiranim članom kontinuitete, lastniki gozdov pa nimajo nobenih pravic glede lova.

23. decembra smo obeležili 13-letnico plebiscita o samostojnosti in neodvisnosti Slovenije, kar uradno praznujemo 26. decembra. Na sveti večer pred božičem, 24. decembra, pa so slovenski škofje darovali slovesne polnočnice v Ljubljani, Mariboru, Kopru in Novi Gorici. Ljubljanski metropolit **Franc Rode** je ob svetovnem dnevu miru, ki ga praznujemo 1. januarja, predstavil mirovno poslanico papeža **Janeza Pavla II**: *»V 25 letih svojega papeževanja nisem nehal dvigati glasu pred Cerkvijo in svetom, da bi vse verne in vse ljudi dobre volje povabil, naj si vzamejo k srcu zadevo miru,... da bi tako zagotovili svetu boljše življenje v vedrem sožitju in medsebojnem spoštovanju,«* je v poslanici zapisal papež, ki se kljub nasilju, ki vlada v svetu, nagiba k optimizmu. Poslanico zaključuje, da je potrebno narode vzgajati k spoštovanju prava. Papeževe misli so lahko po prepričanju metropolita Rodeta tudi temelj za velikega slovenskega problema sprave, ki ga *»slovenski narod nosi v sebi in ga bo slej ko prej moral rešiti«*.

## 2004

Tudi letos je bila Slovenija med svetovno novoletno turnejo v Bischofshofnu ponosna na 25-letnega **Petra Žonta**, ki je osvojil drugo mesto, kar je že naš drugi največji uspeh v 52-letni zgodovini tega prestižnega tekmovanja v smučarskem skakanju.

Koncem januarja je postal državni prvak **Robert Kranjec** s svojim 105-metrskim skokom, drugi pa je bil **Primož Peterka**.

Razočarani pa smo bili na **Janeza Drnovška** in **Antona Ropa**, ko sta oba že v uvodnih besedah njunih novoletnih poslanic globoko užalila svoje rojake. Nista jih naslovila **Slovenkam** in **Slovencem** temveč *»državljanom Slovenije in ostalim, ki živijo v Sloveniji«*. **Franc Pukšič**, predsednik *»Komisije za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu'»,* je bil eden od prvih, ki je v svojem odprtem pismu: *»PROTEST PROTI NOVOLETNI POSLANICI PREDSEDNIKA VLADE«* javno protestiral in označil Ropovo ignoriranje svojih sorojakov nespremenljivo. *»Tako obnašanje predsednika vlade, ki negira vrednote slovenstva in lastni narod, je zelo slaba popotnica vstopanju Slovenije v EU«*. Pukšič je tudi dodal: *»kaj šele, da bi predsednik vlade v poslanici pozdravil tudi Slovenke in Slovence, ki živijo izven slovenskih meja«*. Vsebinsko pa je bila Ropova poslanica prikazana kot lažniva v članku **Stanislava Kovača**: *»POSLANICA ZA POZABLJENE«* (MAG, 6. januarja 2004), kjer Kovač s statistično dokumentacijo dokazuje, da je *»Tone Rop v televizijski novoletni poslanici spet pokazal svojo lažnivo politično naravo, saj je ob vstopu v volilno leto 2004 državljane zavajal z neresničnimi trditvami o brezposelnosti, gospodarski rasti in inflaciji«*. Dodal je, da bo Rop, *»ki negira vrednote slovenstva in lastni narod«* verjetno nadaljeval preračunljivo zavajati volivce.

8. januar je bil dan presenečenj in drastičnih sprememb v **»Vseh Slovenijah«**: Združene države ponovno zahtevajo od vseh slovenskih državljanov viizume za vstop v ZDA; v vzhodni Kanadi so temperature padle pod -30 C in lokalni brezdomci so panično iskali varna zatočišča; v matični Sloveniji pa je *»neodvisno«* ustavno sodišče tudi začasno zamrznilo svoj referendumski odlok o *»izbrisanih«* zamudnikov pod pritiskom

direktnih političnih intervencij treh predsednikov: **Boruta Pahorja** (državnega zbora), **Antona Ropa** (vlade) in **Janeza Drnovška** (države), verjetno v strahu, da bodo zgubili v javnem referendumu.

Naravi je vzelo tri tedne, preden se je kanadska temperatura normalizirala. Modrijankam in modrijanom ustavnega sodišča, pod političnim pritiskom sedanje vlade, pa še vedno ni uspelo rešiti gordijskega vozle 'žizbrisanih', saj so pristali na vladno zahtevo in so začasno zamrznilii referendum, ki naj bi demokratično rešil to zapleteno in polemično vladno zakonodajo z javnim glasovanjem vseh državljanov Slovenije.

Med drugo obravnavo v DZ, v poznih večernih urah, je 2. februarja koalicijska Slovenija (opozicijski stranki SDS in NSi) presenetila vladno koalicijo s ponovno pobudo za izvedbo referenduma o t.i. »sistemskem zakonu o izbrisanih«. Vendar je vladna koalicija s svojo večino v DZ z lahkoto preglasovala pobudo opozicije in brez zakonske podlage začela vročanje dopolnilnih odločb za retroaktivno pridobivanje dovoljenj za stalno prebivanje in plačila za njihovo »utrpljeno škodo«.

Tragi-komična saga o izbrisanih se bo verjetno še vlekla do vstopa v EU - kot drugorazredna spletkarska politična nanizanka pod vladno režijo in z nesposobnimi političimi akterji – v posmeh in zadrego domače in tuje avdience.

Naj končamo z uvodnim člankom v Delu 4. februarja 2004, ki jasno in slikovito prikazuje letošnja pravno-politična vladna dogajanja v naši lepi domovini – sedanji skorajda "balkansko/bananski demokratični Republiki Sloveniji." Spodnje je zelo primeren trenuten epilog za njen sedanji "kaos izbrisanih."

## **Zadnje opozorilo**

Mišo Renko (Delo 4. februar 2004)

Zadnje tedne se zdi, da se slovenska politika ukvarja samo še s tako imenovanimi izbrisanimi. In ker to počne tako, da brez ducata pravnih strokovnjakov pogovor o tej temi sploh ni več mogoč; za težave ljudi, ki se prepoznavajo pod skupnim imenom izbrisani, pa se ne zmeni kaj prida, je pravzaprav nemogoče ugotoviti, kam nas bo vsa ta brezplodna razprava pripeljala. Kaže pa, da nas vodi v še večji politični kaos in razvrednotenje tudi tistih državnih institucij, ki drugod veljajo malodane za nedotakljive.

Stranke imajo »svoje« pravne strokovnjake, ki različno razlagajo sodbe ustavnega sodišča in se pred televizijskimi kamerami prepirajo skupaj s politiki. Različna društva javno izražajo dvome o pravilnosti razsodb ustavnega sodišča itd. In kako naj ocenimo družbo, v kateri mora predsednica ustavnega sodišča lastno stroko opozarjati, naj neha razplamtevatii strasti s pavšalnimi ocenami, češ da je ustavno sodišče prestopilo svoje pristojnosti. Zato tudi ni presenetljivo, da je predsednik parlamenta, ki je na izredni seji skušal sredi politične, proceduralne in pravne zmešnjave ustreči levim in desnim, nazadnje doživel napade celo od kolegov iz lastne stranke.

Izjavo predsednika države, naj parlament čimprej razpiše referendum o tehničnem zakonu o izbrisanih in tako izpolni svojo zakonsko obveznost, je mogoče razumeti kot zadnji poziv politiki, naj doseže dogovor. Razglabljanje o tem, da je ta referendum nepotrebno zapravljanje denarja, saj tako ali tako ne bo odločal o ničemer, je v tem primeru brezpredmetno. Neskončnih pogajanj med predstavniki vladne koalicije in

opozicije, ko so javnost vsak dan znova prepričevali, da bodo zdaj zdaj dosegli nekakšen kompromis, v resnici pa se je že na začetku vedelo, da iz vsega skupaj ne bo nič, pa se je javnost tudi že naveličala. Naj vladna koalicija, predvsem pa njena največja stranka LDS, ki je s svojo arogantnostjo in podcenjevanjem opozicije najbolj odgovorna, da je zadeva izbrisani dobila histerične razsežnosti, sama najde pot iz močvirja, v katerega je prostovoljno zabredla. In naj nikar ne pričakuje, da ji bo pri tem kdo pomagal.

*(Op. ur.: za vse zainteresirane z računalniki pa svetujemo, da v vsebinskih podrobnostih preteklega leta lahko pregledajo dogodke v šestih kategorijah: Svet, Slovenija, Slovenski parlament, Politika, Gospodarstvo in Kultura, ki jih je pripravila Slovenska tiskovna agencija in je brezplačno dostopna preko spletne strani Ljubljanskih novic. Splošne dnevne novice pa so dostopne preko DELOFAX spletne strani. Oba naslova lahko najdete v spletni strani KSK: [www.slokongres.ca](http://www.slokongres.ca) Letos je dostopen tudi tednik MAG na naslovu: <http://www.salomon.si/indexpp.asp?pp=2> nato pa klikni Salomon in Mag.)*

## ZANIMIV KRONOLOŠKI KALEJDESKOP MNENJ IN ODMEVOV V SLOVENSKIH MEDIJAH O KAOSU IN KRIZI »IZBRISANIH«

**Miha Kovač (Dnevnik): SRAMOTA**

»Odločitev ustavnega sodišča, da zavrže zahtevo državnega zbora za presojo morebitnih protiustavnih posledic referendumu o tehničnem zakonu o izbrisanih, bo imela za Slovenijo neprijetne in dolgoročne posledice; ... ta odločitev pomeni pravo sramoto za strokovne službe DZ in njegovega predsednika Boruta Pahorja. Ustavno sodišče (US) je namreč zahtevo zavrglo, ker je bila vložena en dan kasneje, kot to zahteva zakonski rok... Zato pomeni enodnevna zamuda pri oddaji zahteve za presojo ustavnosti referendumskega vprašanja jasno opozorilo, da je predsednik DZ v tem primeru ni opravil svojega dela tako, kot je treba – in da je s tega stališča povsem na mestu vprašanje o njegovi odgovornosti;... (Vlada bo) po mnenju US glede izbrisanih delovala neustavno vse dotlej, dokler ne bo vsem izbrisanim izdala ustreznih odločb. Ali, če povemo bolj po domače, vse zgodbe o tehničnem zakonu o izbrisanih so zgolj izgovor za to, da lahko država še vnaprej ravna neustavno...»

**Miro Rak (Delo): ŽIVELA DIKTATURA PRAVA**

»Odločno protestiram proti čenčam in namigavanjem, da Slovenija ni pravna država – pri nas nimamo samo pravno državo, temveč celo diktaturo prava... Kriv je seveda »pravni zastopnik izbrisanih Matevž

Krivic, ki že od nekdaj velja za pedantneža in pikolovca ob zadevi izbrisanih... Kot se za pravo demokracijo spodobi, so tudi ob vprašanju pravna mnenja deljena, kar je tudi povsem razumljivo, saj menda ne bomo spet pristali v totalitarističnemu režimu, ko smo vsi mislili enako... Predlagam, da v primeru pravnih nejasnosti prenehamo nadlegovati že tako prezaposlene ustavne sodnike in velemne pravne strokovnjake in učenjake, temveč za rešitev vsake zadrege ročno razpišemo referendum. Ljudstvo se je doslej že toliko pravno izobrazilo, da lahko brez težav rešuje razne uganke in rebuse, s tem pa si bomo prihranili mučne izkušnje; človeku se denimo kar zasmili notranji minister Rado, ki se ves rdeč preseda po fotelju in samo strmi v daljave, da o zariplih pravnih, ki se obmetujejo s citati, ne govorimo«.

**Mark Pečauer: (Delo): POLITIČNA SMISELNOST PRAVNEGA NESMISLA**

»Referendum torej bo. Najbrž? Glede na to, koliko preobratom smo že bili priče v nadaljevanki o izbrisanih, namreč ne bi bilo nobeno presenečenje, če bi iznašli še kak pravni trik, kako preprečiti ali vsaj odložiti izvedbo referendumu... Kaže upoštevati, da US o marsikaterem vprašanju, ki ga bo odprla



zadeva izbrisanih, odloča prvič in tako ustvarja precedense, na katere se bodo sklicevali še mnogi drugi pobudniki in oponenti najrazličnejših referendumov. Temu primerno je ustavno sodišče tudi previdno in skopo v svojih odgovorih. Zdjaj tako vemo, da skupina (33) poslancev ni upravičena vložiti zahteve za oceno odloka, s katerim se razpiše zakonodajni referendum; o tem ali je upravičen kdo drug, pa se bo US izreklo, ko mu bo tako zahtevo podal kakšen drugi vlagatelj... Politično se je izkazalo, da je referendum smiseln... Vlada, zlasti v podobi premiera Antona Ropa, sicer ponavlja, da referendum ni v njenem interesu in si ji celo zdi škodljiv, zato pa opozicija vztraja, da je potreben, predvsem ... zato, da ljudstvo vladi pove, ali jo še ima za legitimno.«

#### **SNS (STA): PRITISKI KOALICIJE NA USTAVNO SODIŠČE, KI SE KLANJA POLITIČNI VEČINI**

»V SNS dopolnilnitev zahteve 33 koalicijskih poslancev v presojo ustavnosti odloka o razpisu referenduma o izbrisanih razumejo kot jasen političen pritisk na ustavno sodišče, po drugi strani pa kot klanjanje ustavnega sodišča politični večini... Premier Rop s svojo arogantno držo pač lahko izsili in v popolnosti izniči vsebino slovenske zakonodaje in uzakoni še tako abotno idejo ter jo javnosti prikaže kot legitimno. Žal je zgornji scenarij zelo blizu uresničitvi, saj Rop z izrazito ignoranco do države sprejema škodljive poteze v zameno za zadovoljevanje osebnih interesov. Morda je zaradi tega prevzel vlogo predstavnika društva izbrisanih.«

#### **Vlado Šlamberger (Delo): IZBRISANI ŠE NAPREJ KAMEN SPOTIKE**

»**Borut Pahor** je podučil koalicijsko partnerico LDS, oziroma njene ministre, da je poznanje poslovnika, saj novega predloga ni možno vložiti, potem ko je prvotni v parlamentarnem postopku... (Referendum) lahko prepreči le ustavno sodišče, ki naj bi o tem odločalo. Možno je celo, da bila dva referenduma hkrati, eden o tehničnem, drugi o sistematskem zakonu o izbrisanih, kar be pocenilo posamezen referendum na 300 milijonov tolarjev.

#### **RTV Slovenija: (STA): IZBRISANI PREMKAJO VOLILNO TELO V DESNO**

»Prvi Politbarometer v volilnem letu je pokazal, da je januarja podpora SDS-u izrazito narasla, saj ga podpira 15% vprašanih. Podpora pa je narasla tudi SNS-u, ki ga podpira 6% vprašanih. Po besedah Nika Toša s Fakultete za družbene vede je rast podpore povezana z dogodki glede izbrisanih. Rezultati raziskave so tudi pokazali, da je padla podpora vladi Antona Ropa. Podpira jo 47% vprašanih, medtem ko jo je decembra podpiralo 53% vprašanih.«

#### **Jana Taškar (Delo): IZBRISANI – ŠTEJE SAMO ENO ŠTEVILO: 18,305**

»Po podatkih notranjega ministrstva ... je bilo 26. februarja 1992 iz registra stalnega prebivalstva prenešeno v evidenc tujcev **18,305** državljanov drugih republik nekdanje SFRJ... (Vendar je tedanja vlada) že jeseni 1992 s sklepom delno popravila februarja opravljeni izbris. (Po tem sklepu) naj bi se pri obnavljanju vlog za izdajo dovoljenja za stalno prebivališče upoštevalo, da je izpolnjen pogoj prebivanja tudi takrat, ko je imel izbrisani na območju Slovenije najmanj **tri leta** in je tukaj tudi **dejansko živel**, preden so zanj začele veljati določbe zakona o tujcih. Na podlagi tega sklepa naj bi bilo (med leti 1991 in 1997) izdanih okoli pet tisoč dovoljenj za stalno prebivanje.«

#### **Jože Poglajen (Delo): SPET NA ZAČETKU**

»Za nastop predsednika vlade Toneta Ropa v pretesni sobici za tiskovne konference bi sicer težko rekli, da je bil uvod v volilno kampanjo, kakor Američani razumejo govor predsednika Georgea Busha o razmerah v državi. Vendar se tej primerjavi ni mogoče povsem izogniti. Ne samo, da je del nastopa šefa naše vlade potekal v angleščini, tudi govorila sta o temah, katerih razlaganje bo gotovo vplivalo na to, ali bosta oba čez leto dni še na svojih položajih. Mož števika ena v ZDA je največ govoril o Iraku in obljubil dokončanje demokratizacije te arabske države. Tone Rop pa o ureditvi problema izbrisanih. Za obe zgodbi je značilno, da v vlogi gasilcev nastopata človeka, ki sta ogenj zakurila.«

**Danilo Slivnik (Mag): ROCK'N'ROLL NA BETHOVNOVI** (lokacija US - članek je ponatisnjen v celoti)

»Po nekaj tednih nesporazumov okrog izbrisanih je v najbolj neprijetnem položaju ustavno sodišče, saj se je zapletlo v čudno politikantsko igro in zamajalo temelje pravnega reda v državi. Politiki iz vseh strank sicer še vedno pravijo, da imajo ustavni sodniki zmeraj prav in da bodo zato skušali najti kompromisni izhod iz zagate, ki sta jo povzročili njihovi skrajno kontroverzni odločbi, vendar je lahko vsaj laična javnost drugačnega mnenja. Kdo pa so navsezadnje ustavni sodniki, da bi imeli zmeraj prav, in katera politična institucija naj bi jih imenovala, da bi bili politično nevtralni in objektivni. Nasprotno: vsi sedanji so bili imenovani v času Kučanove vladavine in mnogi izmed njih imajo jasno prepoznavno pristransko politično ozadje, zaradi katerega so se po zapletih z izbrisanimi znašli tako rekoč v »revolucionarnem položaju«. Kratko malo so spregledali (oziroma odpravili) 13. člen ustavne listine, ki je bila leta 1991 podlaga samostojne države in je povsem korektno urejala status priseljencev, ter umetno ustvarili politično kategorijo domnevno problematičnih »izbrisanih«, ki naj bi v zahvalo kontinuitetnim strankam (LDS in ZLSD – op. ur.) na prihodnjih volitvah vnovič pomagali k boljšemu izidu. Pri zaroti seveda niso dejavno sodelovali vsi ustavni sodniki, vendar je povsem zadostovalo, da so bili brezbrizni in se niso dovolj poglobili v dokument, ki sta ga v njihovem imenu za »izbrisane« pripravila sodnika poročevalca dr. **Ciril Ribičič** in dr. **Milojka Modrijan** (slednja dosledno kaže svojo barvo s svojimi glasovanji in izjavami v US – op. ur.). Tu pa stvari postanejo že bolj sumljive. Ker so ustavni sodniki samo ljudje in ker sta pri mnogih politika in ideologija globlje vsajeni v podzavest kot dobra vzgoja, je pristranskost povsem realna in razumljiva. Navsezadnje se da o vsaki stvari presoditi tako ali drugače in zlasti dr. **Ciril Ribičič** zanesljivo ne poseblja strokovne nevtralnosti in objektivnosti. Zato je v lanski odločbi o izbrisanih pač presodil tako, da je iz dela prebivalstva naredil velik politični problem, ki naj bi na eni strani majhno povračilo za njegove

izgubljene iluzije l. 1990, ko se je Slovenija odločila za samostojnost (on in njegova stranka pa sta ji odločno nasprotovala), po drugi strani pa naj bi nekdanji priseljenci vnovič volilno pomagali nekdanji levici. Škode, ki bi pri tem prizadela Slovence, mu je bilo malo mar.«

#### **(STA): JANŠA: KOALICIJA IŠČE BLIŽNJICE**

»Predsednik SDS Janez Janša je prepričan, da vladna koalicija za reševanje vprašanja izbrisanih išče bližnjice in možnosti, ki niso v skladu s predpisanimi postopki. 'Prav mogoče je, da bo vladna večina t. i. sistemski zakon o izbrisanih na izrednem zasedanju DZ izglasovala, vendar pa ta zakon ne bo legitimen', je v izjavi za javnost poudaril Janša in dodal, da bo imelo to posledice tudi za obstoječi pravni red. Po njegovem mnenju namreč zadnje rešitve pomenijo kršenje poslovnika DZ in ustave.«

#### **(STA): VLOŽENA REFERENDUMSKA POBUDA O SISTEMSKEM ZAKONU O IZBRISANIH**

»Glede na to, da gre za referendumsko pobudo, jo bo predsednik DZ najprej posredoval v presojo notranjemu ministru, ter najverjetneje še parlamentarni zakonodajno-pravni službi. To naj bi preverilo, ali je pobuda v skladu z ustavo in zakonodajo ter če izpolnjuje vse z zakonom določene pogoje. Na podlagi tega mnenja naj bi nato predsednik parlamenta posredoval svojo odločitev glede določitve roka za zbiranje potrebnih 40,000 podpisov volilk in volilcev... Po mnenju pobudnikov bi morali izbrisani, ki bi želeli status stalnega bivališča pridobiti za nazaj in pojasniti vse okoliščine, zaradi katerih si niso pravočasno pridobili svojega statusa... Osebe, ki bi bile upravičene do stalnega bivališča ... bi bile upravičene do največ 150,000 tolarjev odškodnine«, seveda pod pogojem, da medtem niso prekrševali kazensko zakonodajo Republike Slovenije.

#### **(STA): DRŽAVNI ZBOR NI DOLOČIL NOVIH ROKOV ZA REFERENDUM O IZBRISANIH**

»DZ je s 31 glasovi za in 35 glasovi proti zavrnil spremembe odloka o razpisu naknadnega zakonodajnega referenduma o t.i. tehničnem zakonu o izbrisanih. Tega bi moral DZ sprejeti na podlagi

odločitve ustavnega sodišča (US), s katero je zavrglo zahtevo 33 poslank in poslancev za presojo ustavnosti odloka o razpisu referendumu. Ker pa je ustavno sodišče zadržalo izvajanje odloka, je državnemu zboru naložilo, da določi nove roke za razpis referendumu. Po takšni odločitvi državnega zbora so opozicijski poslanci SDS, NSi, SNS in nato še poslanci koalicijske SLS zapustili zasedanje.«

#### (STA): KOALICIJA SLOVENIJA: OBLASTNA VEČINA ZAVESTNO IN AROGANTNO KRŠI USTAVO IN ZAKON

»Predsednika opozicijskih strank sta na novinarski konferenci pozvala vladno večino, da v najkrajšem možnem času popravi 'doslej največjo kršitev ustavnega reda', ki jo je zagrešila, ko je uro pred iztekom roka glasovala proti odloku o razpisu referendumu o t.i. tehničnem zakonu o izbrisanih. Pričakujejo, da se bo oglasil tudi predsednik republike Janez Drnovšek ter se zavzel za spoštovanje ustave in zakona. Predsednik DZ Borut Pahor pa bi moral glede na 'ustavni puč', ki se mu je zgodil, iz protesta odstopiti, ali pa vsaj zamrzniti funkcijo, dokler se ta napaka ne popravi.«

#### (STA): NOTRANJE MINISTRSTVO ZAČELO VROČATI DOPOLNILNE ODLOČBE IZBRISANIM

»MNZ je danes začelo vročati dopolnilne odločbe o stalnem prebivanju izbrisanim... Da je odločbe ustavnega sodišča treba šteti za zakoniti predpis, pa je US prvič obrazložilo v svojem sklepu z 22. decembra lani, v današnjem sporočilu zatrjujejo na MNZ.«

#### (STA): PREDLOG USTAVNEGA ZAKONA O IZBRISANIH UMAKNJEN – PRIPRAVLJA SE INTERPELACIJA

»KoalICIJA Slovenija je na novinarski konferenci potrdila, da umika predlagani ustavni zakon, s katerim naj bi rešili vprašanje pravne podlage za ureditev statusa izbrisanih. Kot sta povedala vodji poslanskih skupin SDS in NSi, 'ne vidijo več smisla, da bi iskali sporazumne rešitve'. Glede napovedane interpelacije zoper ministra Rada Bohinca, pa ... 'da jo pripravljajo, če bo ministrstvo za notranje

zadeve (MNZ), brez zakonske podlage začelo izdajati dopolnilne odločbe o stalnem prebivanju za nazaj izbrisanim, ki so v letih po nezakonitem izbrisu iz registra stalnega prebivalstva pridobili dovoljenje za stalno prebivanje'.«

#### (STA): PREDSEDNIK DRNOVŠEK: DRŽAVNI ZBOR NAJ ČIM PREJ DOLOČI REFERENDUMSKE ROKE

»Predsednik RS Janez Drnovšek se je na novinarski konferenci zavzel za to, da bi državni zbor čim prej spremenil odlok o razpisu naknadnega zakonodajnega referendumu o tehničnem zakonu o izbrisanih. Po njegovem mnenju je pravne temelje nujno potrebno spoštovati, saj ni sprejemljivo, da se v zvezi s tem sproti spreminjajo pravila igre. Drnovšek je bil zelo kritičen do vladne koalicije, ki je po njegovem mnenju napravila niz neoptimalnih potez. Kljub temu pa je (vladna) koalicija napravila precejšen vsebinski premik in odgovorila na glavne pomisleke opozicije. Ocenil je, da bi opozicija lahko naredila tisti korak, ki je potreben, da bi našla skupni jezik z vladno koalicijo in pri tem omenil ustavni zakon, ki ga je predlagal državni svet.«

#### Delo: JANEZ DRNOVŠEK POZIVA K ISKANJU POTI IN ZMEDE

Zdrav razum terja, da se ustavijo konji, se je predsednik republike Janez Drnovšek že drugič v dveh dneh oglasil javnosti v zvezi z referendumom o izbrisanih. Po njegovem je referendum..nekoristen in nepotreben... Zato je treba najti pravno pot, da se ta nesmiselni referendum prepreči. Majhna možnost je, da bi ustavno sodišče odločilo, referendum razglasiti za protiustaven in ga prepovedati.. Druga možnost je, tako pravi Drnovšek, da US začasno zadrži razpis referendumu, s čim bi politika pridobila nekaj časa, da poišče rešitev iz nastalega položaja (kar se je tudi zgodilo, vendar brez uspeha op.ur.) Tretja možnost, o kateri so pravniška mnenja različna, je, da državni zbor sam razveljavi tehnični zakon (o izbrisanih). Drnovšek še meni, da so bile zakonske rešitve za ureditev statusa državljanov iz drugih republik po osamosvojitvi ustrezne, vendar dodaja, da je treba, če je bila komu storjena krivica, to popraviti.

**Miha Kovač (Dnevnik): HALO, G. PREDSEDNIK!**  
»Intervencija predsednika Drnovška v polemiko o izbrisanih je bila milo rečeno nenavadna. Najprej velja spomniti, da je bil mož dobrih deset let predsednik slovenske vlade in je kot tak imel na razpolago dovolj časa, da bi za rešitev tega mučnega vprašanja kaj storil tudi sam. Poleg tega je blago nenavadno tudi to, da dr. Drnovšek govori o spoštovanju "pravnih temeljev", potem ko sta vladi, ki jih je vodil, od leta 1999 izigrali prvo odločbo ustavnega sodišča o izbrisanih. Skratka, dr. Drnovšek gleda zviška na ljudi, ki se trudijo rešiti problem, ki ga je sam uspešno pometel pod preprogo.«

**Mateja Babič (Delo): VZPONI IN PADCI (VLADNE) KOALICIJE**

»Vse je kazalo, da bodo v (vladni) koaliciji... zagotovili 60 glasov za sprejetje ustavnega zakona. Toda SLS si je premislila.«

**SNS (Dnevnik): VLADA JE Z VROČANJEM ODLOČB IZDAJA INTERESE SLOVENIJE**

»... vlada je z odločitvijo o začetku vročanja dopolnilnih odločb o stalnem prebivanju izbrisanim izdala državne interese in začela s postopkom spreminjanja slovenske osamosvojitve ter s tem dokončno priznala svojo nesposobnost in nemoč. Zato pozivajo ministre, da prekinejo z arogantnimi in samovšečnimi potezami, ki gredo na škodo celotne Slovenije. V nasprotnem primeru pa bi bilo pošteno, da omenjeni vladni možje razmislijo o tem, da imenovano družčino vlade zapustijo, saj bi tako pripomogli k imenovanju nove, druge vlade, ki bo imela dostojanstvo in sposobnost reševati probleme v interesu državljanov in državljanov...«

**Jana Taškar (Delo): DOPOLNILNE ODLOČBE NE »REŠUJEJO« VSEH**

»Zakon kot splošni pogoj za pridobitev državljanstva z naturalizacijo določa desetletno prebivanje v Sloveniji, od tega zadnjih pet let neprekinjeno... Poleg treh opozicijskih strank (SNS, SDS in NSi), tudi zveza veteranov vojne za Slovenijo oporeka paketnemu (ie.: masovnemu) reševanju vprašanj

izbrisanih in se zavzema za selektivnost, češ da se je nekaterim res zgodila krivica, a da so med izbrisanimi tudi tisti, ki so nasprotovali slovenski osamosvojitvi, in pripadniki nekdanje JLA, ki so z orožjem delovali proti Sloveniji.«

**DNEVNIK (STA): V SNS PRIČAKUJEJO RAZREŠITEV BOHINCA**

»Predsednik SNS Zmago Jelinčič in poslanec Sašo Peče sta oba ponovila na novinarski konferenci že znani stališči stranke, ki gradnji džamije nasprotuje, prav tako pa izbrisanim ne priznava nobene pravice do materialne odškodnine. Zaradi njegovega protizakonitega izdajanja odločb ministra Rada Bohinca pa od vlade zahtevajo njegovo razrešitev.«

**DNEVNIK (STA): PAHOR BO ISKAL KONSENZ**

»Kljub neuspehu medstrankarskih pogovorov glede izbrisanih, je Borut Pahor obvestil predstavnike poslanskih skupin, da bo s poslanskimi skupinami skušal najti konsenz.«

**N. R. (Delo): REFERENDUM NA CVETNO NEDELJO?**

»V SDS so napovedali, da bodo v kratkem vložili predlog za interpelacijo zoper notranjega ministra Rada Bohinca... ki poleg nezakonite izdaje odločb je odgovoren med drugimi nepravilnostmi tudi za... »sporni nakup zloglasnega policijskega čolna... Novi datum za referendum o tehničnem zakonu o izbrisanih naj bi bil 4. april, so predlagale koalicijske stranke...«

**Janez Markeš (MAG): NOČ PREDRZNIH JURISNIKOV**

Po ustavnem puču se je zgodil še parlamentarni puč. Tako je bilo mnenje poslancev opozicije po ponedeljkovi seji, na kateri je državni zbor odločal o naknadnem zakonodajnem referendumu v zvezi s tako imenovanimi izbrisanimi. Jožef Jerovšek je šel še korak dlje in torkovo sejo primerjal s Hitlerjevo kristalno nočjo leta 1938 in izrazil bojazen, da je nomenklatura zmožna po tem narediti tudi državni udar. Glasovanje o odloku, ki bi omogočil referendum, je bilo negativno: od 76 navzočih jih je 31 glasovalo za in 35 proti. Janez Podobnik, nekdanji predsednik državnega zbora, je ob tem izjavil, da

se česa podobnega v vsej svoji parlamentarni praksi ne pomni.

### SLS (STA): KAKŠNE FINANČNE POSLEDICE PRINAŠA IZDAJANJE ODLOČB IZBRISANIM?

»Predsednik SLS Janez Podobnik je na vlado naslovil poslansko vprašanje: Kakšne in v kolikšni vrednosti bodo posledice že ratificiranega sporazuma o nasledstvu... v povezavi z izdajo dopolnilnih odločb izbrisanim na podlagi ustavne odločbe... Skratka, kaj to pomeni na državni proračun ali za pokojninsko blagajno.«

### Danilo Slivnik (MAG): METEOROLOGI STOJIMO MIRNO (ZAČASNI EPILOG O IZBRISANIH)

Po enotedenskem suspenzu ustave, ko koalicijska večina v državnem zboru ni hotela potrditi datuma

prvega referenduma o izbrisanih, kot sta zapovedovala zakon in odločba ustavnega sodišča, se pretežni del države Antona Ropa dela, kot da se ni nič zgodilo.

Navsezadnje, kaj pa je en teden. Vlaki še zmeraj vozijo, meteorološki zavod še naprej redno pripravlja vremenske napovedi in po trgovinah je običajna porazprodajna nakupovalna gneča. Ko so samodržci (pozneje pogosto veliki diktatorji) ukinjali ustavo, tudi nikoli niso mislili, da bo za dalj časa. Fidel Castro je na primer govoril, da bodo izredni ukrepi (in suspenz ustavnega reda) veljali nekaj tednov, morda nekaj mesecev, potem pa sta se samopašnost in avantura sprevrgli v nekajdesetletno diktaturo. Enako je bilo v Leninovi boljševistični Rusiji. Vsi revolucionarni ukrepi so bili začasni, nato pa so postali sestavni del dolgoletne politične represije.

## VABILO NA OBČNI ZBOR KSK IN KULTURNI VEČER V TORONTU

Kanadski Slovenski Kongres (KSK) bo imel 28. marca, 2004 ob 16:00 h (4:00 p.m.) Svoj redni občni zbor v cerkveni dvorani pri Brezmadežni na Brown=s Line v Torontu. Poleg običajnega sporeda, t.j. poročil o delovanju KSK v letih 2003/2004 in volitev v Upravni Odbor bo na sporedu tudi kulturni večer, kjer bo KSK predstavil dva umetnika iz Slovenije: gospo **Bogdano Herman** in gospoda **Toneta Kuntnerja**. Med eno-tedenskim bivanjem v Severni Ameriki bosta naša gosta obiskala tudi Cleveland.

Gospa Bogdana Herman nam bo zapela ljudske pesmi, ki obstajajo samo v notnih zapiskih - Slovenci doma in po svetu pa so jih že davno pozabili. Pesmi so iz vseh slovenskih pokrajin. Njeno glasovno podajanje je umetniško na zelo visoki ravni in približa slovenske poslušalce v vseh njihovih čustvenih izlivih, njihovem delu in borbi, da lahko preživijo in ohranijo svojo narodno zavest. Gospa Herman je sodelovala v številnih radijskih in televizijskih oddajah doma in na tujem. Med drugim je pela v Argentini, Islandiji, Poljski in Grčiji. Leta 1997 pa je sodelovala na televizijskem festivalu Euromusica v Trndheimu na Norveškem.

Gospod Tone Kuntner je znan slovenski pesnik, redni gledališki igralec pri Ljubljanskem mestnem gledališču in predavatelj na Igralski akademiji v Ljubljani. Je član številnih slovenskih umetniških društev, med njimi tudi Društva dramskih in filmskih delavcev. Za svojo igralstvo in poezijo je dobil številne nagrade in priznanja: I. 1997 Prešernovo študentsko nagrado, I. 1970 nagrado iz Prešernovega sklada za vlogo v Millerjevi drami 'Lov na čarovnice' in I. 1983 Borštnikovo nagrado. Gospod Tone Kuntnar je zlasti znan kot domoljub in kot tak odlični recitator tiste slovenske poezije in proze, ki vzbujata v poslušalcih ljubezen do slovenstva in slovenske zemlje. Na našem kulturnem večeru bo citiral svoje pesmi, kot tudi od Prešerna in Slomška, ter iz Cankarjeve proze.

KSK vabi na občni zbor vse, ki se zanimate za delovanje slovenske kongresne konference v Kanadi in seveda vse tiste, ki jim je draga slovenska pesem in beseda.

Umetniški užitek bo enkrat, ne zamudite ga!

Franc Rihar, Predsednik KSK

# PRIMORSKA IN IZZIVI EVROPSKEGA ODPIRANJA

(IN SEDANJIH OBLASTI – op. ur.)

Milan Gregorič

Primorska kot obmejna regija se med prvimi sooča z izzivi odpiranja proti Evropi. Prvi val teh izzivov je, ne da bi se tega prav zavedali, že pljusnil čez nas in pustil za seboj različne posledice in občutke. Ekonomsko odpiranje do razvitega zahodnega sveta je imelo doslej, zaenkrat, ugodne posledice za primorsko gospodarstvo, ki beleži nekatere ugodne kazalce rasti (število novo-ustanovljenih manjših podjetij, število zaposlenih, bruto dohodek na prebivalca itd.). Z izjemo morda odrinjenih in demografsko opustošenih področij, ki od tega niso imele veliko.

## *Pritiski in posegi Italije ob naši zahodni meji*

Skrajno negativno so v našem prostoru odjeknila italijanska diplomatska in politična izzivanja po razpadu Jugoslavije ter surovi posegi čez mejo s poudarkom na Istri (medijski vdor s subvencioniranorazprodajo Piccola, kupovanjeduš z nudenjem raznih ugodnosti prebivalcem bivše Julijske krajine, diverzija dvojnega državljanstva itd.). Sledil je naskok italijanskega kapitala na večje banke na vzhodni obali Jadrana, ki je položil roko tudi na koprsko banko, ob tistem sosterilstvu slovenskega političnega vrha, ki si je sicer cinično privoščilo polna usta „nacionalnih interesov.“ Posebna zgodba so vse mogoče čezmejne regije, ki nam jih naši sosedje v zadnjem času ihtavo ponujajo. Od istrske naprej, ki ne izpolnjuje temeljnih predpostavk čezmejnega sodelovanja, ampak gre pri tem za umeten konstrukt, ki ustreza predvsem interesom naših sosedov in je bil zato tudi zavržen s strani Slovenije. Prek miniaturnih in srednje velikih čezmejnih tvorb (Collio-Brda, Isonzo-Posočje in goriška čezmejna regija), pa vse do novejšje Illyjeve podalpsko-jadranske „maxi“ regije. Ob verjetnih nespornih dobrih namenih čezmejnega sodelovanja je skupna značilnost vseh teh ponudb tudi velika improvizacija, ihtavost, nedorečenost vsebin in velika deficitarnost konkretnih projektov sodelovanja. Kar vse izdaja predvsem

silno nestrpnost naših sosedov, da bi se s svojim vplivom čimprej prebili prek meje in na 'vzhod' in tam utrdili svoj politični in gospodarski položaj. Če naj drži izjava, ki jo je na kongresu o manjšinah v Pliberku izrekel Jorgen Kuhl, direktor inštituta za obmejne študije v Kopenhagenu, da manjšinska vprašanja na eni in drugi strani meje povsem „rešena“, potem ni na naši zahodni meji, spričo neurejenega statusa slovenske manjšine, izpolnjen temeljni pogoj za ustanavljanje čezmejnih regij. Navedena nestrpnost veje tudi iz pritiskov, ki si jih je nedavno tega dovolil predsednik F-JK, Riccardi Illy, v zvezi s prioritetai izgradnje 5. koridorja, ko je, ob asistenci koprškega župana Borisa Popoviča, s svojim ultimatom obravnaval Slovenijo, kot da gre za kak 'Bantustan'. Pri tem našem odpiranju bode v oči tudi zmedenost in odsotnost dostojanstvene drže naših obmejnih županov, ki so, kot kaže, uslužno na razpolago za vsak namig, ki prihaja z druge strani meje. Saj jih Illy očitno lahko spravi skupaj, kadarkoli se mu zahoče. Trije obalni pa so n.pr. pred leti na ponujene nesprijemljive projekte istrske čezmejne regije in istrskega svetovnega kongresa v Izoli v glavnem nekritično kimali. Nedavno tega pa bi naj župane večjih obmejnih mest, vključno koprskim, novogoriškim in šempetersko-vrtojbenkim sklical že tržaški Lions club itd.

## *Zgovorne reakcije naših zahodnih sosedov ob ustanovljenju Univerze Primorske*

Značilne sotudi reakcije na ustanavljanje primorske Univerze.. Začelo se je pred leti s pritiski s tržaške strani, da naj bi se na obali ne ustanavljalo novega visokošolskega središča, ker bi lahko skladno z domnevnimi normativi Evropske Zveze, ta prostor pokrivala tržaška Univerza, ki je tydi ponudila svoje usluge pri odpiranju posameznih visokošolskih smeri (seveda v italijanščini !). Končalo pa se je s silovito reakcijo na izjave, da bo primorska Univerza,

med ostalim, tudi okrepila slovenstvo ob meji in vzpostavila protiutež številnim visokošolskim ustanovam na italijanskistrani meje, češ da je to anakronizem (nesodobno) in ne-evropsko. Ni pa, seveda, za te evromoraliste niti mali spodtakljivo, da se Trst s svojimi ustanovami že poldrugo stoletje proglašaja za branik italijanstva na vzhodni meji, oz. kar za „citta italianissima“. Kot da so nekateri braniki dovoljeni in sveti, drugi pa zavrženi. Oziroma kot da „naš človek ne ve, da je 'un bel niente' (ena lepa ničla), pa čeprav sit, v lepi obleki 'in alfi quadrifoglio', če izgubi jezik, kulturo in vse tisto, kar je skozi stoletja z muko ohranjal“, kot je ob neki priliki o tem slikovito izrazil istrski pisatelj Milan Rakovac.

### ***Primorska v preteklosti, po krivdi drugih, bolj „obrambna krajina“, kot most sodelovanja***

Strinjam se, da prihaja čas, ko bimorali graditi mostove, ne pa postavljati novih zidov ob meji.. Vendar je to odvisno od vera, ki bo pihal po meji. Ta veter pe je že poldrugo stoletje tak, da je spreminjal Primorsko bolj v „obrambno krajino“, kot pa v most. Že okrog 1870 je namreč tržaškoko-koprski škof msgr. Juraj Dobrila izrekel preroško napoved, „da se bodo nekega dne Slovani ob meji dvignili na način, ki ne bo ugoden za Italijane, če italijanski pritiski na ta prostor ne bodo popustili.“ In ker niso popustili, ampak so se pod fašizmom stopnjevali do grozljivosti, se je med drugo svetovno vojno tudi zgodilo. In ob razpadu Jugoslavije so se te, nikoli do kraja poražene temne sile ponovno zganile in vnesle nemir, ki se še ni polegel.

### ***Novi izzivi odpiranja***

Mnogi izzivi odpiranja so seveda še pred nami. Nekateri so vidni in otipljivi, druge pa komaj slutimo. Na gospodarskem področju bo umik carinikov z zahodne meje odprl primorskemu kmetijstvu nova velika mestna središča, kar bi morali pospešiti njegov razvoj. Kot bo tudi odprl cenanim italijanskim industrijskim proizvodom slovenski trg, verjetno v korist slovenskih potrošnikov in v škodo manj konkurenčne slovenske industrije. Ne vemo še, kakšna bo usoda koperske banke. Nedavna vest, da

večinski lastnik NLB KBC razmišlja, da bi to osrednjo slovensko banko skrčil na hranilno-kreditne posle, vzbuja slabe občutke. Pred Primorsko kot razcepljeno regijo, ki je doslej imela svoja nekdanja središča (Trst, Tržič, Gorico itd.) izven svojih meja, stoji tudi velika naloga ponovne vzpostavitve prtrganih vezi v tem zaokroženem prostoru, in to ne samo v pogledu tokov blaga, kapitala in zaposlovanja, ampak tudi v pogledu medčloveških, kulturnih, znanstveno-raziskovalnih in drugih stikov, zlasti z našim zamejstvom. Ta del Primorske je namreč najbolj krvavel na obrambnih okopih prroti potujčevanju ter je v svojem občutku ogroženosti sestradan žive, trdne in vsestranske komunikacije s svojo matico. Preteklost jim tega, spričo obstoja železne zavese, ni mogla nuditi v zadostni meri. V novih pogojih pa ne bo nobenih ovir več. Seveda ne more odprava meja pripeljati k nekdanji stopnji odvisnosti slovenskega zaledja od pretežno italijanskih središč. Ob meji so namreč nastala nova slovenska središča (Koper, Sežana, Nova Gorica), kar ustvarja pogoje za policentriem, z večjo možnostjo izbire.

### ***Kako se obdržati v globaliziranem svetu***

Tu je tudi velika dilema ohranitve lastne identitete v globaliziranem svetu, ki mu vlada denar, dobiček, multinacionalke, internet in angleščina kot svetovni jezik komunikacije. Primorska bo v tem pogledu tembolj ranljiva, kolikor bolj bo gospodarsko odvisna od svojih razvitejših sosedov. Dr. Zdravko Mlinar je v eni svojih študij n.pr. opozoril, da so razlike v gospodarski in vsakršni drugi moči sosedov ob zahodni meji (Slovenije in Italije) tako velike, „da bo težko doseči sodelovanje na podlagi paritetnih vlog sodelujočih. Ta neparitetnost je n.pr. izrazito poudarjena že pri uporabi jezika, kjer ni pri močnejšemu partnerju nonene pripravljenosti za vsaj delno upoštevanje jezika šibkejšega.“ To odpira dileme in skrbi, za katere še nimamo pravega odgovora. Narodi namreč niso večni. Veliko jih je že izginilo, in to večjih in močnejših, kot je slovenski. Zato na vprašanje, ali se bomo obdržali, ni jasnega odgovora. O tem bo odločalo več dejavnikov, kot n.pr. naša gospodarska in ustvarjalna moč, naša notranja spravljenost, pravilna vrednostna

usmeritev družbe, demografska vitalnost, neovirano delovanje demokratičnih mehanizmov, kakovost in usmeritev vzgojno ter moralno izobraževalnega sistema – zlasti v pogledu varovanja jezika in slovenske kulturne dediščine – ter še marsikaj drugega. Danes vsi ti pogoji niso izpolnjeni, slovenska družba je razdvojena ter izpostavljena številnim frustracijam in načeta od različnih destruktivnih silnic. Če še upoštevamo zmedene poteze in reakcije naših lokalnih in osrednjih oblasti na izzive odpiranja, potem sploh ni samo po sebi umevno, da bomo kot narod preživeli. Zato je najbolj nujno, da dobi oblast čimprej sposobnega korektorja v osveščeni in pokončni civilni družbi, ki je sposobna popravljati smer politiki.

## Na obalno-kraškem območju vse več zaraščenih kmetijskih površin

STA, 4. februar, 2004

KOPER (Slovenija) - Istra in kras sta zaradi svojih naravnih značilnosti in razdrobljenosti posestva zelo nenaklonjena živinoreji in poljedelstvu. Zaradi tega se zmanjšuje število prebivalcev v vaseh, območja pa se zaraščajo. Slednje je ena od največjih težav kmetijcev na obalno-kraškem območju, saj je v Mestni občini Koper zaraščenih sedem odstotkov vseh površin in 16 odstotkov kmetijskih zemljišč, so danes v Koprju ugotavljali udeleženci okrogle mize na temo živinoreja in njena perspektiva na obalno-kraškem območju, ki jo je v sodelovanju z rejskimi, živinorejskimi in turističnimi društvi pripravila Neodvisna lista Koper je naš.

Razvijanje alternativnih dejavnosti na podeželju, razvoj podeželja in njegova povezava z mestnim življenjem je ena od prioriteten nalog liste Koper je naš, je danes povedal podžupan občine Koper in član omenjene liste Darko Grad, zato v listi pripravljajo strategijo oživljanja podeželja. Med rešitvami, ki bodo podeželje zopet naredile zanimivo za prebivalce,

je navedel ustanavljanje turističnih kmetij, urejanje kolesarskih, konjeniških in sprehajalnih poti ter ponudbo pridelkov, ki so tipični za to območje.

Z oživljanjem istrske kulture v vaseh in mestih se na obalno-kraškem območju ukvarja tudi društvo Boškarin, kjer so prepričani, da se bodo z razvojem podeželja izboljšale posestniške strukture, krajina bo bolj urejena, živina, ki se pase na travnikih, pa bo zmanjšala možnosti požarov v naravi. Spodbujati je treba tudi boljšo demografsko strukturo, odpirati nova delovna mesta in omogočiti malim kmetom ukvarjanje z dopolnilnimi dejavnostmi, kot so sirarstvo in mesnine na kmetijah.

Med večjimi težavami, s katerimi se srečujejo kmetje v občini Koper, je po besedah Andreja Udovča z biotehniške fakultete razdrobljenost zemljišč, saj je kar tri četrtine kmetij zelo majhnih, le dva odstotka pa je večjih od desetih hektarov. To je veliko več od slovenskega povprečja, kjer zelo majhne kmetije predstavljajo eno četrtno vseh kmetij v Sloveniji. Ena od težav v občini je tudi lastništvo za obdelavo primernih zemljišč, ki je v rokah sklada kmetijskih zemljišč, ki pa z njimi po besedah Udovča upravlja neracionalno. Izrazit problem je tudi zasebno lastništvo parcel, saj je v zemljiški knjigi vpisanih tudi po 15 lastnikov iste parcele. Posebej je izpostavil še problematiko zaraščanja površin, na kar po njegovih besedah vplivajo socialni, tehnološki in ekonomski dejavniki ter naravni pogoji. Slovenija je za Finsko druga najbolj zaraščena država v Evropi, saj je v naši državi zaraščenih 300.000 hektarov površin, 10.000 hektarov pa se jih zaraste vsako leto.

Intenziven proces zaraščanja naj bi po Udovčevih besedah preprečevali kmetje, gozdarji, javnost in država. Proces namreč povzroča radikalne spremembe kulturne krajine in širjenje gozdov, posledično pa se zmanjšuje prostor za kmetijsko proizvodnjo. Poleg tega so posredno prizadete tudi druge dejavnosti na podeželju, med katerimi je Udovč izpostavil turizem. Čeprav ima glavno vlogo pri preprečevanju zaraščanja površin po njegovem mnenju živinoreja, pa so v raziskavi ugotovili, da se v mestni občini Koper med 1359 kmetijami večina ukvarja s sadjarstvom in vinogradništvom. To je med drugim



posledica dejstva, da občina živinoreje ni nikoli načrtno podpirala. Zato Udovč predlaga ustanovitev lokalne agencije, ki bi na lokalnem nivoju skrbela za razvoj podeželja. Nekateri udeleženci pa so prepričani, da bi se morali obalna in kraška regija povezati in v okviru skupne strategije določiti prednosti za razvoj podeželja.

Bolj kritičen je bil predstavnik Društva živinorejcev Sežana Niko Meden, ki je poudaril, da kmetje zaradi zasebnega lastništva ne morejo dobiti boljših obdelovalnih površin. Kot primer je navedel lanskoletno sušo, zaradi katere so bile "njive neobdelane, travniki pa nepokošeni". Zato je predlagal tak no obdavičev neobdelane zemljišč, ki bo lastnike prisilila k temu, da površine oddajo v najem kmetom. Tudi on je izpostavil problem zaraščanja površin, za katerega pa po njegovih besedah kmetje, ki obdelujejo velike površine, niso sposobni poskrbeti sami.

Predstavnik ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je udeležencem predstavil prednosti obalno-kraškega območja in ob tem opozoril na povezavo kmetijstva s turizmom. Prepričan je, da bi lahko obalni hoteli svojim gostom ponujali domače mleko in mlečne izdelke domačih kmetov. Pomembna prednost pa sta tudi bližina meje s Hrvaško in Italijo ter posredno pridobivanje evropskih sredstev za čezmejno sodelovanje.

## **Bodo Primorske novice ob vstopu Slovenije v Evropsko unijo že dnevnik?**

Koper, 11. januarja (STA) - Poleg dnevnikov, ki jih slovenski bralci lahko berejo že nekaj časa (Delo, Dnevnik, Večer, Slovenske novice, Finance in Športna Ekipa), se letos po vsej verjetnosti obetajo še trije. Kolumnist Marko Crnkovič že nekaj časa pripravlja nov nacionalni dnevnik, ki naj bi bil neposredni tekmeč Delu, Dnevniku in Večeru, tabloidni Jasno naj bi pripravljala Dnevnik in Salamonov oglasnik, Primorske novice (PN) pa bodo prvi regionalni dnevnik pri nas. Nov dnevnik bo Primorce razveseljeval predvidoma v sredini letošnjega leta, je potrdila

direktorica PN Barbara Verdnik. Časopis, ki je do sedaj izhajal ob torkih in petkih, ob sobotah pa z naslovom Sobota, tako (zaenkrat) ne bo sodeloval pri projektu Skupni list, dnevniku, ki naj bi ga Delo izdajalo še s petimi regionalnimi časopisi. "Ta projekt enostavno ni več aktualen," je za STA povedala Verdnikova, ki se ne boji boja na trgu, ko naj bi v kratkem devet dnevnikov tekmovalo za manj kot dva milijona bralcev. Verdnikova meni, da ima Slovenija slabo razvit lokalni in regionalni tisk, nihče ne nagovarja regionalnega bralca. Zato se prihodnosti Primorskih novic kot dnevnika ne boji. Še naprej bodo Primorske novice izhajale v 27.000 izvodih, od uvajanja dnevnika pa si direktorica nadeja rast prodaje časopisa in oglaševalskih prihodkov.

## **Protest društva Edinost v Trstu**

STA, 31. januar, 2004

31. januarja, pet minut pred 12. uro je po poročanju Radia Trst A v Trstu društvo Edinost, ki ga vodi Samo Pahor, na sedežu Deželnega sveta Furlanije Julijske krajine (FJK) italijanskemu napisu dodalo še dvojezični, tudi slovenski napis.

Društvo Edinost je protestno akcijo priredilo točno na 41. obletnico sprejetja posebnega deželnega statuta FJK, ki je od drugih italijanskih deželnih statutov različen samo zaradi slovenske narodne manjšine v deželi Fjk. S protestom in javnim razobešenjem večjezičnega napisa na pročelje poslopja deželnega sveta Fjk v Trstu je hotelo društvo Edinost opozoriti na neizvajanje 3. člena deželnega statuta Fjk, ki določa, da morajo biti napisi vseh javnih ustanov in deželnih organov v italijanskem, slovenskem, furlanskem in nemškem jeziku.

Samo Pahor si s svojimi somišljeniki pri društvu Edinost prizadeva že sedem let, da bi tudi v Trstu prišlo do večjezičnih javnih napisov in ima tako še leta vrsto javnih protestov v Trstu.

# Premieri za tristranski dialog o Jadranu

Saša Vidmajer (Delo)

*Grad Brdo* - Slovenija, Italija in Madžarska so na srečanju štirilaterale kot najpomembnejši politični cilj poudarile podporo pridruževanju Hrvaške Evropski uniji. Štirje premieri - Silvio Berlusconi, Ivo Sanader, Peter Medgyessy in Anton Rop, so se še posebej zavzela za sodelovanje pri gradnji petega prometnega koridorja, ki je pogoj za gospodarski razvoj. O zaščiti Jadrana pa se bodo Slovenija, Italija in Hrvaška pogovarjale skupaj in to ne bo vprašanje, ki bi se ga katera koli izmed njih lotevala enostransko, je na tiskovni konferenci rekel italijanski premier Silvio Berlusconi.

Poskušali bomo najti odgovor, ki bo izraz skupnega interesa za ohranitev kakovostne zaščite Jadrana, je izjavil italijanski premier. Predsednik hrvaške vlade Ivo Sanader je poudaril, da je Zagreb odločitev o razglasitvi ekološko-ribolovne cone sprejel legitimno in da je to pravica vsake države. Dodal pa je, da je Hrvaška odprta za pogovore o tem vprašanju, pri katerem je zaznala interes slovenske in italijanske strani.

Gostitelj Anton Rop je povedal, da so na srečanju podprli Hrvaško na poti v EU in Nato. Zagreb pričakuje pozitivno oceno evropske komisije na prošnjo za vstop v prvi polovici leta in nato odločitev o statusu kandidatke in začetek pogajanj, je rekel Sanader. Izrazil je prepričanje, da bi čimprejšnji vstop Hrvaške v EU pripomogel k stabilizaciji regije in bil zgled drugim.

Slovenija, ki je končala predsedovanje štirilaterali, je enoletni mandat včeraj predala Madžarski. Premier Peter Medgyessy je poudaril, da bodo za uradno Budimpešto prednostna naloga podpiranje Hrvaške in prometne povezave. Premieri so nasploh ocenili štirilateralo kot pomembno obliko sodelovanja med državami v regiji.

Premieri so se po plenarnem zasedanju, na katerem so sprejeli tudi skupno izjavo, sestali še na dvostranskih pogovorih. Slovenski premier je po srečanju z italijanskim kolegom Berlusconiem povedal, da sta se strinjala o tem, da bosta Hrvaški predlagala tristranske pogovore. Na njih bodo poskušali najti

skupno rešitev za vprašanje hrvaške ekološko-ribolovne cone (ERC). "Če nam to ne bo uspelo, bomo junija predlagali, da se v reševanje vključi tudi evropska komisija. Če tudi to ne bo uspelo, bomo skupaj predlagali Hrvaški, naj preloži izvajanje ERC," je v novinarski izjavi po pogovoru z Berlusconiem rekel Rop.

V ospredju je bil premierski sestanek Rop-Sanader. Po njem je hrvaški premier povedal, da je bila zaradi slovenskega in italijanskega interesa v zvezi z ekološko-ribolovno cono predlagana ustanovitev strokovne skupine, ki bi poskušala najti skupno rešitev za Jadran. O slovensko-hrvaških mejnih zadevah je rekel, da ni druge možnosti kot dvostransko prijateljsko dogovarjanje, kar pa ne izključuje arbitraže.

Slovenski premier je komentiral, da so med državama problemi, hkrati pa tudi veliko skupnih interesov. Slovenija je trdno prepričana, da bo dvostranske težave lažje premagovati, ko bo tudi Hrvaška v Evropski uniji - Ljubljana podpira Zagreb na tej poti, je rekel Rop. Glede ERC je omenil trojne pogovore na politični ravni. V zvezi z mejo ostaja za Slovenijo sporazum Drnovšek-Račan dejstvo, čeprav se zaveda hrvaških stališč. Rešitve je treba iskati za celotno mejo in pri tem ni nič tragičnega, če se iščejo tudi prek arbitraže, meni Rop. V zvezi s problematiko Ljubljanske banke pa je premier izjavil, da bi hrvaška ratifikacija sukcesijskega sporazuma precej olajšala dogovarjanje in odprla pot večstranskim pogajanjem. Nasploh pa, pogovori sledijo, je komentiral Rop.

## Bush predlagal novega veleposlanika za Slovenijo

Washington, (STA) – Ameriški predsednik George Bush je poslal v senat nominacijo kariernega diplomata State Departmenta Thomasa Bollinga Robertsona iz zvezne države Virginije za položaj veleposlanika v Sloveniji. Na State Departmentu so novico potrdili, vendar povedali, da bodo več podatkov o kandidatu sporočili naknadno.

# Krovne organizacije slovenskih manjšin za skupno koordinacijsko telo

STA, 20. januar, 2004

Trbiž (Italija) - Predstavniki krovnih organizacij Slovencev z avstrijske Koroške in Štajerske, Madžarske in Furlanije - Julijske krajine so se na pobudo Slovenske kulturno-gospodarske zveze (SKGZ) in Sveta slovenskih organizacij (SSO) sestali v Ovčji vasi pri Trbižu, kjer so razpravljali o možnostih za ustanovitev skupnega koordinacijskega odbora Slovencev v vseh "zamejstvih", so danes sporočili iz SKGZ.

Krovni organizaciji Slovencev v Italiji sta se za vzpostavitev koordinacijskega telesa slovenskih manjšin zavzeli spričo dejstva, da bo Slovenija maja vstopila v Evropsko unijo, s čimer se bodo sedanje avtohtone manjšine skupaj z matičnim narodom kmalu znašle pod isto streho. To odpira nove možnosti za samo sodelovanje slovenskih manjšin,

predsednika SKGZ Rudi Pavšič in SSO Sergij Pahor pa sta se ob tem izrekla tudi za čimbolj usklajeno nastopanje vseh krovnih organizacij manjšin v odnosu do Ljubljane.

Na prvem, kot so zapisali na SKGZ, nekako ustanovnem srečanju v Ovčji vasi, so okvirno zamisel SKGZ in SSO podprli vodji koroških Zveze slovenskih organizacij in Narodnega sveta koroških Slovencev, Marjan Sturm in Jože Wakounig, Branko Lenart iz društva Člen 7, ki zastopa Slovence na avstrijskem Štajerskem, ter Jože Hirnok, ki zastopa Slovence na Madžarskem. Prihodnje srečanje naj bi potekalo konec februarja v Celovcu, na njem pa naj bi se predstavniki vseh krovnih organizacij dogovorili o pristojnostih in akcijskih prioritetah novonastalega koordinacijskega odbora.

## Razstavi kot prispevek ob srednjeevropskem katoliškem shodu

Temlin, Ljubljanske novice 12. januar, 2004

CELOVEC (Avstrija) – Konecem januarja je pripravila Katoliška akcija, Dušnopastirski urad, Koroški deželni arhiv, Mohorjeva družba, Koroški pokrajinski muzej Slovenj Gradec in Avstrijska mirovna pobuda ob srednjeevropskem katoliškem shodu 2003/2004 dve razstavi, in sicer razstavo z naslovom Med kljukastim križem in rdečo zvezdo in Kultura miru.

Razstava Med kljukastim križem in rdečo zvezdo, se je začela 26. januarja, in končala 8. februarja, v škofijski hiši, Tarviserstraße 30 v Celovcu, bo predstavljala čezmejno soočenje z nacionalnimi predsodki, totalitarističnimi ideologijami in partijskimi diktaturami. Kot so sporočili organizatorji, bo razstava prikazala strukture, vzpon in posledice obeh „glavnih

totalitarizmov“ 20. stoletja, nacionalnega socializma in komunizma na Koroškem in v Sloveniji.

V obeh jezikih, slovenskem in nemškem, pa bo predstavljena tudi razstava, ki bo nosila naslov Kultura miru, s katero želijo avtorji odgovoriti na vprašanja, kako pravočasno prepoznati totalitarne mehanizme in tudi, kako se učinkovito usmerjati proti totalitarnim tendencam, ki se še občasno pojavljajo tudi v sedanjih družbah.

V okviru predvidenih razstav so potekala tudi različna predavanja in okrogle mize, na katerih so dvojezično predstavili svoje poglede slovenski in avstrijski strokovnjaki.

## Piker komentar koroškega pisatelja Florjana Lipuša

ob prejemu letošnje Prešernove nagrade: *“Z jezikom smo ali nismo, samo z jezikom bomo ali ne bomo. Slovenska država ima takšno narodno manjšino, kakršno si je zaslužila v zadnjih desetletjih, in narodna manjšina ima tako matično državo, kakršno si danes zasluži”.*

(Povzeto po govoru veleposlanice Veronike Stabej na Kulturni Večer, 20. februarja 2004 v Torontu).

## NSKS obsoja volilni oglas FPOe

STA, 4. februar, 2004

Celovec (Avstrija) - Narodni svet koroških Slovencev (NSKS) je danes v izjavi za javnost obsodil predvolilni boj koroških svobodnjakov (FPOe) zaradi usmerjenosti proti pravni državi in slovenski narodni skupnosti. FPOe namreč deli zgibanke, v katerih kot razlog za ponovno izvolitev Joerga Haiderja za koroškega deželnega glavarja navaja trditev, da "je preprečil postavitev dodatnih dvojezičnih krajevnih napisov", je zapisal NSKS v izjavi za javnost.

Po oceni podpredsednika NSKS Rudija Vouka je omenjeno ravnanje nezaslišano, saj FPOe z drugimi besedami pravi: "Volite nas, ker ne upoštevamo odločitve najvišjega sodišča, ker ne upoštevamo ustave in ker nam je vseeno za pravno državo." "Če Koroška ne želi biti banana republika, bi morale takšne izjave diskvalificirati kandidata za javen položaj," še ugotavlja Vouk. Obenem opozarja na nedavni govor avstrijskega predsednika Thomasa Klestila ob konferenci rabinov na Dunaju, ko je dejal, da se civilizacija meri po tem, kako ravna z manjšino. Po teh merilih je FPOe po Voukovih besedah necivilizirana stranka.

NSKS poziva vse stranke, ki kandidirajo na skorajšnjih deželnozborskih volitvah, da se jasno in

nedvoumno distancirajo od volilnega boja na račun narodne skupnosti. Z izjavami svobodnjaške stranke je NSKS seznanil tudi veleposlanika Slovenije v Avstriji in ga prosil, da po diplomatski poti obvesti slovensko vlado o ponovnem neupoštevanju pravic slovenske narodne skupnosti na Koroškem, ki ga je pokazal eden izmed najvišjih predstavnikov avstrijske vladne stranke. NSKS je poleg tega obvestil tudi Evropski urad za manj razširjene jezike EBLUL v Bruslju.

Na avstrijskem Koroškem bodo 7. marca deželnozborske volitve. Enotna lista, edina slovenska stranka na avstrijskem Koroškem, na volitvah ne bo sodelovala. Kot razlog za to je stranka navedla po eni strani "nedemokratski volilni red" na avstrijskem Koroškem, po katerem je za vstop v deželni zbor potrebnih okoli 10 odstotkov glasov v posameznem volilnem okrožju. Po drugi strani pa si Enotna lista prizadeva za vzpostavitev dolgoročnega "strateškega partnerstva" s stranko Zelenih, zaradi česar ji na deželnozborskih volitvah ne namerava biti konkurenca.

## Enotna lista predstavila zahteve za koroške deželnozborske volitve

STA, 19. januar, 2004

CELOVEC (Avstrija) - Enotna lista, edina slovenska stranka na avstrijskem Koroškem, je predstavila katalog zahtev za koroške deželnozborske volitve 7. marca, na katerih sama sicer ne bo sodelovala. V štirih glavnih tematskih sklopih EL med drugim zahteva demokratizacijo koroškega volilnega reda z znižanjem praga za vstop v deželni zbor s sedanjih deset na štiri odstotke, izboljšanje manjšinske politike z uresničitvijo razsodbe avstrijskega ustavnega sodišča o dvojezični topografiji in ukrepi za dvojezično predšolsko vzgojo, krepitev regionalne politike z izgradnjo podeželske infrastrukture in ustanovitvijo sklada za naselitev podjetij ter kot četrti sklop aktivno sosedsko politiko z ureditvijo

stalnega kontaktnega komiteja s Slovenijo kot koordinacijsko pomoč na bilateralni ravni.

Kot je poudaril predsednik EL Vladimir Smrtnik, navedene zahteve niso pomembne le za stranko samo, temveč "za pozitiven razvoj dežele Koroške". EL sicer svojim privržencem ne bo dala volilnega priporočila za koroške deželnozborske volitve.

Vodstvo EL ne želi dati priporočila za nobeno izmed strank, bo pa v prihodnjih tednih svoje volivce na krajevnih sestankih seznanila s svojimi zahtevami. Obenem bo objavila odgovore strank na zahteve EL, na njihovi osnovi pa naj bi se volivci odločili sami. "Menimo, da naši pristaši to vprašanje lahko presodijo sami", je glede tega menil generalni tajnik Enotne liste Karel Hren.

# Sturm predsednik novega narodnostnega sosveta

STA, 29. januar, 2004

CELOVEC (Avstrija) - Predsednik Zveze slovenskih organizacij (ZSO) Marjan Sturm je bil danes na Dunaju izvoljen za predsednika novo sklicanega sosveta za slovensko narodno skupnost pri uradu avstrijskega kanclerja Wolfganga Schuessla. Na tajnih volitvah, ki so jih pripravili na ustanovni seji sosveta, je Sturm, ki je 16-članskemu posvetovalnemu gremiju načeloval že v zadnji mandatni dobi, podprlo enajst članov sosveta, pet se jih je vzdržalo. Za podpredsednika je bil z devetimi glasovi potrjen kandidat Krščanske kulturne zveze (KKZ) Štefan Kramer, ki ga je za to mesto predlagal Narodni svet koroških Slovencev (NSKS), medtem ko je predsednik društva Skupnost koroških Slovencev in Slovenk (SKS) Bernard Sadovnik dobil le pet glasov, dve glasovnici pa sta bili neveljavni.

Kot je dejal Sturm po ustanovni seji, je "pomembno, da je sosvet končno konstituiran". Pri tem je izrazil upanje, da bo ta gremij povezoval narodno skupnost in "igral konstruktivno vlogo". Med prednostnimi nalogami je omenil razdelitev finančnih sredstev za leto 2004, obenem pa poudaril, da bo moral sosvet glede na vstop Slovenije v Evropsko unijo iskati tudi možnosti za čezmejno povezovanje.

Novi podpredsednik sosveta Kramer je izrazil veselje, da je na ustanovni seji sosveta potekala stvarna razprava, izid glasovanja pa je označil kot "dober kompromis, ki je za narodno skupnost najboljši".

## Po petih letih znova zasedanje slovensko-koroškega kontaktnega komiteja

STA, 10. februar, 2004

LJUBLJANA (Slovenija) - S šestim zasedanjem kontaktnega komiteja med Slovenijo in avstrijsko zvezno deželo Koroško, ki je potekalo v Celovcu, je po petih letih znova vzpostavljen dialog med Slovenijo in avstrijsko Koroško na tej ravni, so sporočili z zunanjega ministrstva. Slovenska in koroška delegacija, prva pod vodstvom državnega sekretarja na zunanjem ministrstvu Andreja Logarja in druga pod vodstvom predsednika koroškega deželnega zbora Joerga Freunschlaga, sta na zasedanju ocenili dosedanje sodelovanje in njegove prihodnje usmeritve. Po napovedih MZZ naj bi se tudi dogovorili za poglobljeno in konstruktivno sodelovanje med Slovenijo in avstrijsko Koroško na vseh področjih sodelovanja v novih pogojih članstva Slovenije v Evropski uniji.

Delegaciji bosta obravnavali sodelovanje na področju gospodarstva, prometa, trga delovne sile, turizma, kmetijstva, varstva okolja, položaja slovenske manjšine na Koroškem, kulture, informiranja in izobraževanja. Kot so še sporočili z MZZ, bodo ob

tej priložnosti predlagali tudi vključitev predstavnikov občin z obeh strani meje v delo kontaktnega komiteja.

Slovenska delegacija namerava v zvezi z zaščito slovenske manjšine izpostaviti vprašanje uresničevanja sodbe avstrijskega ustavnega sodišča o dvojezičnih topografskih napisih in izraziti pričakovanje, da se bo nadaljevala konferenca konsenza o uresnitvi te sodbe.

Tokratno zasedanje komiteja - zadnje je potekalo v Kranjski gori leta 1998 - se je pričelo dopoldne s pozdravnim nagovorom koroškega deželnega glavarja Joerga Haiderja, sledilo je zasedanje, ki sta ga vodila Logar in Freunschlag, na koncu pa je sledila še novinarska konferenca.

V slovenski delegaciji so bili sicer še drugi predstavniki MZZ, prometnega ministrstva, ministrstva za kulturo, vladne službe za strukturno politiko in regionalni razvoj, ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter agencije za regionalni razvoj.

# Naše življenje

Anica Resnik

Letošnja zgodnja zima je kar prizanesljiva. Počasi se daljšajo dnevi in od južne strani sonce topleje nas skozi okna že greje... Nič se mi ne mudi od doma v Florido in južne kraje... kjer utihne ritem vele mestnega življenja in srce objame spokojnost proste narave... Smučarji uživajo svoj raj in svež zrak na pobočjih kanadskih hribov in gora. Mladina vseh vrst in let si na drsališčih in v zimskem športu utrjuje zdravje in telesno prožnost.

Po nedeljskih mašah v naših cerkvah se lahko ogrejemo s kavo, čajem in pecivom, ki ga pripravljajo mladinske skupine in KŽL. To je ena sama velika družina. Koncem januarjem smo čestitali č. g. Tinetu Batiču, Tonetu Zrnecu in nadškofu kardinalu dr. Alojziju Ambrožiču za njihov rojstni dan. Božji blagoslov in varstvo jim izkreno želimo. V januarju se spominjamo velikega slovenskega misijonarja Friderika Baraga, ki je v deželi velikih jezer oznanjal Kristusov evangelij ameriškim Indijancem in jim prvi pisal knjige v očipvejskem jeziku. Kot škof je umrl in bil pokopan v mestu Marquette, Michigan. Letno obiskuje njegov grob množica ameriških in slovenskih romarjev in moli za njegovo beatifikacijo. Pri Mariji Pomagaj smo v ta namen obnavljali članarina za Baragovo zvezo.

Za Svečnico 2. februarja smo zadnjič prižgali lučke pri jaslicah in se spominjali Jezusovega darovanja v templju ter napovedi starčka Simeona Mariji o Jezusovem trpljenju in poslanstvu. Kmalu po Božiču smo pospravili okraske z božičnega drevesa in se poslovili od praznikov. Po stari slovenski navadi v naših domovih do Svečnice postojimo ob jaslicah, prižgemo lučko in dvignemo trudna srca z molitvijo k našemu Odrešeniku.

Drugi mesec leta 2004 hiti mimo nas... Naša društva zaključujejo letne programe in na občnih zborih pregledujejo svoje delo in načrte. Po praznikih je spet prilika za srečanje na banketih.

8. februarja so člani Slovenskega letovišča imeli svoj občni zbor v dvorani pri Brezmadežni. Z odličnim vodstvom predsednika inž. Johna Kurija ml. in vestnih, marljivih odbornikov je letovišče še vedno privlačno poletno zbirališče naših družin in mladine, ki se v organiziranih sportnih igrah v čedalje večjem številu zbira vsako leto.

21. februarja se bo letoviška družina zabavala s prijatelji na pustnem banketu pri Brezmadežni in tako v vrsti slovenskih društev pomagala svetiti v sivino zimskih tednov.

Na naši življenski poti je v dogodkih in zgodbah polno majnikov in spominkov, ki nam kažejo vso resnico, vrednote, smisel in pomen bivanja, da srečno dospemo da zadnje postaje v našem minljivem zemskem času... .. prazniki, jubileji, žalosna slovesa...

14. decembra je na poti domov iz počitnic v South Carolini umrl 39 letni Frank Stipanič. Srce je popolnoma odpovedalo. Zapustil je mlado družino z vdovo materjo treh otrok. Priljubljenega člana York Regional Police so po pogrebnih molitvah v katoliški cerkvi St. Elizabeth Seaton pokopali v Newmarketu. Za njim žalujejo mnogi poklicni prijatelji, mlada družina in mati Katarina, ki je že dvakrat vdova. V cerkvi Marije Pomagaj in društvu KŽL pa najde tolažbo in prijateljstvo.

30. decembra je v domu Lipa zapustila ta svet Pavlina Kenik, rojena 24. januarja 1914 v Hinjah na Dolenjskem. Po svetovni gospodarski krizi v zgodnjih 1930 letih je prišla k svojemu bodočemu možu Martinu v Kanado. Po letih dela v rudnikih severnega Ontaria sta se s hčerko Marijo naselila v Torontu. Dolgo let je prepevala v cerkvenem zboru pri Mariji Pomagaj. Prvi povojni begunci, ki smo v njenem domu našli košček domače topline in prijazen sprejem, bomo pokojnico in njeno družino ohranili v hvaležnem spominu.

V božičnem času v noči na nedeljo 28. decembra je v domu Lipa tiho odšel

na maševanje k Očetu duhovnik Franc Skumavc. Leta 1992 je v angleščini opisal svoje življenje v knjigi *On One Way Path*, ki je v slovenščini izšla lansko leto v Ljubljani.

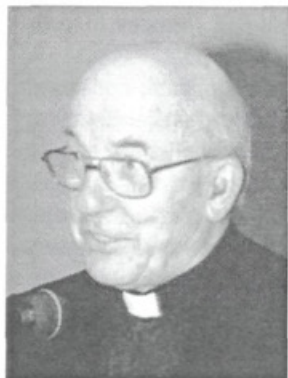
Rodil se je 8. marca 1926 v Zgornji Radovni, župnija Dovje pod Triglavom. Že kot otrok je sanjal o duhovništvu in si želel več šolanja. Z očetovim dovoljenjem, ki ga je hotel obdržati

na kmetiji, je l. 1939 prišel na škofijsko gimnazijo v Št. Vid pri Ljubljani, ki so jo Nemci l. 1941 zaprli. Poklican v nemško vojsko l. 1943 je padel v rusko ujetništvo in do l. 1946 trpel mraz in pomanjkanje. Za svoj dvajseti rojstni dan je prišel domov, za nekaj časa živel pod nadzorstvom v nekdanjem Baragovem semenišču. Sedaj je jasno vedel, da hoče postati duhovnik. Želja se ni mogla še uresničiti. Kot vojaka jugoslovanske vojske, nadarjenega, marljivega, so hoteli vzgojiti za komunistično partijo, kar ni bil njegov ideal. Leta 1950 je skrivaj zbežal v Avstrijo in od tam kot gozdni delavec prišel v Kanado. Po enem letu dela v gozdu je v torontskem semenišču našel bogoslovca, sedanjega nadškofa Alojzija Ambrožiča, ki ga je učil angleščine, da je napravil potrebne izpite in začel blagoslovne študije. V l. 1959 je bil posvečen za duhovnika. Za novomašnega pridigarja je naprosil škofa Rožmana. Nikogar domačih ni bilo na slovesnosti v cerkvi Marije Pomagaj. Z materjo sta se pozneje srečala na Koroškem. Kot duhovnik torontske nadškofije je služboval na kanadskih župnijah, nazadnje v župniji St. Patrick v Stainerju blizu Colingwooda on Georgian zalivu. Nekaj let je vodil hrvaško župnijo v Torontu in posredoval Hrvatom božjo besedo v njihovem jeziku.

Poleti 2003 je končal svojo duhovniško pot in se naselil v domu Lipa. Skrita bolezen mu je v

kratkem času vzela življenje, ki ga je v knjigi *Enosmerna pot* tako globoko, z ljubeznijo do doma in domače zemlje opisal.

Pogreben maše v cerkvi Brezmadežne se je udeležilo 40 duhovnikov, dva škofa sošolca, številni člani kanadskih župnij, kjer je pokojnik deloval in množica torontskih Slovencev, katerim je pokojni Franc Skumavec ostal v spominu kot moder, preprost in vsem dostopen božji služabnik. Naj v Gospodovem miru počiva no duhovniškem pokopališču pri Sv. Avguštinu.



Gospod Franc Skumavc



DARINKA MIHAELA CERAR... je štiri mesece po svojem 70. rojstnem dnevu končala zemsko potovanje. 28. januarja je srečala svojega Stvarnika, ki jo je obdaroval z izrednimi talenti, da je lažje prenašala svojo usodo kot paraplegic s pokvarjeno hrbtenico.

Od rojstva 29. septembra 1933 do konca vojne maja 1945 je Darinka živela v Cerarjevi družini s petimi brati in petimi sestrami v župniji Devica Marija v Polju pri Ljubljani. Ko so starši z družino zapustili dom v upanju, da se po par tednih vrnejo domov iz Avstrije, so pustili Darinko pri Marijinih sestrah v Šmartnem ob Savi. Dva tedna sta se spremenila v skoraj 17 let, ki jih je preživela v državnih zavetiščih v Sloveniji. Čeprav zapuščena in prezirana je vztrajala v šoli in si ustvarila krog prijateljev. Leta 1961 je na pobuda in s pomočjo sestre Slavke, zdravnice prišla v Kanado in začela novo, samostojno življenje. Po nekaj letih skupnih gospodinjstev je dobila lastno stanovanje in začela sodelovati v invalidski skupnosti, v slovenski župniji Brezmadežne in pozneje v domu Lipa. Sprejemala je vsako dano pomoč in prilike za olajšanje svojega položaja. Tako je tudi potovala in videla Lurd, Rim, London, Vancouver in štirikrat Slovenijo.

Za 70 letnico je sama organizirala posebno slovesnost v cerkvi, da se zahvali Bogu za polnost življenja. Obenem pa je zvedela, da je na poti bolezen, ki jo je vdano sprejela.



V cerkvi Brezmadežne smo se poslovili od Darinke, ki je hotela biti vsem prijateljica. Nadškof kardinal Ambrožič je ob krsti nakratko opisal daljno sorodnico... "she refused to be handicapped..". Za nečaka Martina je pokojna teta najboljši zgled in vzpodbuda, da svoje zmožnosti in darove odkrivamo in uporabljamo v največji meri... in zdravnikom uganka in skoraj čudež, 70 let aktivnega in polnega življenja paraplegika... Hvala Bogu za ta čudež in z angeli naj se veseli njena duša!

#### DR. PETER URBANC – OSEMDESETLETNIK



... je bil rojen 20. januarja 1924 v vasi Olševke pri Preddvoru na Gorenjskem. Starši Korošci dr. Anton Urbanc, advokat in mati Katica, učiteljica, so se po plebiscitu 1920 izselili v Slovenijo.

V Ljubljani je obiskoval osnovno šolo na Vrtači in osemletno klasično gimnazijo.

Osebnost je oblikoval v liberalnem Sokolu in v mladinskem društvu Križarjev v Križankah. Med vojno zmedo in nemirom je bil zaprt od Ustašev v Zagrebu, Italijanov v Gonsarsu, od Nemcev in celo domrancev v Trstu.

Univerzitetni študij je začel v Ljubljani, nadaljeval v Padovi, Trstu, Milanu in v Bruslju dosegel doktorat v pravo in čast dipolmiranega žurnalista. Že med vojno si je uredil študij in stanovanje v Milanu, kjer je varno dočakal konec vojne in slovenske revolucije.

Iskanje novega življenja z bratom Tonetom v Čile in Venezueli se je l. 1951 končalo v Torontu. Tu je med slovenskimi begunci srečal bodočo ženo Leo Seljak iz Tržiča in si ustvaril družino štirih otrok, ki po zaslugi matere Leje, profesorice jezikov, govore praktično več jezikov. Poklicno se je udejstvoval kot potovalni agent v še obstoječem podjetju Kompas in pomagal rojakom v notarskih zadevah.

Kot široko razgledan slovenski izobraženec in disident do slovenskega komunizma je deloval kot tajnik in predsednik v Slovenski demokratični zvezi in v Slovenskem narodnem odboru. Zadnjih deset let pa svoj čas posveča domobranskemu društvu Tabor. V govorih pri slovenskem križu v Midlandu razkriva stare in nove krivice današnjih oblastnikov v Sloveniji. Občasno pripravlja tiskovna poročila o razmerah v domovini. V kratkem času žalovanja po smrti žene Lea je v Petrovo življenje posvetil žarek veselja, ko je v družbi mnogih prijateljev praznoval 80 let vsestransko plodnega in bogatega življenja.

Naj Marija Pomagaj s svojim Sinom, ki ju vsako nedeljo obiskuje, tolaži in varuje našega jubilaranta še mongo zdravih let.





# OSMRTNICE

**Umril je Jože Opara, P. Eng.**  
Peter Urbanc

En dan po smrti njegove mlajše sestre Josephine Novak, roj. Opara, iz Mississauga, Ontario, ki je podlegla raku, je po dolgi bolezni 2. februarja v 83. letu starosti po dolgi bolezni umrl v torontski bolnici **Jože Opara**. Z njim zapušča slovensko skupnost markantna oseba naše politične emigracije, ki je v maju 1945 zapustil ljubljeno domovino. V Avstriji je bil med prvimi v študentovskem naselju UNRRA v Gradcu. Brez denarja in brez dobrega znanja nemščine mu je uspelo končati univerzo z naslovom strojnega inženirja.

Sledila je pot v Kanado, kjer je relativno hitro nostrificiral svojo diplomu in se zaposlil pri firmi Massey Fergusson. V firmi je uvedel nov hidravlični strojni proces, ki je pomenil cenejšo in boljše strojno konstrukcijo. Leta 1984 je nastopil službo pri Ontario Hydro. Bil je strokovno tako usposobljen, da je v zadnjih letih kontroliral, odobral ali odklanjal pogodbe vredne preko 100 milijonov dolarjev na področju nuklearne tehnike in tehnične radiografije.

Jože se je načrtno in hitro integriral v kanadsko družbo. Ko sem ga leta prvič obiskal sva najino srečanje končala na igrišču golfa, kjer mi je dal prvo lekcijo v tem zame novem športu.

Kot mnogi rojaki je Jože v Torontu v naši skupnosti spoznal in poročil Boženo Pestotnik. Sinova Tomaža in Mihaela je skupaj z ženo Boženo uspešno vzgojil z veliko ljubeznijo. Poudarek je bil na študiju. Družina je držala skupaj. Spoštovanje do staršev in teh do otrok le bilo na najbolj izvenredni višini.

Naj naštejemo dve najbolj tipični karakterni potezi pokojnika. Bil je navezan na družino, na sorodnike v Sloveniji in seveda na domovino. Dosledno je obiskoval vsako leto domovino skozi zadnjih 15 let, to je bil vedno njegov največji dogodek leta!

Naj počiva v miru.

**Umril pesnik in prevajalec Janez Menart**  
STA, 22. januar 2004

Po daljši bolezni je v 75. letu starosti v Ljubljani umrl pesnik Janez Menart. Pisal je tradicionalno, izpovedno, pripovedno in satirično poezijo. Poleg pesnikovanja se je ukvarjal s prevajanjem, zlasti angleške in francoske romantične poezije in dram. Pisal je tudi scenarije za lutkovne in dokumentarne filme ter televizijske igre.

Izdal je vrsto samostojnih pesniških zbirk, med njimi so Prva Jesen, Časopisni stihi, Bela pravljica, Semifori mladosti, Srednjeveške pridige in balade.

Od prevodov poezije je med drugimi izdal v samostojnih knjigah izbere pesniških del lorda Byrona, Williama Shakespearea, Roberta Burnsa, Alfreda de Musseta, Victorja Hugoja, Alphonsade Lamartina. Poleg tega pa še drame angleške renesanse, med njimi sta Volpone Jonsona in Tragedija o doktorju Eaustu Marlowea.

Njegove pesmi so bile prevedene v približno 25 tujih jezikov. Za svoje pesniško in prevajalno delo je tudi bil večkrat nagrajen. Bil je tudi izvoljen za rednega člana Slovenske akademije, znanosti in umnosti.

V društvu slovenskih pisateljev so se na opoldanski žalni seji 29. 01. 04 poslovili od svojega stanovskega kolega, pesnika in prevajalca Janeza Menarta, ki so ga pokopali na ljubljanskih žalah. »Kdor je bil na pogrebu, lahko potrdi, kako priljubljena osebnost je bil Menart, ne samo v kulturnih krogih, ampak tudi v širši javnosti,« je v svojih poslovilnih besedah dejal Ciril Zlobec.

S Cirilom Zlobcem, Tonetom Pavčkom in Kajetanom Kovičem je leta 1953 objavil znamenito pesniško zbirko »Pesmi štirih«, ki je v literarni zgodovini napisana kot eno temeljnih pesniških dejanj v razvoju povojne pesniške lirike. Lani je ta legendarna četverica obeležila pet desetletij »Pesmi štirih«, ki ostaja živa pesniška stvaritev. Njegova verjetno najbolj znana pesem iz te zbirke je:

## Sanjarjenje

*Nekoč, morda čez mnogo, mnogo let,  
Ko v svojem grobu bom samo še prah,  
zvečer prišla katera od deklet  
domov prišla bo z mojo knjižico v rokah.*

*In brala bo in v mislih si dejala:  
Umril je, a vendar še živi!  
In to je vse, kar mu je zemlja dala...  
Zakaj le to? Saj ljubil je ljudi...*

*Nikdar ni slutil, da se bom rodila  
In vendar tudi meni je zapel.  
Če bi živel, bi ga morda ljubila...  
Zakaj? Zakaj je pred menoj živel?*

*Tako, mogoče bo čez mnogo let  
V večernem miru s knjižico v rokah  
Dejala si katera od deklet,  
a jaz bom v svojem grobu le še prah.*



Janez Menart

### UMRL JE, A VENDAR ŠE ŽIVI

Mojemu sošolcu Janezu Menartu v spomin  
Vladimir Urbanc

Janeza Menarta ni več med nami. Velikan slovenskega duha nas je zapustil 22. januarja v 75. letu. Bilje pesnik, prevajalec, filozof z obsežnim opusom svojega dela, ki je pisal o minljivosti in večnosti, o biti in živeti, za katerega je bil najlepši glagol **živeti**.

Dragi Janez, v svojem imenu in imenu sošolcev 8. b razreda Ti kličem: *Na svidenje, Adieu, Farewell,*

*Dosvidenja, Aufwiedersehen, Arrivederci* – v jezikih, ki si jih govoril – *Till we meet again*, tam nekje v vsemirju. Da, Janez, Ti boš večno živel med Slovenci, saj si se vpisal v klub velikanov!

V zborniku za 100-letnico klasične gimnazije, ki se sedaj imenuje šola Prežihovega Voranca, se Janez spominja svojih in mojih profesorjev. *Vivat professores* piše o profesorju zgodovine dr. Vinku Sarabonu, ki smo ga zaradi njegove okrogle postave in gole glave klicali Globus. Piše, da si je za vse življenje zapomnil njegovih besed **»Zgodovini se ni treba lagati – za ta namen ji je dovolj, da ene stvari poudari, druge pa zamolči.«**

Ko ga je profesorica fizike, Ljuba Kozina, srečala leta po maturi, mu je rekla, da je škoda, da piše pesmice, saj je tako dobro znal fiziko. *»Sem vedno mislila, da bo še kaj od Vas«*, je dodala.

Menart se je živo spominjal prve lekcije latinskega jezika v besedah *gaudeo* (veselim se), *laceo* (ležim), *valeo* (zdrav sem). Meni pa je za vedno ostala v spominu latinska fabula, katero smo brali v prvem razredu latinščine: *Volk in ovca pijeta vodo iz potoka in volk reče ovci: »Zakaj mi kališ vodo?«*. *Ovca mu odgovori: »Gospod volk, saj voda teče od vas proti meni, zato vam ne morem kaliti vode.«* *Volk jezno zarenči in pravi: »To ni res!«* in jo požre.

Od najine osebne korespondence, ki si mi jo odgovoril 23. 02. 1999. Imam v rokah Tvoje pismo, in to prav v času, ko od muk in nisem vedel, ali naj se fentam ali ne. Citiraš Mozarta iz leta 1787, kjer pravi: *Smrt je pač cilj našega življenja, že od nekaj let se je sprijaznil s to zvesto prijateljico človeka*. No, hvala Ti, prišlo je ravno ob pravem času in za pravo priložnost. Potem pa mi citira *gaudeo – laceo – valeo* naj nama tudi velja za stara leta.

Da dragi Janez, tudi mi, kolikor nas še živi od 8. b razreda in ki čakamo v vrsti na tisti konec, se lahko vprašamo: *Mors quit est?* (Smrt kje si?). Za nas velja tista zadnja vrstica maturantske pesmi *Gaudeamus igitur*, ki pravi: *Post molestant senectutem nos habebit humus*. Ko so Te vprašali, ali se bojiš smrti, si jim odgovoril: Ne več, ker sem enkrat že

umrl. Po infarktu sem bil dve minuti klinično mrtev, bilo je zelo prijetno, svetlo in toplo.

Osebnostno pa živim v filozofiji: Zapustiti ta svet bo malo lepše, malo plemenitejše v zavesti, da eno bitje lažje diha zaradi Tvoje dobrote...

**Gaudeamus igitur,  
iuvenes dum sumus.**

**Post iucundam iuventutem,  
post molestam senectutem,  
nos habebit humus.**

(Uživajmo, dokler smo mladi.  
Saj po prijetni mladosti,  
po nadležni starosti  
bomo uživali le črno zemljo.)

## Latinsčina uradni jezik EU?

Dunaj (STA) - Avstrijski učitelj Peter Roland je začel nenavadno kampanjo, s katero želi doseči, da bi latinski jezik postal uradni evropski jezik, poroča Zagrebški juturni list. Himno EU, Beethovnov Odo radosti, je že predelal v latinsko verzijo. V mrtvi jezik prevedeno pesem je poklonil predsedniku Evropske komisije Romanu Prodiu. Latinsčina je po njegovem mnenju edini jezik, ki bi lahko bil uradni jezik EU, saj bi bilo to najmanj moteče tako za narode kot za jezike.

(Op.ur.: Kot ste opazili v tej številki, Glasilo je začelo počasi uvajati latinsčino. Če bo dovolj zanimanja med našimi bralci, bo naša celotna izdaja 1. aprila v latinsčini.)

## Evropska Zveza - Globalizacija in Slovenci

Frank Črtnomir Grmek

"Slovenskega ozemlja ne bodo več delile meje, ki so nam jih določili drugi. Vse slovensko ozemlje bo končno v neki skupni državi in Slovenci morajo to obrniti sebi v korist" je zapisal dr. Marko Kremžar v Družini. Cenim njegovo domoljubnost in navdušenje, vem pa, da je to le utopija, stvarnost

je čisto drugačna. Državna meja Slovenije (kakor poprej Jugoslavije) je vsekakor ščitila Slovence pred etničnem čiščenjem. Le pogledimo čez Karavanke, Goriska Brda in Rabo pa vidimo, da od programa Združene Slovenije iz leta 1848 izven meja Slovenije skoro ni ostalo nič. Le krajevna imena po Štajerski in Koroški pričajo, da so nekdaj tam živeli Slovenci.

Še leta 1920 je Koroška, po izjavi dr. Sadovnika, bila 63% slovenska, sedaj pa je tam le 16.000 slovensko govorečih ljudi. Na Primorskem je nekdanja etnična meja obstala nekoliko boljše a samo nekoliko, če se ne bi meja pomaknila 1945 leta na Sočo, bi bilo Slovencev pol milijona manj, če pa bi še Trst pripadel Sloveniji bi jih bilo pa 1 milijon več. Ljudje se pač morajo prilagoditi gospodarskemu stanju države, sicer ne morejo obstati. Tudi upadanje rojstev v Sloveniji nam da lahko misliti, da je slovenščina ogrožena.

Slovenščina upada tudi v zamejstvu, dasi so jo D.P. emigranti v 1950 desetletju poživeli. Sedaj jo tam celo v slovenskih kljubih že izpodriva angleščina, španščina in nemščina. Knjige morajo biti pač pisane v jeziku nove domovine, sicer so uradne listine neveljavne. Res je da v celotni Evropi slovanski jezik prevladuje če bi nekak skupni slovanski jezik postal večinski. Različne politične oblasti so iz narečij potom različnosti okolja ustvarile različne jezike.

V ključnih besedah se slovenščina kar dobro ujema z našimi sosedi, presenečen sem pa, da ni take velike razlike celo z Ukrajinci in Rusi. Potreben bi bil slovar ključnih besed, ki bi širil enotnost v vseh novih izdajah slovarjev po raznih slovanskih državah in to obvezno vpeljal v šolah. Program nekdanjih "Ilirov" izpred 200 let, da bi ustvarili prvo štiri jezike in šele nato skupen slovanski jezik je nemogoč, saj za to ni niti več časa.

Slovenija stoji ali pade na slovenščini in ravno tako velja za ostale zlasti manjše slovanske države. Če prisluhne slovenetom in pogledamo podrobno v zgodovino smo verjetno baš mi bazični evropski narod in skoro vsi ostali imajo veliko jezikovno skupnega z nami.

# Narodna homogenost kot značilnost slovenskega prostora

STA, 31. december, 2003

LJUBLJANA (Slovenija) - Slovenija je bila v zadnjih sto letih narodno zelo homogena država, saj je na popisu leta 2002 znašal delež tistih, ki se opredeljujejo za Slovence, kljub temu, da se je vseskozi zmanjševal, še vedno 83,1 odstotka. Kot je zapisano v posebni publikaciji Statističnega urada Republike Slovenije (SURS) o verski, jezikovni in narodni sestavi prebivalstva Slovenije v popisih med letoma 1921-2002 je to 4,5 odstotne točke manj kot leta 1910 (87,6 odstotkov), leta 2002 pa so poleg Slovencev enoodstotni deleži v prebivalstvu Slovenije presegli le še Hrvati, Muslimani in Srbi, vendar nihče čez dva odstotka.

Strnjeno bi lahko o izražanju narodnostne pripadnosti rekli, da so se v obdobju od konca druge svetovne vojne do osamosvojitve večali deleži vseh narodov z več kot tisoč pripadniki, razen Slovencev, Madžarov in Italijanov. Zelo hitro se je povečeval tudi delež narodno neopredeljenih in proti koncu obdobja tudi delež oseb z neznanu narodno pripadnostjo. Prvo desetletje samostojnosti je prineslo nekaj sprememb: z izjemo Albancev se delež pripadnikov tistih narodov, ki živijo na ozemlju nekdanje Jugoslavije, ni več povečeval, delež Slovencev, Madžarov in Italijanov pa se je kljub temu znižal. Razlog za to je v izrednem povečanju deleža tistih, ki so se označili kot narodno neopredeljeni, niso želeli odgovarjati ali zanje odgovorov ni bilo mogoče pridobiti.

Delež Slovencev se še od konca druge svetovne vojne znižuje v vseh starostih, vendar najmanj med starimi in najbolj med mladimi. Že leta 1948, ko je delež Slovencev dosegal še 97 odstotkov, je med dvajsetletniki (20-29 let) znašal le 93,5 odstotkov. Do leta 1953 se je ta delež v skoraj nespremenjeni vrednosti premaknil v pet let višji starostni razred, obenem pa se je znižal delež Slovencev med najmlajšimi. Iz tega je mogoče sklepati, da se je določeno število mladih, ki po narodni pripadnosti niso bili Slovenci, v Slovenijo priselilo že pred letom 1948 in da so si nekateri med njimi v

Sloveniji ustvarili družine. Med neslovenskim prebivalstvom so bili leta 1948 najštevilnejši Hrvati (16 tisoč), Madžari (11 tisoč) in Srbi (sedem tisoč). Starostna sestava Madžarov je bila zelo podobna starostni sestavi Slovencev. Starostna sestava Hrvatov in zlasti Srbov pa je bila drugačna, značilna za tiste, ki se selijo - starih od 20-24 let je bilo 44 odstotkov vseh Srbov in 18 odstotkov vseh Hrvatov. Navzočnost Hrvatov na ozemlju Slovenije je bila mnogo daljša od navzočnosti Srbov, kar je glede na bližino in dolžino slovensko-hrvaške meje seveda pričakovano.

Ob popisu leta 1961 so bili poleg Slovencev še vedno najštevilnejši Hrvati, sledili so jim Srbi, Madžari pa so s tretjega zdrknili na četrto mesto. V obdobju med popisoma 1953 in 1961 se je število Hrvatov tako povečalo (za 76 odstotkov), da so že skoraj dosegli dvooodstotni delež v celotnem prebivalstvu Slovenije. Povečalo se je tudi število Srbov, vendar znatno manj, za 23 odstotkov. Pripadniki drugih neavtohtonih narodov so bili še maloštevilni, le Črnogorci in Makedonci je bilo več kot tisoč. Deset let kasneje so se jim pridružili še Muslimani in Albanci. Podatki popisa 1961 o narodni sestavi prebivalstva so bili prikazani tudi ločeno, za vzhodno in zahodno Slovenijo posebej. Delež Slovencev je bil večji v vzhodni Sloveniji, deleži Hrvatov, Srbov, Makedonci, Črnogorci, Muslimani in Jugoslovani pa v zahodni Sloveniji, kamor je sodila tudi Ljubljana. Večja pogostnost priseljevanja v zahodno Slovenijo je bila sprva povezana s strateškim položajem Slovenije v okviru nekdanje Jugoslavije (bližina zahodne meje), pozneje pa s hitrejšim gospodarskim razvojem.

Odgovarjanje na vprašanje o narodni pripadnosti vse od leta 1971 dalje ni bilo obvezno. Ta prostovoljnost odločitev se je odražala v številu oseb, za katere je narodna pripadnost ostala neznanu. Med letoma 1971 in 1981 se je njihovo število podvojilo, med letoma 1981 in 1991 poosmerilo in med letoma 1991 in 2002 početrilo.

## V Evropi živi 814 milijonov ljudi

STA, 29. januar, 2004

STRASBOURG (Francija) - V Evropi je v začetku leta 2003 živel 814 milijonov ljudi, od tega 803,5 milijona v državah članicah Sveta Evrope, je pokazalo demografsko poročilo SE za leto 2002, ki je zajelo vseh 45 držav članic SE in Belorusijo. Ševilo Evropejcev se je leta 2002 povečlo za 0,08 odstotka. Delež evropskega prebivalstva v svetovnem prebivalstvu pa se zaradi nizkih stopenj rodnosti zmanjšuje in ta trend naj bi se nadaljeval tudi v prihodnjih letih, poudarja poročilo, kot so sporočili s SE.

Stopnja rodnosti v vseh evropskih državah razen v Turčiji ne zagotavlja enostavne reprodukcije. Zaradi nizke stopnje rodnosti v nekaterih evropskih državah, posebno v vzhodni Evropi, znaša rast prebivalstva nič odstotkov, medtem ko v številnih zahodnoevropskih državah negativno rast prebivalstva, ki je posledica večjega števila smrti kot rojstev, izravnava le priseljevanje.

Letno demografsko poročilo SE kaže na upad števila porok in pojav drugih oblik zvez, posebno kohabitacije. V nekaterih državah, npr. na Islandiji, Norveškem, Švedskem in v Estoniji, se 50 odstotkov otrok rodi zunaj zakonske zveze.

Umrljivost novorojenčkov v vseh evropskih državah upada in znaša okoli pet promilov v zahodni Evropi, še vedno pa je visoka v državah, kot so Romunija, Moldavija, Rusija, Ukrajina in Belorusija, ter na območju Kavkaza, kjer znaša med 10 in 20 promili.

Najdaljšo pričakovano življenjsko dobo ob rojstvu pri moških imajo na Islandiji (78 let), sledijo pa San Marino, Švica in Švedska. Najkrajšo pričakovano življenjsko dobo ob rojstvu pri moških pa beležijo v Rusiji (59 let), Belorusiji (62,3) in Ukrajini (62,4).

Najdaljšo pričakovano življenjsko dobo ob rojstvu pri ženskah imajo v San Marinu (84,2 leta), sledijo pa Švica (83) ter Francija in Italija (po 82,9). Ta stopnja pa je najnižja v Turčiji (70,9 leta) ter Moldaviji in Rusiji (po 71,9).

Največji delež starejšega prebivalstva so imeli leta 2002 v Italiji (18,2 odstotka), Nemčiji (17,5 odstotka) in Grčiji (17,3 odstotka).

## Slovence na Švedskem uvrščajo med Srbe in Črnogorce

J. Temlin, (Lj. novice 2. februar, 2004)

(Švedska) - Da tudi na Švedskem, v državi z zgleđno demokracijo, ni vse tako kot mora biti, seveda, če sam pravočasno ne poskrbi zato, da bi bilo vse tako kot zahteva država, dokazuje podatek, ki ga je kot opozorilo objavila na Švedskem živeča Slovenka Gusti Budja. Ta namreč na komunikacijski strani "lipovlist-internetni komunikacijski splet" priporoča vsem Slovincem živečim na Švedskem, rojenim v bivši Zvezni Republiki Jugoslaviji (ZRJ), ki niso poskrbeli za popravek v matični knjigi o državljanstvu, da so Slovenci, da to lahko uredijo v Sloveniji ali na Švedskem (Skattemyndigheten). Poziv je pomemben zato, ker naj bi na Švedskem vpisovali, vse, ki niso izrecno dokazali, da so Slovenci, med tiste, ki naj bi bili rojeni v Srbiji in Črni gori.

Ob tem Gusti Budja še sporoča, da je veliko takih - pri tem misli na Slovence -, ki sedaj presenečeno ugotavljajo, da so razvrščeni med rojene v državi Srbiji in Črni gori.

Zato svetuje, se razume Slovincem, da se odpravijo na urad Švedske davčne uprave in tam uradnikom sporočijo kje so rojeni. Ti jim bodo, kot pravi gospa Budja pripadnost uradno spremenili brez težav.

"Torej na vas samih je Slovenci, da spremenite in popravite podatek o vaši etnični (nacionalni) pripadnosti, najsi bo to v Sloveniji ali na Švedskem." Zaključuje gospa Gusti Budja svoj poziv, oz. opozorilo.

Ob tem opozorilu gospe Budja je vredno dodati še to, da je Slovenija postala samostojna država leta 1991, da jo je priznala Švedska kot samostojno državo, da ima Slovenija na Švedskem veleposlaništvo, ki ga vodi Darja Bavdaž Kuret, da ima konzulat, ki ga vodi častni konzul Folke Straube in, da ima ta ista Švedska svoje veleposlaništvo v Sloveniji, ki ga vodi John Hagard.

Pa naj še kdo reče, da se birokrati razlikujejo.

*(Op. ur. Podobne probleme smo imeli v Kanadi, ko so census popisovalci uvrščali leta 2001 Slovence med Jugoslovane).*

### Ljubljana bi džamijo hotela kje druge

STA, 12. februar, 2004

LJUBLJANA (Slovenija) - Ljubljanska SDS je proti gradnji džamije na predvideni lokaciji ob Cesti dveh cesarjev, ker je zaradi številnih razlogov po njihovem popolnoma neprimerna. Proti gradnji so namreč prebivalci na omenjenem območju in urbanistična stroka, sta na današnji novinarski konferenci povedala predsednik ljubljanske SDS in vodja svetniške skupine SDS v mestnem svetu, Andrej Bručan in Dimitrij Kovačič. Kljub temu pa Kovačič na vprašanje STA o tem, kakšni konkretno so razlogi proti gradnji mošeje na omenjeni lokaciji, ni odgovoril z naštevanjem številnih razlogov, ampak z mnenjem "neodvisne urbanistične stroke", ki je proti gradnji, "sam pa ni urbanist, da bi lahko odgovoril na to vprašanje".

Kot je poudaril Kovačič, se v razloge proti gradnji islamskega verskega in kulturnega centra na lokaciji ob južni ljubljanski obvoznici sam ne spušča, ker je "celo vrsto pripomb proti gradnji podala neodvisna urbanistična stroka na vseh javnih razgrnitvah". Ob tem se je spomnil enega od argumentov, da gre namreč za poplavno območje. Na to je predstavnik sedme sile spomnil tudi Bručan, ki je omenil javno tribuno iz novembra lani, ki je po njegovih besedah organizirala ljubljanska županja Danica Simčič. Bručan je spomnil še na veliko nasprotovanje lokalnega prebivalstva in dodal, da je za sedanjo situacijo zaradi dolgoletnega odlašanja pri reševanju tega problema kriva mestna oblast, "poleg tega pa je bila muslimanski skupnosti s tem prostorskim odlokom lokacija delno celo vsiljena".

Na omenjenem posvetu je poleg argumenta, da gre za poplavno ogroženo območje, edini strokovni pomislek proti gradnji džamije podal nekdanji predsednik Društva arhitektov Ljubljane Grega Košak. Menil je namreč, da bi se džamija bolje zllila z okoljem višjih stavb, kjer bi s svojo višino manj izstopala (na primer med visokimi stolpniciami

stanovanjskega naselja ali silosi industrijske cone BTC). Drugače pa je bilo slišati argumente, češ da bo obiskovalcem, ki se bodo Ljubljani približevali z zahoda, džamija zakrivala pogled na grad in mestno središče, zato bodo dobili vtis, da gre za islamsko in ne katoliško mesto. Navajali so še pomislek, da je območje tudi potresno zelo ogroženo, poleg tega pa se nahaja v bližini centralnega mestnega smetišča. Nasprotno kot je danes zatrdil Bručan, pa je na omenjeni tribuni predstavnik četrtna skupnosti Vič-Rudnik, na območju katere naj bi stala mošeja, vse argumente proti gradnji centra na že omenjeni lokaciji označil kot ksenofobične, kot edini tehtni argument pa je izpostavil poplavno ogroženost območja.

Ob tem je vredno dodati tudi, da je bila poplavna ogroženost območja še v prvi polovici lanskega leta aktualen argument proti gradnji na južnem delu Viča, vendar pa je agencija za okolje pri ministrstvu za okolje, prostor in energijo 24. julija lani glede vodovarstvenega soglasja izdala pozitivno mnenje.

Po Bručanovih besedah zbrani podpisi za razpis referendumu o gradnji džamije kažejo tudi na to, da v takšni dimenziji na tej lokaciji islamskega centra ne bi smeli zgraditi. Razpis referendumu je nujen, ob čemer ga čudijo izjave Simčičeve, ki govori o protiučustavnosti odločanja o gradnji džamije na referendumu, "saj gre samo za problematično lokacijo", ne pa za kratenje človekovih pravic. Županja pa se za gradnjo džamije zavzema tudi zato, ker želi na ta način zakrpati luknjo v mestnem proračunu, je dodal Bručan. Kovačič pa je dejal, da SDS podpira gradnjo mošeje, ob tem pa menil, da je za njeno gradnjo na voljo ogromno dobrih ali vsaj boljših lokacij kot je sedanja, vendar na novinarsko vprašanje ni navedel nobene. Poudaril pa je, da je za sedanje težave z lokacijo za gradnjo džamije kriva "ljubljska oblast, ki je težave zakuhala s svojo nestrpnostjo do verskih skupnosti".

V zvezi z načelno podporo SDS gradnji džamije velja spomniti, da se je pred kratkim zdela

predstavnikom SDS bolj primerna gradnja več molilnic. Tako so na novinarski konferenci 12. januarja omenjali švicarski model verske oskrbe muslimanov. Švica namreč po njihovem mnenju v celoti zagotavlja pogoje za delovanje islamske skupnosti, in sicer s sistemom molilnic po vsej državi.

Poleg tega sta Bručan in Kovačič spregovorila o finančnem poslovanju ljubljanske občine. Slednji je opozoril, da gre na tem področju za alarmantno situacijo, saj se ne ve, kje je mestni denar, ker ni nobenega nadzora. "Če bo šlo tako naprej, bo prišlo do finančnega kolapsa", občina pa skuša najti vire za krpanje proračunske luknje s prodajo nepremičnin, česar dober gospodar ne počne. Za takšne ukrepe se namreč odloča šele pred bankrotom, je še povedal Kovačič in dodal, da je ljubljanska občina prej zemljišča kupovala, sedaj pa jih prodaja. Ob tem je spomnil na zemljišče v Stožicah, ki je bilo kupljeno za gradnjo nogometnega stadiona, sedaj pa naj bi ga mesto prodajalo.

Ljubljanska občina se je v minulem obdobju tudi zadolžila za kar 30 milijard tolarjev, županja pa je te podatke mestnemu svetu ob sprejemanju zaključnega računa prikriala. Med drugim je Kovačič spomnil še na Slovensko investicijsko banko, ki je kar nekako utonila v pozabo, narejeno pa ni bilo nič. Tako je "okostnjakov vsak dan več" in temu bo po njegovem enkrat potrebno narediti konec. Bručan pa je spomnil na izrazito previsoke plače v javnih zavodih, proti čemur SDS odločno protestira. Plače v javnih zavodih sicer določa mesto, vendar ni mestni svet o tem še nikoli odločal, je dodal predsednik ljubljanske SDS.

## Minaret z razgledom

Danilo Slivnik (MAG)

Največja nelogičnost zagovornikov gradnje džamije v Ljubljani se kaže v trditvah, da naj bi bila namenjena »laiciziranim muslimanom« (muslimanom iz naše nekdanje skupne bratske države). Če so res laicizirani, ne potrebujejo verskega objekta.

Možno je tudi, da bi radi džamijo slovenski liberalci, ki jim veliko pomeni avantgardna levičarska

poza, vendar zakaj potem z njo posiljujejo naše muslimane, ki so brez nje živeli ves čas, odkar so se v nekdanji skupni domovini začele delavske migracije, in ki se ob velikih verskih praznikih praviloma vračajo k svojim družinam v domači kraj, kjer džamije že stojijo.

Sami muslimani so nekoliko pametnejši in pravijo, da bi pravzaprav radi verski in kulturni objekt hkrati, kar pomeni, da se zavzemajo za nekakšen svoj Cankarjev dom (le da brez upravitelja Mitje Rotovnika). Kot se zdi, naj bi kulturni pomen džamiji odzvel verski fundamentalizem, ki je značilen za islam in ki ni zgolj povezan z nekaterimi najradikalnejšimi muslimanskimi državami. Toda če bi res radi imeli kulturni dom, naj si denimo vzamejo Dom španskih borcev, ki je ustrezne velikosti in ki je vse bolj prazen (španski borci so v glavnem pomrli). Vendar je jasno, da si vsaj nekateri njihovi glavni protagonisti želijo pravo džamijo, takšno z minaretom, ki bi stala tam sredi polja in že na daleč opozarjala na svoj verski pomen. V svojih zagovorih postanejo nespretni v tistem trenutku, ko priznajo, da naj bi del denarja za gradnjo prišel iz Združenih arabskih emiratov, ki so ena najortodoksnejših arabskih držav. To namreč pomeni, da bi bila postavitve džamije v Ljubljani stvar islama kot takšnega, in ne interesov tukajšnjih muslimanov. Za islam kot svetovni fenomen pa je znano, da ne izbira sredstev za širitev in da izrablja vernike na različnih koncih sveta zgolj za uresničevanje svojih interesov. Če bi Bošnjaki v Sloveniji dejali, da si jo bodo postavili z lastnimi prispevki, bi morda še nekako šlo, ali pa če bi jim jo zgradil vsaj Ivan Zidar, ki je strokovanjak za cerkvene zgradbe in cerkveno politiko (in ki je v svojem podjetju velik del dobičkov skoval s poceni muslimansko delovno silo). Vendar ne, džamija naj bi se gradila kot objekt svetovnega islama in bila s tem del sodobnega verskega fundamentalizma, ki se že nekaj časa poskuša nezadržno širiti na vse strani, ki je v svoji izpovedni moči nevaren in ki nima nič skupnega s kulturo, še najmanj s tradicionalnim slovenskim narodnim okoljem, v katerem smo si Slovenci zgradili svojo državo...

## Komisija DZ o problematiki informiranja Slovencev po svetu

J. Temlin, (Lj. Novice, 20. januar, 2004)

LJUBLJANA/BRUSELJ (Slovenija) - Komisija Državnega zbora Republike Slovenije za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu, vodi jo Franc Pukšič, je danes, 20. januarja 2004, obravnavala problem izdajateljev pri zagotavljanju izhajanja revij, namenjenih Slovincem v zamejstvu in po svetu, Poročilo Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu, in sicer o uporabi sredstev od združenja Slovenske izseljenske matice, Svetovnega slovenskega kongresa in Izseljenskega društva Slovenija v svetu.

Člani komisije Državnega zbora, odgovorni za dogajanja in povezovanja Slovencev po svetu, so v uvodni točki ob problemu izdajateljev pri zagotavljanju izhajanja revij, namenjenih Slovincem v zamejstvu in po svetu, najprej poslušali poglede združenja Slovenske izseljenske matice, Izseljenskega društva Slovenija v svetu, poglede urednika revije Naša Slovenija Ludvika Škoberneta, nosilca izvedbe projekta (Ne)znano zamejstvo ter razmišljanja in pobude urednika, pisca tega članka ter urednika elektronskega dnevnika Ljubljanskih novic.

Problem izdajateljev pri izhajanju publikacij, namenjenih Slovincem v zamejstvu in po svetu, je pereč, saj nobena od sedanjih edicij ne zagotavlja celovitega informiranja, problem pa so sredstva, ki jih je v ta namen premalo, so ugotavljali izdajatelji.

Po predstavitvi pogledov urednikov in zastopnikov društev in združenj so člani komisije zadolžili Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu, ki ga od minulega konca leta vodi Jadranka Šturm Kocjan, da pripravi ustrezno poročilo in analizo o problematiki medijev, ki skrbijo za informiranost Slovencev v zamejstvu in po svetu.

Nova direktorica urada Jadranka Šturm Kocjan je povedala, da se na uradu pripravljajo za ustrežnejšo organizacijsko strukturo, s katero naj bi se doseglo čim boljše povezovanje Slovencev. V ta namen je še skoraj vse pripravljeno za pripravo razpisa, s katerim naj bi urad pozval pobudnike idej in rešitev za ustrezno povezovanje Slovencev v

zamejstvu in po svetu za matico. Povedala je tudi, da je že pripravljena idejna rešitev o tem, da bi začeli izdajati le eno revijo, katere namen pa naj bi bil večplastnejše informiranje, kako poglede matice približati Slovincem v zamejstvu in po svetu in obratno.

Član komisije dr. Jožef Bernik (NSi) je izrazil prepričanje, da je analiza stanja potrebna, vendar je proti združevanju revij, saj po njegovem mnenju s takšnimi povezavami ni mogoče zagotoviti pluralnosti pogledov. Te pa so po njegovem mnenju za Slovence po svetu, ki imajo včasih različne poglede, zelo pomembne.

Ker je svoj pogled o informiranju Slovencev po svetu tokrat lahko predstavilo tudi naše uredništvo, nam je uspelo v nekaj minutah, kolikor jih nam je bilo na voljo, posredovati članom komisije zamisli, s katerimi želi uredništvo uresničiti idejo o večplastnem informiranju, to je s pomočjo interneta za Slovence po svetu, ki ta medij obvladajo ter ustreznim dodatkom, ki bi omogočal informiranje s pomočjo printane verzije, ki bi se lahko uporabljala kjerkoli po svetu.

Sodeč po predstavljenem v točki o problemu izdajateljev, se je spet pokazalo, da stvari niso dorečene, da pravih konceptov in rešitev ni in da vlada dvotirje, če ne še večtirje na področju, ki mu pravimo informiranje Slovencev v zamejstvu in po svetu.

Komisija je v nadaljevanju seje od Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu, ki je pripravila poročilo o uporabi sredstev v preteklem letu, zahtevala dopolnitev poročila, in to za poročila, ki se nanašajo na sredstva, ki so jih prejeli združenje Slovenska izseljenska matica, Svetovni slovenski kongres in Izseljensko društvo Slovenija v svetu.

Sodeč po slišanjem na današnji seji komisije, se ne moremo znebiti občutka, da ustrezne in prave strategije, kako povezati Slovence med seboj na nekaterih področjih, s kakšnimi pobudami in rešitvami, še vedno nimamo. Nenazadnje je po današnji razpravi jasno, da se za te namene nameni kar veliko sredstev, a so ta včasih slabo izkoriščena, če še ne neracionalno uporabljena.



Ob danes slišanjem, dodajmo še to, da komisija kot pristojni urad in nenazadnje tudi izvajalci, društva in civilne iniciative tavajo v temi, v kateri bolj vidijo sebe kot pa Slovence po svetu. Ti si, vsaj takšno je naše prepričanje, želijo aktivnega sodelovanja z matico na področju kulture, gospodarstva in nenazadnje tudi znanja, ki ga je kar nekaj na voljo pri novih generacijah Slovencev, ki živijo na različnih točkah sveta. Zato naše prepričanje, da je lahko internet z nekaterimi dopolnitvami pravi medij, ki zna hitro povezati, predvsem pa daje učinkovite odzive vsaj pri tistih Slovencih po svetu, ki si želijo učinkovitega sodelovanja z matico.

## **Nova revija za Slovence po svetu 54 milijonov**

KSZS: (STA, 11. februar, 2004)

LJUBLJANA (Slovenija) - Komisija za Slovence v zamejstvu in po svetu se je seznanila s problematiko izdajanja revij za Slovence po svetu. Največ pozornosti so namenili napovedim, da naj bi kmalu dobili enotno revijo za Slovence po svetu, vendar so člani komisije med razpravo opozorili, da je rok, ki si ga je za to zadal urad za Slovence v zamejstvu in po svetu - 1. maj letos - preuranjen, in da so odprta še številna vprašanja. Za novo revijo naj bi namenili 54 milijonov tolarjev proračunskega denarja. Člani komisije so soglasno podprli predlog, da je potrebno sedanji predlog uredniškega koncepta revije nadgraditi s poslovnim načrtom in bolje opredeliti vsebino revije. Kot se je pokazalo med razpravo, enotnega mnenja pri tistih, ki naj bi sodelovali pri nastanku nove revije, še ni.

Doslej sta Slovence v zamejstvu in po svetu informirali predvsem reviji Rodna gruda, ki jo je izdajala Slovenska izseljenska matica (SIM), in Naša Slovenija, ki jo izdaja Naša Slovenija d.o.o. Predlog uredniškega koncepta nove revije je pripravila delovna skupina, ki jo koordinira Zvone Žigon z urada za Slovence v zamejstvu in po svetu, v njej pa sodelujejo še predstavniki ministrstva za kulturo, Naše Slovenije in Rodne grude.

Komisija se je seznanila tudi s poročilom omenjenega urada o porabi sredstev treh društev, ki dobivajo proračunska sredstva za svoje dejavnosti za Slovence po svetu - SIM, SSK in SVS. Člani komisije so podprli predlog, da mora urad pripraviti analizo stanja in oceno vsebinskega in finančnega stanja delovanja vseh treh društev na enotni metodologiji. Žigon je ob tem opozoril, da je urad zadnje poročilo prejel 3. februarja, in da gre za prve ugotovitve, ki niso dokončne. Kot je dejal, urad lahko na hitro oceni, da je zadovoljen z vložom in rezultati pri SSK in SVS, drugače pa je s SIM, ki se ubada s finančnimi težavami. Kot je pojasnil, je urad v letu 2002 zaznal konkretne težave SIM in so tudi spročili postopek notranje revizije, s katerim so ugotovili, da poslovanje SIM ni bilo v skladu z načelom dobrega gospodarja. Opravili naj bi tudi revizijo poslovanja SIM za leto 2003.

## **Slovenska matica praznuje 140 let**

STA, 4. februar, 2004

LJUBLJANA (Slovenija) - Potem ko so v prvi polovici 19. stoletja zahodne ter južne slovanske vrstnice že poskrbele za ustanovitev svoje osrednje narodne založniške, znanstvene in kulturne organizacije, za katere se je uveljavil izraz matica, je leta 1864 svetlobo belega dne ugledala tudi Slovenska matica

Leta 1851 ustanovljena Mohorjeva družba (MD) se je desetletje pozneje preuredila v vseslovensko versko-kulturno ustanovo, zato je leta 1863 z obrobja slovenskega etničnega prostora prišla pobuda za ustanovitev narodno-kulturne institucije, ki bi presegla kulturno poslanstvo MD. Pod idejnim vodstvom Janeza Bleiweisa in Lovra Tomana so se pričele intenzivne priprave na ustanovitev SM. V Mariboru so zbirali denarna sredstva za novo društvo in spisali pravilnik po vzoru Češke matice. Prošnji za ustanovitev matice, ki jo je podpisalo 40 članov ustanovnega odbora pod predsedstvom barona Antona Zoisa in je bila predložena kranjskemu deželnemu predsedstvu, je 4. februarja 1864 ugodil cesar Franc Jožef I.

Matica slovenska, kakor se je imenovala spočetka, je začela svojo dejavnost s tiskom zahtevnejšega gradiva z različnih področij v slovenskem jeziku in s tem dvigovala raven izobraženosti in znanja ter ustvarjala slovensko terminologijo za različne stroke. Takratna Avstrija je podpirala ustanavljanje tovrstnih družb, o čemer priča prispevek Franca Jožefa I. v višini 500 goldinarjev. Danes je SM, poleg tega da je založba z zahtevnejšim programom v Sloveniji, tudi založba, ki skrbi za izdajanje kvalitetnih izvornih del in prevodov humanistike, naravoslovja in tehnike. SM je znanstvena in kulturna ustanova, ki prireja simpozije, okrogle mize in predavanja o najrazličnejši problematiki slovenske kulture in družbe ter njene prihodnosti.

Drago Jančar v uvodniku zbornika, ki je izšel ob 140-letnici SM z naslovom Slovenska matica 1965-2003: Včeraj, danes, jutri in je nastal po vzoru zbornika, ki so ga pripravili ob stoletnici matice leta 1964, pojasnjuje, da je SM v času Avstrije zrasla na materialnem temelju slovenskih domoljubov. Ustanova je tako za današnji kot jutrišnji dan dokaz o tem, da so Slovenci vzeli vajeti kulturne in nacionalne identitete v svoje roke, da bi lahko sami upravljali s svojo prihodnostjo. Potrebovali so znanost in vrhunsko ustvarjalnost, če v takratni monarhiji niso hoteli živeti kot ljudje in kultura drugega razreda. Ta način mišljenja, ki je spremljal ustanovitev matice, postaja pred vrati Evropske unije spet nenavadno aktualen, poudarja Jančar.

SM je svoj vzpon dosegla v začetku 20. stoletja, ko je vzdrževala plodne stike z univerzami od Londona do Sankt Peterburga. V prvi svetovni vojni je prišla v spor z oblastjo zaradi izdaje romana o ravnanju avstrijskega vojaštva v anektirani Bosni, zato ji je bila njena posest odvzeta in pozneje le deloma vrnjena. Med obema vojnama je pomagala ustanoviti Slovensko akademijo znanosti in umetnosti. Po drugi svetovni vojni je bilo njeno premoženje nacionalizirano, obveljalo pa je stališče oblasti, da je takšno ustanovo potrebno obdržati in njeno delo subvencionirati, je o zgodovini SM še zapisal Jančar.

V zborniku so še prispevki Tineta Hribarja (Filozofija in psihologija), Petra Vodopivca (Splošna zgodovina), Zmage Kumer (Narodopisje), Helge Glušič (Leposlovje), Jože Mahnič (Literarna zgodovina), Milčka Komelja (Likovna zgodovina), Boruta Loparnika (Glasbena zgodovina), Rajka Pavlovca (Naravoslovje in zdravstvo ter Ekskurzije pri Slovenski matici), Sandija Sitarja (Fizika in tehnika) in Ignacija Vojeta (Društvena dejavnost). Bibliografijo med letoma 1983-2003 je pripravil Martin Grum.

## 27 Let odkar je umrl Karel Mauser

(Povzeto po radio Ognjišče 25. 1. 04)

21. januarja, je preteklo 27 let od kar nas je za vedno zapustil pisatelj in pesnik Karel Mauser v 59. letu starosti po komplikacijah po operaciji. Karel Mauser je bil rojen na Bledu. Studiral je prvo v Kranju in maturiral v Ljubljani. Študiral je bogoslovje, a je po turjaški tragediji, ko je bil z domobransko posadko zajet in zaprt v Kočevju in nato interniran v Stični, izstopil in našel zaposlitev v Slovenčevi knjižnici.

Leta 1945 je bil z družino izgnan iz domovine in se po petih letih bivanja v avstrijskih taboriščih naselil v Clevelandu. Tu si je ustvaril družino in nadaljeval svoje pisateljsko in pesniško delo, katero je že začel v Sloveniji in avstrijskih taboriščih. Njegov literarni opus obsega tri romane, več povesti, novel in črtric ter pesniško zbirko Zemlja sem in večnost. Med bralci, ki poznajo Mauserjevo delo, so bralci Mohorjevih večerniških povesti, ki so po večini izhajale v Celovcu in po prihodu v Cleveland v izseljeniških publikacijah. Eden od Mauserjevih romanov, Kaplan Klemen, je bil tudi prirejen za odersko predstavitev. Njegova dela pretežno predstavljajo upodobitev človeških usod v vojnem času, kot npr. Sin mrtvega in trilogija Ljudje pod bičem. Njegovo zadnje delo, le eno je potrebno, biografski roman o Frideriku Baragi pa ni dokončal.

19. januarja so se tudi spomnili obletnice smrti škofa Friderika Baraga, prvega škofa v Sault Sainte Marie v Marquettu.

## Pomagajmo pognati slovensko jadrnico

(Po članku J. Temlin, Lj. novice 8. januar, 2004)

LJUBLJANA (Slovenija) - Z 18. decembrom minulega leta je na čelo Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu stopila Jadranka Šturm Kocjan, ki bo prihodnjih pet let kot direktorica usklajevala delovanje Slovencev v zamejstvu in po svetu.

Šturmovaja je konec lanskega leta za časnik Delo povedala, da že pripravlja razpis, ki naj bi ga objavila še v tem mesecu, s katerim želi zbrati pobude, ideje in rešitve, ki naj bi zagotovile čim ustrežnejšo povezavo Slovencev.

Ob tem je pomembno to, da je vlada v proračunu za te namene namenila 1,6 milijarde slovenskih tolarjev (okoli 8 milijonov ameriških dolarjev).

Že sedaj je znano, da bo večino denarja, vsaj tako je bilo doslej, namenjeno Slovincem, živčim ob matični domovini; sorazmerno večji delež kot doslej pa naj bi dobili tudi preostali Slovenci po svetu, ki bodo imeli ideje, kako na ustrezen način vzdrževati slovenstvo, predvsem pa zagotoviti ustrezno povezovanje z matico.

Ker se tudi naše uredništvo zadnji dve leti trudi povezati čimveč Slovencev po svetu s pomočjo njim namenjene rubrike **VSE SLOVENIJE**, upamo, da bomo to rubriko uspeli s pomočjo nove direktorice razviti še bolj večplastno, da bi ta zagotavljala bolj učinkovito komunikacijo med nami.

Ob tem velja omeniti mnenje našega rednega sodelavca gospoda Urbanca, ki v različnih svojih člankih zavedanje slovenstva povezuje tudi s prihodnostjo in gospodarskim povezovanjem.

Prav to je razlog, da smo se v uredništvu pred objavljenim javnim razpisom odločili pozvati vse svoje bralce in naše redne sodelavce, da nam sporočijo svoje poglede o dosedanjem sodelovanju, predvsem pa nam sporočijo morebitne nove pobude, kako **VSE SLOVENIJE** približati čim več Slovincem po svetu.

Naše uredništvo meni, da je prav, da del svojih namer izdamo vsem, ki bi razmišljali, kako naprej.

## SKSSK: Slovenija premalo pozornosti posveča krščanstvu v ustavi EU in družini

STA, 20. december, 2003

LJUBLJANA (Slovenija) - V povezavi z reformo Evropske unije in s sprejemanjem evropske ustavne pogodbe se v Sloveniji premalo pozornosti posveča pomenu krščanstva za Evropo in uvrstitvi njegove omembe v ustavno pogodbo, ena od osnovnih tem slovenske politike pa bi morala biti tudi skrb za družino in demografske spremembe. To sta najpomembnejši ugotovitvi včeraj njih predavanj z naslovoma Slovenija in EU s političnega zornega kota ter Slovenska družina v okrilju EU, ki sta se v organizaciji Sekcije za ohranitev slovenstva v okviru EU pri Slovenski konferenci Svetovnega slovenskega kongresa odvijali v Ljubljani.

V Sloveniji o pomenu krščanstva ne razpravljamo niti na splošno, še manj pa je govora o omembi krščanske dediščine v evropski ustavni pogodbi, je opozoril nosilec predavanja Slovenija in EU s političnega zornega kota, predsednik Slovenske konference Svetovnega slovenskega kongresa dr. Stanislav Raščan in dodal, da kljub dejstvu, da vse več sedanjih in prihodnjih držav članic EU polemizira o pomenu vključitve členov, ki se nanašajo na evropsko krščansko dediščino, v ustavno pogodbo, uradno stališče slovenske vlade še naprej ostaja "nevtralno".

Krščanstvo je "vedno povezovalo Evropo in tudi Slovenijo", kjerkoli še so se njeni državljani nahajali, je bil prepričan Raščan. Ob tem je omenil slovenske zamejce in izseljence, ki prav v krščanstvu najdejo povezovalno točko, ter se močno zavzel za to, da bi se tudi v slovenskem prostoru čimprej sprožila razprava o vprašanju, kakšno mesto naj krščanstvo dobi v ustavi kmalu razširjene EU - sedanjim petnajstim članicam se bo namreč predvidoma 1. maja 2004 pridružilo deset pristopnic, med njimi tudi Slovenija.

V nadaljevanju je Raščan izpostavil še ključna stališča slovenske vlade do najpomembnejših institucionalnih vprašanj reforme EU, ki je voditelj

sedanjih in prihodnjih članic EU na nedavnem vrhu v Bruslju sicer niso uspeli doseči. Slovenija si sicer po njegovem mnenju z vstopom v EU med drugim prizadeva doseči razvoj gospodarstva, vstop na skupni trg, polno zaposlitev delavcev, izboljšanje standarda in večjo družbeno enakopravnost. Da bi to dosegla, bi si morala prizadevati za okrepitev institucij EU, za izboljšanje načel odločanja v njih in za to, da bi bili postopki na ravni EU čim bolj enostavni in vsem razumljivi, je menil Raščan.

Posebej je spomnil na to, da naj bi EU z reformo dobila svojega zunanjega ministra. Ta bo moral, tako pravi Raščan, biti "čim močnejši akter v mednarodnem prostoru", da bodo predstavniki držav nečlanic EU vedeli, na koga naj se obrnejo, kadar bodo želeli stopiti v stik z unijo. Omenil je še, da je, kadar govorimo o EU, treba obenem v mislih imeti tudi ZDA kot najvplivnejšega akterja v svetu, katerega zanimanje za Evropo pa se zmanjšuje, medtem ko se krepi zanimanje za Azijo, posebej Kitajsko. S tem pa, je še opozoril Raščan, upada tudi zanimanje ZDA za Slovenijo.

Na predavanju z naslovom Slovenska družina v okrilju EU pa se je svetnik SLS na Mestni občini Ljubljana Drago Čepar posvetil predvsem po njegovem mnenju strah zbujujočim statističnim podatkom o demografskih spremembah v Sloveniji. Povedal je, da je zaskrbljujoče naraslo število ločitev med Slovenci, in sicer s 15 odstotkov, kolikor zakonskih zvez je razpadlo v 80. letih 20. stoletja, na 35 odstotkov v letu 2002. Prav tako narašča delež izvenzakonskih otrok, ki imajo, tako Čepar, samo enega starša in zato nedvomno tudi manj možnosti za izobraževanje.

Opozoril je, da število Slovencev strmo upada in da bi - če izvzamemo priseljevanje in odseljevanje - ob nadaljevanju trenda že leta 2060 bilo samo še milijon Slovencev, leta 2100 pa le še 500.000, saj vsaka ženska danes rodi povprečno 1,2 otroka, medtem ko bi za enostavno reprodukcijo ta številka morala biti 2,2 otroka na žensko.

To, je prepričan Čepar, bi moralo biti ključno politično vprašanje, tako vladajočih struktur kot opozicije. Imamo možnost poskrbeti za to, da se bomo ohranili, je dejal in pokazal na prakso

različnih evropskih držav. Skandinavske države so z "ustrezno družinsko politiko precej dobro rešile ta problem", medtem ko so v državah, v katerih so računali predvsem na to, da bodo večjo rodnost dosegli s pomočjo poudarjanja družinskih vrednot - denimo Španiji in Italiji - ostali neuspešni.

Rešitev obstaja, je še dejal predavatelj, prepričan, da bi tudi Slovenija z razvojem ustrezne politike lahko obrnila trend upadanja števila otrok, s čimer pa bi se morala začeti ukvarjati čimprej. "Kaj nam bodo pomagale EU, demokracija in suverenost, če nas ne bo," se je ob koncu vprašal Čepar.

## Evropska komisija potrdila Enotni programski dokument za Slovenijo

STA, 18. december, 2003

BRUSELJ (Belgija) - Evropska komisija je že koncem lanskega leta potrdila Enotni programski dokument za Slovenijo, na podlagi katerega bo država v obdobju od leta 2004 do 2006 črpala sredstva iz strukturnih skladov Evropske unije. Uradno bo sicer komisija zeleno luč dokumentu prižgala šele po vstopu Slovenije v povezavo 1. maja 2004, zdaj pa ga je potrdila sledeč odločitvi, da bo Slovenija lahko z njegovim izvajanjem pričela že 1. januarja 2004, je dejal komisar za regionalno politiko Michel Barnier.

Barnier danes v Bruslju ni predstavil le dokumenta za Slovenijo, temveč za vse prihodnje članice EU - skupaj pet jih je pripravilo EPD, drugih pet pa t.i. Okvir za podporo skupnosti. V obdobju od leta 2004 do 2006 bo deseterici na voljo skupaj 14,12 milijarde evrov iz strukturnih skladov, je ob tem opozoril komisar, ter še osem milijard evrov iz kohezijskega sklada. Sloveniji je namenjenih 237,5 milijona evrov iz strukturnih skladov ter 189 milijona evrov iz kohezijskega sklada.



## Državni zbor ratificiral pristopno pogodbo k EU

Ljubljana, 28. januarja (STA)

Poslanke in poslanci so z 80 glasovi za in nobenim proti (vzdržali so se vsi štirje poslanci SNS) ratificirali pristopno pogodbo k Evropski uniji in tako opravili še zadnji korak, ki ga mora država storiti za vstop v unijo s 1. majem letos. V predstavitvi stališč poslanskih skupin so razpravljavci opozorili na prehojeno pot in pomen slovenske vključitve v unijo. Predstavniki poslanskih skupin so večinoma poudarjali, da z vstopom pot ni končana, temveč se delo šele začneja. Pomisleke ob vstopu so izrazili le v SNS, kjer med drugim opozarjajo, da nekatere države članice pristopne pogodbe še niso ratificirale, zato dokončni vstop še vedno visi v zraku. Ob ratifikaciji pogodbe je sicer predsednik državnega zbora Borut Pahor v preddverju velike dvorane pripravil priložnostni sprejem.

To pomeni, da Slovenija vstopa v EU 1. maja ločita samo dva meseca. Medtem ko je glavnino dela glede vključitve v EU država opravila s pristopnimi pogajanjmi, ki so se končala decembra 2002, ter seveda z vzporednim procesom prilagoditve zdaj velike večine zakonodaje evropskemu pravnemu redu, tudi prihodnje štirje meseci ne bodo minevali le v znamenju priprav na praznovanje skorajšnjega članstva, za katerega se je februarja 2003 izreklo skoraj 90 odstotkov tistih, ki so prišli na referendum.

Še naprej se bo intenzivno nadaljeval proces usklajevanja zakonodaje. Medtem ko je krovna zakonodaja, ki jo je bilo potrebno sprejeti za uskladitev z EU, bolj ali manj pod streho, ostaja še veliko drugega dela. Podatki vlade kažejo, da imajo največ s pripravo ustreznih aktov za opraviti ministrstva - prav največ dela čaka kmetijsko ministrstvo, ki je pristojno za urejanje zadev na tem najbolj kompleksnem evropskem področju, ki ga pokriva tudi daleč največje število evropskih zakonodajnih aktov, to je direktiv in uredb.

Poleg tega se evropski *acquis* spreminja in torej pravni red za uskladitev sproti prirašča. Tudi na podlagi tega dejstva bo morala Slovenija, kot so

pokazali podatki vlade s konca novembra 2003, za polno uskladitev z EU v prihodnjem obdobju sprejeti še okrog 230 aktov. Poleg tega bo morala dokončno poskrbeti za celovit prevod evropske zakonodaje v slovenski jezik, proces, ki je po zatrdilih pristojnih služb pod nadzorom in v polnem teku, a še vedno ni dokončan.

Precej dela čaka tudi državni zbor. Slovenija je med tistimi državami, ki še niso ratificirale 16. aprila 2003 podpisane pristopne pogodbe. Tu je vlada svoj del zgodbe že opravila, ko je konec novembra sprejela predlog zakona o ratifikaciji tega na več tisoč straneh napisanega dokumenta in ga poslala v potrditev poslancem. Od sedanjih članic so do konca decembra 2003 pristopno pogodbo že ratificirale ali opravile vsaj del ratifikacijskih postopkov Avstrija, Belgija, Velika Britanija, Danska, Francija, Portugalska in Španija, od prihodnjih pa Ciper, Češka, Malta, Litva in Poljska.

Poslanci bodo pred vstopom v EU potrjevali tudi zakon, ki bo opredelil vlogo državnega zbora v procesih sprejemanja odločitev glede EU v Sloveniji. Zakon, ki bo na področju EU opredelil odnos med državnim zborom in vlado - ta se bo v EU v mnogih pogledih prelevila v zakonodajalca - je bil po dolgih usklajevanjih v parlamentarno proceduro vložen na začetku decembra 2003. Gre za dokument, ki bo določil, do katere mere bodo neposredni izvoljeni predstavniki ljudstva vlado lahko zavezali pri stališčih, ki jih bo zastopala v EU.

V prvih mesecih 2004, konkretnije do konca februarja, bo znan tudi slovenski kandidat za položaj evropskega komisarja. Vlada ali premier - natančen postopek imenovanja kandidata ali kandidatov še ni dokončno dogovorjen - mora predsedniku Evropske komisije Romanu Prodiu do konca januarja posredovati ime kandidata ali kandidatov, ta pa se bo za novega člana svoje ekipe odločil do konca februarja. Izbravec bo tudi takrat le kandidat, saj bo predvidoma v aprilu moral čez zaslišanje v Evropskem parlamentu, ki naj bi komisarje iz novink potrjeval maja 2004, na zadnjem plenumu pred razpustitvijo zaradi evropskih volitev v juniju 2004.

### Tobačna Ljubljana kot prva žrtev EU

Slovenski proizvajalec cigaret bo po odločitvi angleškega lastnika po 133 uspešnih letih moral ustaviti proizvodnjo. Družba Imperial Tobacco, večinska lastnica Tobačne Ljubljana, je včeraj objavila reorganizacijo svojih evropskih proizvodnih obratov in s tem ukinitve proizvodnje cigaret v Sloveniji, na Slovaškem in Madžarskem. To je, so povedali, rezultat analize njihovih proizvodnih zmogljivosti, v kateri je upoštevan vpliv širitve Evropske unije na poslovanje v državah pristopnicah. S tem bodo letno prihranili 20 milijonov funtov. Delavci in sindikat so bili o tem obveščeni včeraj. V Sloveniji bo ostalo brez dela 260 ljudi, na Madžarskem 380, na Slovaškem pa 310.

### Žalosten dan

Direktorju Tobačne Ljubljana Petru Uhligu, ki je ob prevzemu tovarne pred dvema letoma Tobačni napovedal svetlo prihodnost je, kot pravi, zelo žal: "To je zelo žalosten dan za vse nas. Zaprtje tobačne tovarne v Ljubljani nima nič skupnega z njeno poslovno uspešnostjo, pač pa gre za izključno ekonomske razloge. Po izračunih analitikov bo imel vstop Slovenije v EU za nas negativne učinke - ukinjene bodo uvozne dajatve in konkurenca EU bo večja. Cena delovne sile v Sloveniji ni odločilno vplivala na ukinitve proizvodnje cigaret."

Uhlig je povedal, da je visokokakovostna proizvodnja cigaret v Sloveniji v minulih letih zagotavljala pričakovane poslovne rezultate, vendar vodstvo na odločitev lastnikov ne more vplivati: "Naša prva skrb so zdaj delavci. Imperial Tobacco Group bo poskrbela za zaposlene na različne načine - s pomočjo pri iskanju nove zaposlitve, prekvalifikacijami, izobraževanjem in odpravninami.

Če pa se bo kdo pripravljen preseliti, mu bo na razpolago delovno mesto v kateri od naših drugih tovarn."

Druga naloga vodstva je prodaja zemljišč in prostorov Tobačne, od česar si obetajo dobro kupnino.

### Prodajalne bodo morale biti praviloma zaprte ob nedeljah

(STA) - Poslanke in poslanci so v nadaljevanju rednega januarskega zasedanja v okviru druge obravnave opravili razpravo o spremembah zakona o trgovini. Tega mora državni zbor sprejeti na podlagi odločitve državljanov in državljanov na referendumu, ki je potekal 21. septembra. Na njem je za to, da se odpiralni čas prodajaln za nujne življenjske artikle omeji na največ deset nedelj v letu, glasovalo 57,53 odstotka volivk in volivcev, ki so se referendumu udeležili. Predstavniki poslanskih skupin so zakonsko besedilo podprli, ker na zakonsko besedilo ni bilo vloženi dopolnil, pa bo državni zbor tretjo obravnavo opravil v četrtek. V okviru slednje naj bi obravnavali tudi uskladitveni amandma, saj je parlamentarna zakonodajno-pravna služba že pojasnila, da zakonsko besedilo ni v celoti usklajeno, saj bi morali v novelo zapisati, da so prodajalne ob nedeljah praviloma zaprte.

### Elektrika se je podražila

(Ljubljana 01. februarja STA) – Električna energija za tarifne odjemalce - to je gospodinjstva, javno razsvetljavo ter manjše obrtnike - je od danes dražja za štiri odstotke. Povprečna cena kilovatne ure elektrike za gospodinjstvi odjem se je s tem povzpela na 20,23 tolarja, podražila pa se je tudi priključnina. Vlada je podražitev odobrila v četrtek in s tem le deloma ugodila zahtevam distribucijskih podjetij, ki so predlagala skoraj osem odstotno zvišanje cen že pred petimi meseci.

### Že prva generacija na prostovoljno služenje vojaškega roka

STA, 9. januar, 2004

LJUBLJANA (Slovenija) – Vojašnice v Postojni, Bohinjski Beli, Murski Soboti in Novem mestu bodo v ponedeljek sprejele prvo generacijo 97 fantov, ki bodo prostovoljno služili vojaški rok. Prostovoljno služenje se uvaja manj kot tri mesece po ukinitvi obveznega služenja vojaškega roka, Slovenska vojska (SV) pa tako poleg prostovoljne rezerve (uvredena je bila konec leta 2002) dobiva tudi vojake prostovoljce. Ti naj bi se na trimesečnem usposabljanju izurili za učinkovito preživetje na bojišču in samostojno opravljanje bojnih nalog v različnih razmerah ter dosegli ustrezno raven psihofizične pripravljenosti. Po končanem usposabljanju ima kandidat ob izpolnjevanju pogojev možnost za zaposlitev v SV oziroma prednost pri sklenitvi pogodbe za služenje v rezervni sestavi. Vodja urada za obrambne zadeve pri obrambnem ministrstvu Igor Nered je na današnji novinarski konferenci v vrhniški vojašnici Ivan Cankar izrazil zadovoljstvo s številom kandidatov, ki so se odločili za prostovoljno služenje.

Prostovoljno služenje vojaškega roka je po dolžini in obsegu enako predhodnemu temeljnemu vojaško-strokovnemu usposabljanju, ki ga morajo opraviti kandidati za poklicno opravljanje vojaške službe brez odsluženega vojaškega roka. Služenje se izvaja na podlagi sklenjene pogodbe med ministrstvom za obrambo in kandidatom. Vojaki prostovoljci so med služenjem zdravstveno in nezgodno zavarovani, zagotovljeno pa imajo tudi pokojninsko in invalidsko zavarovanje, prenočišče, prehrano in povračilo potnih stroškov, dobijo pa tudi denarni prejemek. Za zagotovitev čim večjega števila kandidatov, ki bi uspešno končali prostovoljno služenje vojaškega roka, se denarni prejemki vojakom prostovoljcem z vsakim mesecem služenja povečujejo.

Tako bodo ob nastopu služenja dobili 10 odstotkov minimalne mesečne plače v državi, to je v tem trenutku 11.148 tolarjev, prvi mesec služenja

15 odstotkov (16.723 tolarjev), drugi mesec 25 odstotkov (27.871 tolarjev), tretji mesec pa 30 odstotkov (33.445 tolarjev). Po uspešno končanem služenju bodo dobili še 60 odstotkov minimalne plače (66.890 tolarjev), tako da bodo v treh mesecih skupaj prejeli 156.078 tolarjev oziroma 140 odstotkov minimalne mesečne plače v Sloveniji, ki znaša 111.480 tolarjev. Nered je dejal, da bo celoten strošek za prostovoljca na služenju vojaškega roka za tri mesece znašal okvirno 350.000 tolarjev; za prvo generacijo prostovoljcev bo država torej odštela nekaj manj kot 35 milijonov tolarjev.

Generalštab je SV po lanski odločitvi o prenehanju obveznega služenja vojaškega roka pripravil načrt sprejema kandidatov na služenje vojaškega roka, ki kot roke napotitve predvideva 12. januar, 19. april in 20. september. Aprilska napotitev je sicer predvidena le v primeru, če se bo prijavilo toliko kandidatov, da jih vseh ne bi bilo mogoče napotiti septembra. Minimalno število vojakov, ki se napotijo v vojašnico, je 10 kandidatov, pri napotitvi pa se upoštevajo želje kandidatov glede kraja opravljanja prostovoljnega služenja.

Nered je povedal, da so sorazmerno dober odziv zabeležili pri državljanih, ki so že v preteklosti napisali prošnje za čimprejšnjo napotitev na obvezno služenje vojaškega roka. Pogodbe s kandidati je ministrstvo začelo sklepati konec novembra. Do danes je bilo sklenjenih 98 pogodb, vendar eden od kandidatov zaradi zdravstvenih razlogov ne bo napoten na služenje. V SV si bodo sicer prizadevali, da bi čim več tistih, ki bodo vojaški rok odslužili in izpolnjevali predpisane pogoje, zaposlili v Slovenski vojski ali pridobili za pogodbeno rezervo.

Prostovoljno služenje se bo izvajalo različnih koncih Slovenije, ker želijo kandidatom približati mesto izvajanja služenja. V vojašnicah Bohinjska Bela, Postojna, Novo mesto in Murska Sobota so oblikovali učne skupine za usposabljanje vojakov prostovoljcev, v katerih sodelujejo po en častnik in pet podčastnikov. Skupine so podrejene Centru za usposabljanje SV v Vipavi, ki je odgovoren za izvedbo usposabljanja vojakov prostovoljcev. S tem

želijo poenotiti začetno usposabljanje vojakov prostovoljcev in kandidatov za poklicne vojake oziroma doseči enako stopnjo usposobljenosti vseh pripadnikov SV, je pojasnil Nered.

Vojakom bodo med prostovoljnim služenjem vojaškega roka omogočili uporabo vseh kapacitet v vojašnici (knjižnice, športnih objektov, televizije, radia), glede na finančna sredstva in izraženo zanimanje pa bodo zagotovili tudi druge možnosti za preživetje prostega časa. Delovni čas vojakov prostovoljcev bo trajal od ponedeljka do petka od 7. do 17. ure, nato pa bodo lahko vojašnico zapustili. Kljub temu pa bodo imeli možnost namestitve in prehrane tudi v prostem času.

Prostovoljno služenje vojaškega roka je bilo sicer omogočeno s spremembami zakona o vojaški dolžnosti leta 2002 ter z uredbo o prostovoljnem služenju vojaškega roka, ki jo je vlada sprejela julija lani. Z uvedbo prostovoljnega služenja vojaškega roka se državljanom in državljanke omogoča, da v enotah Slovenske vojske uresničujejo pravico do usposabljanja za obrambo države (v prvi generaciji vojakov prostovoljcev sicer ni žensk).

## **Mackenzie o slovenskem članstvu v NATO: Pravo delo se šele začnja**

Ljubljana, 21. januarja (STA) - Slovenske oborožene sile so zelo dobro pripravljene na vstop države v zvezo NATO, toda pravo delo se šele začnja, kajti članstvo v zavezništvu je nekaj drugega kot priprave nanj. Vendar pa je Slovenija v pripravah na članstvo doslej opravila dobro delo, je v pogovoru za STA ocenil upokojeni britanski general Jeremy Mackenzie, ki se mudi na obisku v Sloveniji. Kot je nadaljeval Mackenzie, ki v omenjenem procesu priprav sodeluje od leta 1996, je Slovenija v minulem obdobju dosegla velike spremembe pri prilagajanju standardom zavezništva, pri čemer je omenil preoblikovanje in profesionalizacijo Slovenske vojske ter napotitev slovenskih vojakov v misije v tujino. Ob tem je menil, da ob vstopu ne bi smelo priti do šokov, čakajo pa Slovenijo določeni izzivi, povezani z uresničevanjem zahtev, ki jih predvideva članstvo v zavezništvu, je povedal general.

## **Jones z Lipičem in Grizoldom o reformah SV in njeni udeležbi v mirovni operacijah**

Ljubljana, 11. februarja (STA) - Vrhovni poveljnik zavezniških sil za Evropo, ameriški general James Jones, ki je danes prišel dvodnevni uradni obisk v Sloveniji, se je srečal z ministrom za obrambo Antonom Grizoldom in gostiteljem, načelnikom generalštaba Slovenske vojske generalmajorjem Ladislavom Lipičem. Lipič je gosta seznanil z izvajanjem reform v SV, minister za obrambo pa mu je nato predstavil udeležbo SV v mirovni operacijah, v katerih želi Slovenija sodelovati ne le z vojaki, ampak tudi s civilnimi strokovnjaki. Grizold je tudi poudaril, da je dolgoročna stabilnost in varnost Zahodnega Balkana v stratežkem interesu Slovenije, zato podpira nadaljnjo vlogo zveze NATO v BiH, so sporočili z ministrstva za obrambo.

## **Slovenski vojaki v Afganistan šele prve dni marca**

Ljubljana, 04. februarja (STA) - Zaradi velike obremenitve logističnih zmogljivosti spričo redne in načrtovane zamenjave ter premikov enot večnacionalne brigade v Kabulu, ki bo v naslednjih šestih mesecih delovala v okviru misije mednarodnih stabilizacijskih sil (ISAF), so predstavniki poveljstva mednarodne brigade v afganistanski prestolnici Slovenko vojsko zaprosili za spremembo datuma prihoda skupine slovenskih vojakov v Kabul, so danes zapisali na spletni strani MORS. Tako bodo prvi slovenski vojaki z opremo odšli v Afganistan predvidoma do 25. februarja, glavnina skupine pa predvidoma prvi teden marca.

## **Francija kot zadnja članica NATO ratificirala širitev**

(STA) - Zgornji dom francoskega parlamenta, senat, je v četrtek pozno zvečer ratificiral pristopne protokole, ki jih je zveza NATO s sedmimi povabljenimi državami, med njimi Slovenijo, podpisala marca lani. Spodnji dom parlamenta, narodna skupščina, je protokole ratificiral minuli četrtek, poroča ameriška



tiskovna agencija AP. Francija je tako zadnja od 19 članic zavezništva, ki je sklenila postopek ratifikacije pristopnih protokolov. Zdaj so na vrsti parlamenti sedmih držav povabljenk; odbor za zunanjo politiko slovenskega parlamenta bo o predlogu zakona o ratifikaciji Severnoatlantske pogodbe predvidoma razpravljaj še 17. februarja.

## **Slovenski policisti bodo usposabljali iraške policiste**

Ljubljana, 26. januar 2004 (MOREL) - Slovenska policija bo od 1. februarja 2004 sodelovala v mednarodni policijski misiji v Jordaniji, kjer bo pet inštruktorjev slovenske policije v policijskem centru v Amanu - JPTC (Jordanian Police Training Centre) skupaj s policijskimi strokovnjaki iz drugih držav sodelovalo pri usposabljanju iraških policistov. Na podlagi resolucije številka 1511 Varnostnega sveta Združenih narodov (16. oktober 2003) je slovenska vlada na 45. redni seji konec oktobra lani sklenila, da bo Republika Slovenija sodelovala pri izobraževanju in usposabljanju iraških policistov v tem centru. V Jordanijo bodo odpotovali Branko Stermecki iz Operativno-komunikacijskega centra Policijske uprave Celje, Zlatko Fišer iz Postaje mejne policije Dobova Policijske uprave Krško, Sašo Pikon iz Postaje mejne policije Kranjska gora Policijske uprave Kranj, Aleksander Majhen iz Sektorja za cestni promet Uprave uniformirane policije Generalne policijske uprave ter Damjan Žgajner iz Specialne enote policije. Delo v mednarodni misiji bodo opravljali leto dni, nekateri med njimi pa že imajo izkušnje pri usposabljanju tujih policistov. Inštruktorji slovenske policije bodo svoje delo opravljali neoboroženi in ne bodo izvajali policijskih pooblastil. Zaradi podnebnih razmer v tem delu sveta bodo policisti pri svojem delu nosili policijske uniforme z značilno peščeno barvo in posebno obutev. Za boljšo varnost pri delu pa bodo uporabljali tudi druga zaščitna sredstva. V jordanskem policijskem centru v Amanu, ki ga vodi začasna uprava Koalicije (Coalition Provisional Authority), se bo do konca leta 2005 za opravljanje policijskih nalog usposobilo približno 32 tisoč Iračanov. Za njihovo izobraževanje in

usposabljanje bodo skrbeli policijski strokovnjaki iz različnih držav, med njimi tudi inštruktorji iz slovenske policije. V osemtedenskem osnovnem usposabljanju bodo iraški policisti pridobili temeljna policijska znanja, kasneje pa se bodo usposabljali še za različna specialistična policijska opravila. Sistem osnovnega usposabljanja iraških policistov je podoben sistemu izobraževanja in usposabljanja kosovskih policistov v okviru mednarodne misije OVSE. Naši policisti so pred odhodom v Jordanijo v Vadbenem centru v Gotenici od 19. do 23. januarja 2004 imeli zaključne priprave.

Seznani so se s sistemi izobraževanja in usposabljanja za iraške policiste, z aktualnimi varnostno političnimi razmerami ter kulturno-etničnimi značilnostmi v Jordaniji in Iraku, s postopki, varovanjem in komuniciranjem v misiji, z varstvom človekovih pravic, preverili pa so tudi znanje in podajanje strokovnega znanja v angleškem jeziku. Pred odhodom v misijo sta danes policiste sprejela generalni direktor policije Darko Anželj in direktor Uprave uniformirane policije Generalne policijske uprave Stanislav Veniger. Generalni direktor policije je ob tej priložnosti izrazil prepričanje, da bodo slovenski policisti v tej mednarodni misiji svoje delo opravili na najvišji strokovni in profesionalni ravni, kot se od naših policistov tudi pričakuje. Zaželel jim je uspešno službovanje v Jordaniji in srečno vrnitev domov. Direktor Uprave uniformirane policije Generalne policijske uprave pa je poudaril, da gre z vidika klimatskih in varnostnih razmer, ki vladajo v tej regiji, za eno najtežjih in najnevarnejših mirovnih misij, v katerih sodelujejo slovenski policisti ter jih opozoril tudi na skrb za lastno varnost in zdravje.

## **Predsednik kanadskega senata v sredo na obisku v Sloveniji**

(STA) - Na povabilo predsednika državnega sveta Janeza Sušnika je koncem januarja na obisk v Slovenijo prispel predsednik kanadskega senata Dan Hays. Sestal se je z Dimitrijem Ruplom, Borutom Pahorjem, Antonom Ropom in predsednikom Republike dr. Janezom Drnovškom.

## Milošević in Markovič se medsebojno obtožujeta za vojno v Sloveniji

STA, 15. januar, 2004

HAAG (Nizozemska) - Nekdanji jugoslovanski predsednik Slobodan Milošević je pred Mednarodnim sodiščem za vojne zločine na območju nekdanje Jugoslavije v Haagu danes obtožil pričo tožilstva Anteja Markoviča, da je leta 1991 kot tedanji predsednik vlade SFRJ sprožil vojno v Sloveniji, Markovič pa je krivdo za omenjeno vojno pripisal Miloševiću, poroča beograjska tiskovna agencija Beta. Markovič je tudi zatrdil, da je vrh JLA ob podpori Miloševića junija leta 1991 načrtoval aretacije vodilnih predstavnikov Slovenije in Hrvaške, navaja hrvaška tiskovna agencija Hina.

Milošević je pred sodiščem danes nadaljeval navzkrižno zasliševanje Markoviča, ki ga je začel oktobra lani, ko je Markovič prvič pričal v procesu proti njemu. Pri tem je vztrajal, da je Markovič leta 1991 enotam JLA ukazal, naj posredujejo proti Sloveniji, potem ko je Ljubljana razglasila neodvisnost, in tako začel vojno.

Markovič je Miloševićeve besede odločno zavrnil in zatrdil, da je jugoslovanska vlada tedaj ukazala zvezni policiji, naj v sodelovanju z obmejnimi enotami JLA vzpostavi nadzor nad mejnimi prehodi v Sloveniji. "Vendar pa zvezna policija in maloštevilne obmejne vojaške enote v Sloveniji niso posredovale. Nekdo drug je vojakom ukazal, naj zapustijo vojašnice v Sloveniji in na Hrvaškem, ki z mejo niso imele nobene povezave, ter s tanki in topovi izvedejo invazijo. Zvezna vlada tega ni mogla storiti, ker za to ni imela nobenih ustavnih pooblastil nad vojsko," je po navedbah agencije Beta dejal Markovič. Ob tem je namignil, da je vojaški vrh v tistem času nadziral Milošević, ki je svoj položaj uporabil za to, da bi "Slovenijo pregнал iz SFRJ".

Markovič je še dejal, da je dva dni po začetku spopadov v Sloveniji sam odšel v to nekdanjo republiko, da bi "ustavil nesmiselno vojno" in rešil mlade vojake v JLA, ki so bili v boje poslani brez zadostnih zalog hrane in vode. Kot je dejal, je bil pri tem uspešen.

Milošević je kot dokazno gradivo med drugim predložil stenogram s seje predsedstva SFRJ avgusta 1991, na kateri je Markoviča krivde za vojno v Sloveniji obtožil tudi bivši slovenski predsednik Milan Kučan, še navaja Beta.

Kot je še dejal Markovič, mu je junija 1991 obrambni minister Veljko Kadijevič predstavil načrt glavnega poveljstva JLA o aretaciji predstavnikov vodstev Hrvaške in Slovenije, in sicer brez vednosti predsedstva SFRJ, navaja Hina. Kadijevičev načrt je po Markovičevih navedbah predvideval aretacijo tedanjih predsednikov Slovenije in Hrvaške, Milana Kučana in Franja Tudjmana, ter njihovih sodelavcev. Markoviču so tudi ponudili, da bi začasno prevzel vodenje države. Kot je dejal nekdanji predsednik vlade SFRJ, je načrt zavrnil in Kadijeviča povprašal glede Miloševićeve aretacije. "On se vendar edini bori za Jugoslavijo," je po Markovičevih besedah odvrnil Kadijevič. Milošević je zanikal vpletenost v omenjeni načrt, še poroča Hina.

## Kakšne avtomobile kupujejo v Sloveniji

Po statističnih podatkih o prodanih vozilih so v Sloveniji leta 2003 kupili 56,978 novih vozil, kar je za 9% več kot leto poprej.

Zanimivo je, da prvih pet znamk (Renault, Peugeot, Volkswagen, Citroen in Opel) držijo skoraj 60% trga.

Največji napredek v odstotkih glede na leto poprej je naredil Ford (1,65%), sledita mu Opel (1,53%) in Citroen (1,17%).

Največji poraženci preteklega leta pa so Volkswagen, Renault in Fiat. Hondi, ki se je iz 20. povzpela na 15. mesto. Zanimivo je, da je mercedes zdrknil iz 13. na 18. mesto.

## Slovenija mora vzpostaviti nov sistem razgradnje izrabljenih motornih vozil

J. Temlin, (Lj. novice 21. januar, 2004)

Slovenija mora do vstopa v Evropsko unijo, to je do 1. maja 2004, med drugim zagotoviti tudi sistem ravnanja z izrabljenimi motornimi vozili.

Kot so sporočili iz Ministrstva za okolje, prostor in energijo, gre za sistem, ki zagotavlja, da se vsako razgrajeno motorno vozilo, ki je namenjeno prevozu potnikov z največ osmimi sedeži ter prevozu blaga z največjo maso do 3,5 tone, smatra za odsluženo, kar pomeni, da je za lastnika odpadek.

Za vzpostavitev sistema razgradnje izrabljenih motornih vozil je odgovorno Ministrstvo za okolje, prostor in energijo; pri informacijski podpori sistema in urejanju plačila stroškov razgradnje pa sodeluje z notranjim oziroma finančnim ministrstvom.

Evropska unija je leta 2000 sprejela direktivo (2000/53/EC), ki določa zahteve na področju ravnanja z izrabljenimi motornimi vozili. Države članice so morale direktivo prenesti v svoj pravni red do aprila 2002. V Sloveniji bo sistem zbiranja in razgradnje izrabljenih avtomobilov začel operativno delovati najkasneje do vstopa Slovenije v Evropsko unijo, torej do 1. maja letos.

Na tej osnovi je ministrstvo pripravilo pogoje in pristope za izpolnitev zahtev direktive, in sicer kakšne so zahteve evropske direktive, kakšne so pravne podlage obveznosti zadnjega lastnika, kakšno je obstoječe stanje, kako se bodo predelovali stari avtomobili, kako bo organiziran sistem ravnanja z izrabljenimi vozili ter na kakšen način bo javnost obveščana o razgradnji izrabljenih motornih vozil oziroma pogoji za izvedbo le-teh.

## V Rusiji našli 1200 v Evropi ukradenih avtomobilov

Lani so v Rusiji odkrili več kot 1200 avtomobilov, ukradenih v evropskih državah, največ v Nemčiji, je objavil urad Interpola v Moskvi. Po besedah direktorja urada Timorja Lahonina je Interpol v začetku 90. let v Rusiji odkril okoli 17.500 avtomobilov, ukradenih v tujini.

Od 1200 v minulem letu najdenih vozil je bilo 315 ukradenih v Nemčiji, 275 v Belgiji in 211 na Poljskem. Lahonin je poudaril, da so pogosti primeri prevare zavarovalnic, ko se lastnik za krajo dogovori s "tatom", zato tudi ne hiti s prijavo ukradenega vozila. Direktor ruskega Interpola je tudi povedal,

da so lani zabeležili več kot 56.000 kraj vozil v sami Rusiji.

Sicer pa so v zadnjih letih na ruskem ozemlju ukradli več kot 147.000 vozil. Nasprotno pa so v minulih treh letih v državah Evropske unije našli le 38 vozil, ukradenih v Rusiji.

## Dogovor Moskve in Ljubljane o vrnitvi ruskega klirinškega dolga

Radio Slovenija

V Moskvi so se koncem decembra s podpisom memoranduma o vrnitvi klirinškega dolga nekdanje Sovjetske zveze Sloveniji končala dvostranska pogajanja. V skladu z dogovorom naj bi Slovenija od Rusije dobila okoli 130 milijonov dolarjev. Rudolf Gabrovec, ki je sodeloval na pogajanjih, je v današnji izjavi za STA izrazil zadovoljstvo ob dogovoru in pojasnil, da je podpisani memorandum o soglasju podlaga za meddržavno pogodbo o poplačilu ruskega kliringa, ki naj bi jo vladi obeh držav podpisali do konca marca 2004.

V kakšni obliki bo ta dolg povrnjen, po besedah finančnega ministra Mramorja za Radio Slovenija še ni moč govoriti, ker gre za sporazum zaupne narave. Meddržavno pogodbo morata uskladiti še vladi obeh držav in če ne bosta imeli večjih pripomb, jo čaka še ratifikacija v obeh parlamentih. Mramor je povedal, da so se v Sloveniji že oblikovali konzorciji podjetij, ki želijo tudi v okviru poplačila tega dolga prodreti na ruski trg ali sodelovati pri uvozu blaga in storitev iz Rusije. Sporazum, ki naj bi ga podpisali vladi, bo namreč po navedbah radia vseboval načela povečanja blagovne menjave med državama, za katero sta si državi zadali cilj, da bi kar najhitreje dosegla milijardo dolarjev.



# Obletnica objave romana Otočje Gulag Solženicina

STA, 30. december, 2003

28. decembra je minilo trideset let od objave v ruščini romana Otočje Gulag, najbolj znanega dela nobelovca in disidenta Aleksandra Solženicina. Čeprav je bilo tudi pred tem precej pričevanj o nehumanih pogojih življenja v sovjetskih taboriščih, je šele Solženicinov roman s tem seznanil svetovno javnost in uvedel termin "gulag", okrajšavo za glavno direkcijo taborišča. Solženicin je bil prvi, ki je praktično sestavil historiat sovjetskih taborišč in podal obsežno sliko represivnega sistema, izoblikovanega v Sovjetski zvezi po prihodu Lenina na oblast.

Delo je nastalo na podlagi pričevanj več kot 220 kaznjencev, ki so bili zaprti v teh taboriščih. Uradna Moskva je negirala podatke iz teh pričevanj in ostro napadala pisatelja, ki je, kot so trdili, "vodil protisovjetsko kampanjo". Takšnemu stališču so pritegnile mnoge komunistične partije v evropskih državah, ki so Solženicina opisovale kot "nazadnjaškega kristjana brez naklonjenosti do naprednih sil". Sam Solženicin je čakal kar pet let na objavo romana, katerega so na mikrofilmih naskrivaj prenesli v tujino. Vse se je začelo avgusta leta 1973, ko so v Leningradu prijeli Jelisaveto Voronijanskajo, eno od dveh daktilografk, ki sta pretipkavali roman. Po petdnevnem neprekinjenem zasliševanju v KGB je ta 70-letna bolna ženska izdala kraj, kjer je hranila primerek besedila Otočje Gulag.

Po dogovoru s pisateljem bi sicer ta primerek morala uničiti. Ko se je vrnila domov, se je obesila. Ker ni bilo več razlogov za prelaganje objave knjige, je Solženicin končno dal "zeleno luč" za tiskanje in 28. decembra se je na tržišču pojavil roman v ruščini v izdaji francoskega založnika Ymca-Press. Zanimanje za knjigo je bilo ogromno in vseh 50.000 izvodov je bilo razgrabljenih v rekordnem času. Roman so kupovali celo tisti, ki sploh niso znali rusko – pač zato, da imajo delo zgodovinskega pomena. Na številnih radijskih postajah v zahodnih državah so brali odlomke iz knjige,

oddaje pa snemali, da so poslušalci kasneje lahko pretipkavali besedilo.

Knjige so, spet v največji tajnosti in ob neverjetno velikih tveganjih, prinašali v Sovjetsko zvezo, kjer je bilo prav tako veliko zanimanja za roman. Govorilo se je samo o tej knjigi; brali so jo izmenično, ponoči, da so jo podnevi lahko dobili v roke drugi bralci. Brali so skrivoma, v stanovanjih, ali pa na javnih mestih, vendar ovito v platnice kakšne druge knjige. Solženicina so prijeli v njegovem stanovanju in ga kmalu nato pregnali iz Sovjetske zveze, vse romane, ki jih je objavil v začetku 60-ih let, pa so vrgli iz sovjetskih knjižnic in sežgali.

Roman Otočje Gulag je čakal na objavo v Sovjetski zvezi do leta 1990, ko je nastopila perestrojka. O težavah samega pisatelja in vseh tistih, ki so mu pomagali, da je napisal ta roman, je ob 30. obletnici objave knjige nekaj povedala Elena Čukovskaja, druga daktilografka, ki je pretipkavala roman. Ona in Jelisaveta Voronijanskaja sta začeli sodelovati s Solženicinom v začetku leta 1968. Takrat je bila stara 37 let in se je skupaj z Jelisaveto začasno preselila v pisateljevo brunarico 80 km od Moskve. Brunarica je bila neudobna, saj ni imela niti gretja niti tekoče vode, vendar jih to ni motilo. Jelisaveta je pretipkavala 3. poglavje knjige, ona 2. poglavje.

Pisatelj je občasno prekinil delo, da je lahko nekje zunaj na prostem odkopal katerega od poprejših dokončanih delov romana. Nihče razen njega samega ni vedel, kje se nahajajo vsi deli romana, kar je bilo nujno zaradi nenehno prežeče nevarnosti, da bi se jih polastil KGB. Vsak teden je prihajal nekdo in odnašal vse, kar je bilo napisanega. Takoj, ko je bil del romana končan, do ga prefotografirali in nekam odnesli.

Ko je bil končan celotni roman ter presnet na mikrofilme, so ga predali Saši Andrejevu, vnuku pisatelja Leonida Andrejeva, in to prav na trgu Djeršinski, danes Lubijanki, pred sedežem KGB. On jih je nato prenesel v Francijo, kjer je roman izšel.

## Pred 80 leti je umrl Lenin



Minilo je 80 let od smrti Vladimirja Iljiča Lenina, ruskega revolucionarja in vodje oktobrske revolucije ter ustanovitelja Sovjetske zveze. Bil je tudi ustanovitelj in vodja boljševiške stranke ter klasik marksizma. Za posledicami četrte srčne kapi

je v starosti 53 let umrl 21. januarja 1924.

Lenin, ki se je rodil aprila 1870, je bil od ustanovitve leta 1903 vodja boljševiške stranke, vendar je zaradi carističnega preganjanja živel pretežno v tujini. Po razpadu druge internacionale med prvo svetovno vojno se je aprila 1917 skupaj s sodelavci vrnil v Rusijo, kjer je boljševiška stranka pod njegovim vodstvom izvedla oktobrsko revolucijo in vzpostavila oblast sovjetrov. Vlado Ruske sovjetske federativne socialistične republike je vodil do leta 1922, ko se je zaradi slabega zdravja upokojil. Istega leta je bila ustanovljena Sovjetska zveza.

Po Leninovi smrti je oblast prevzel Josif Visarionovič Stalin, ki si je do smrti leta 1953 utrdil položaj neomejene avtoritete. Za obdobje njegove diktature so bila značilni prisilna kolektivizacija kmetijstva, industrializacija in množične čistke med nasprotniki režima, ki so vrhunec dosegle v drugi polovici 30-ih let. Lenin, ki je, kot se je kasneje izkazalo, sprevidel Stalinove ambicije, je sicer za svojega naslednika predvidel Leva Trockega. Tega je Stalin dal odstraniti s pomočjo svojih privržencev in si zagotovil absolutno oblast.

Posmrtni ostanki Lenina so balzamirani in jih je moč videti v mavzoleju na Rdečem trgu v Moskvi, vsako leto pa ga še vedno obiše več tisoč ljudi. Pred štirimi leti so se pojavile zamisli o možnosti zaprtja mavzoleja in pokopu njegovih posmrtnih ostankov, vendar pa temu še danes nasprotuje več kot polovica Rusov. Po nedavni raziskavi inštituta Romir pa kar dve tretjini Rusov menita, da je imel Lenin pozitivno ali predvsem pozitivno vlogo v ruski zgodovini, poroča francoska tiskovna agencija AFP.

## Župnik Aljaž je kupil Triglav

J. Temlin, (Lj. Novice, 30. januar, 2004)

Ob 110. letnici Slovenskega planinskega društva in Planinske zveze Slovenije je izšel Planinski zbornik, ki med drugim objavlja tudi dokaz o tem, da je Občina Dovje in Mojstrana župniku Jakobu Aljažu na Dovjem prodala Triglav. Da mu ga ni v celoti, v nadaljevanju tega članka.

Dokaz o tem, da je **Jakob Aljaž** kupil 16 kvadratnih metrov vrh Triglava, je objavljen faksimile, ki so ga nosilci zbornika našli zadnji trenutek v mariborski škofiji. Pomembno je to, da ta dokazuje, kot pravi predsednik Planinske zveze Slovenije Franc Ekart, da je vrh Triglava sedaj dokazano od vseh Slovencev; če pa smo zelo natančni – slovenski.

In sedaj k **Planinskemu zborniku**. Gre za projekt, ki so si ga zadali slovenski planinci, da bi pred vstopom Slovenije v Evropsko unijo zapisali in predstavili prehojeno pot slovenskih planinskih društev in Slovenske planinske zveze, ki je bila ustanovljena davnega leta 1893.

Tik pred vstopom Slovenije v EU sedaj lahko ljubitelji gora, narave - seveda slovenske - zvedo nekaj o predzgodovinskem nastanku Slovenskega planinskega društva, njegovi ustanovitvi in razvoju, o leposlovju, ki je bilo namenjeno slovenskim goram v zadnjem desetletju, o varstvu gorske narave, o geoloških posebnostih slovenskega gorskega sveta, o desetih letih Združenja gorskih vodnikov Slovenije, o zgodovini slovenskega alpinizma, o eni od pomembnejših odprav Slovencev v tuja gorstva – Himalajo in nekaj podatkov tudi o tem, kaj smo Slovenci dosegli na področju športnega plezanja in kakšna je bila zgodovina gorske reševalne službe. Ta pomembna knjiga – zbornik bo dobrodošla vsem, ki imajo radi gore. In kot je znano, je takšnih v Sloveniji vse več.

Ob navedenih novostih iz Planinske zveze je vredno še enkrat ponoviti – Triglav ima sedaj lastnika. Upati je, da to Aljaževo lastnino zanamci po 1. maju 2004 ne bodo prehitro zapravili.

## Novice iz Argentine

Povzeto po radijski oddaji Ognjišče

Poletje in počitnice južne poloble se poznajo tudi v Argentini. Politično področje ni izvzeto, zato imamo še kar prijazen mir. Glavno vprašanje se suče okoli plačevanja zunanjega dolga. Argentina je z mednarodnimi finančnimi organi (Mednarodni denarni sklad, Svetovna banka, Medameriška razvojna banka) dosegla še kar zadovoljiv dogovor in sedaj redno plačuje. Ima pa izreden dolg, ki je v zasebnih rokah, predvsem v obliki raznih bonov. Za ta dolg vlada ponuja odplačilo le 25 odstotkov glavnice, česar pa upniki seveda ne sprejmejo. O tem bodo ostra pogajanja tekla vse prihodnje mesece.

Tudi slovenska skupnost počiva. Kdor le more (pa jih ni preveč takih, saj je kriza še vedno huda), si poišče nekoliko oddiha na 400 kilometrov oddaljeni obali Atlantika, v tisoč 700 kilometrov oddaljenem južnem andskem rajju Bariločah ali v hribih. V kordobsko gričevje, 800 kilometrov iz Buenos Airesa, kjer je slovenski počitniški dom, je 4. januarja odhitela šolska kolonija Zedinjene Slovenije; vrnila pa se je ta petek, 16. januarja. Pod vodstvom profesorja Karla Groznika in šestih spremljevalcev se je potovanja udeležilo 63 slovenskih otrok. Vsi pripadajo že tretjemu v nekaterih primerih pa že četrtemu rodu povojnih emigrantov. Zanimivo in razveseljivo je, da celotno delovanje kolonije, igre, razvedrilo, izleti, molitev, itd. poteka v slovenščini.

Dolgoletni šolski referent krovnega društva Zedinjena Slovenija France Vitrih je nekoč zapisal, da dejansko to niso počitnice temveč celodnevna slovenska šola. S svojo izkušnjo kot "tajnik za šolstvo" zatrjuje, da je kolonija pomembno sredstvo za ohranjanje slovenstva. To pa zato se ker več desetino otrok zbira vsako leto okrog svojih učiteljev ter dva tedna govori in poje samo po slovensko.

Zgodovina kolonije je pestra. Prvič je taka skupina odpotovala v Kordobo 29. decembra 1962 v okviru šolskega odseka Zedinjene Slovenije, v kraj San Esteban, ki leži v dolini Puniža, blizu znanega kraja Kapiža del Monte. Tam je svoj čas pedagog in duhovnik dr. Rudolf Hanželič kupil zemljišče, na

katerem je stala starodavna kolonialna cerkva iz 17. stoletja, posvečena Materi bolečin. Na tem ozemlju je sezidal preprosto počitniško hišo, cerkev pa podaril kordobski nadškofiji. Prvotna stavba in z leti prizidani objekti so danes v lasti društva, ki ga je dr. Hanželič ustanovil pred svojo smrtjo. Celoten počitniški dom, ki ga rojaki še vedno rado obiskujejo in vsako leto gosti šolsko kolonijo, enostavno imenujemo 'Hanželičev dom'.

Od tistega decembra 1962 dalje, je skupina otrok potovala vsako leto nepretrgoma. Letošnja je torej že enainštirideseta. Poleg skupine voditeljev jo redno spremlja tudi kak duhovnik iz skupnosti, tako da imajo otroci tudi mašo v slovenskem jeziku in so duhovno oskrbljeni. Od začetka pa do leta 2000 je kolonija vedno odpotovala po božiču, tako da so otroci Silvestrovo preživel v hribih. Od leta 2000 dalje pa odpotujejo prve dni januarja.

Celotno organizacijsko koordinacijo izvaja društvo Zedinjena Slovenija. Seveda je potovanje povezano s številnimi stroški, kar se iz leta v leto bolj pozna. Starši krijejo potovanje in nastanitev, ostalo preskrbi društvo. Zaradi vedno težjega gospodarskega položaja v Argentini organizatorji zadnja leta prosijo za ta projekt tudi podporo iz Slovenije, pri čemer sodelujeta Urad za Slovence po svetu in Ministrstvo za kulturo. Letos sta tudi dva zasebnika iz skupnosti podprla zamisel, tako da je društvo štipendiralo več otrok revnih družin, ki sicer na drug način ne bi mogli potovati.

Kolonija za otroke tudi pomeni začetek prijateljskih stikov med najmlajšimi iz različnih skupnosti. Potujejo namreč otroci iz vseh šolskih tečajev Velikega Buenos Airesa. Predvsem pa je spoznanje pomembno za učence zadnjega osnovnošolskega letnika, ker se tam spoznajo in povežejo, marca pa so že tovariši na srednješolskem tečaju v Buenos Airesu.

## Novice iz Madagaskarja

Rok Gajšek (preko radia Ognjišče)

V torek in sredo, 20. in 21. januarja, je ministrstvo za populacijo in socialo priredilo seminar, ki so ga vodili predstavniki iz Mednarodne banke, da bi ugotovili kateri sloj prebivalstva je najbolj

prizadet in izpostavljen revščini. Voditelji so žal pozornost usmerili predvsem na to, kako bi situacijo predstavili, kakor pa na to, kako čimbolj učinkovito pomagati revežem, kar je bil sicer glavni cilj seminarja. Najbolj so revščini podvržene matere z veliko otroki, ki so jih zapustili možje, potem starejši ljudje brez vsake pokojnine, invalidi in podobno. Ko je na začetku srečanja vse navzoče pozdravil prvi minister Jacques Sylla, je posebej poudaril pomen tega seminarja in se posebej zahvalil, da je med udeleženci tudi Pedro Opeka. Na srečanje so bili namreč povabljeni tudi predstavniki nevladnih organizacij. Pedra so naprosili, da je v imenu vseh predstavnikov nevladnih organizacij zaključil sestanek. Ob tej priložnosti je poudaril, da je bil sestanek zelo pomemben. Prosil pa je, da bi vse te dobre ideje, ki so se izluščile pri debatah, ne ostale le na papirju, ali nekje v predalih, ampak da bi se vse to čim prej čutilo v praksi. Tako je odgovornim povedal, kaj "mu leži na srcu", in da pričakuje predvsem konkretne akcije, če v resnici hočemo odpraviti bedo in revščino tolikih množic.

Imamo občutek, da si predsednik države in vlada prizadevata, da bi dežela počasi prišla "na zeleno vejo", se pravi, da bi šla v smeri razvoja in odpravljanja revščine. Seveda pa mora biti vlada pri tem res odločna in prepričljiva, ker jih sicer opozicija lahko postavi "na laž". Predsednik države je v torek, 20. januarja, na velikem zborovanju na podeželju v Analavoryu zelo ognjevit govoril ljudem. Rekel je, da so stvarne možnosti, da se ljudje izkopljejo iz bede. Vendar pa je tudi potrebno, da vsi skupaj "zagrabimo za delo". Rekel je tudi, da je pripravljen zamenjati ministra vsak teden, če bi se pokazalo, da ne opravlja v redu svojega dela.

Tu na visoki planoti Madagaskarja smo sedaj v sredini letne sezone: precej vroče je in tudi dežja je vedel kar dovolj. Na srečo do zdaj ni bilo ciklona. Tako je narava vsa v zelenju. Prvi pridelki riža so že obetavni. Tudi zrelo sadje, kot so slive, breskve se že dobijo na trgu. V februarju pa pride na vrsto še drugo sadje. Glavna sezona žetve riža pa bo v marcu. Ljudje naselja Antolojanahary izkoriščajo to sezono, ko precej dežuje, da pogozdujejo.

## Obsojeni bolniki

ELVIRA MIČE, POLONA ČEČKO (MAG)

Šudija Eurocare je pokazala, da je delež preživetja bolnikov z najpogostejšimi vrstami raka - na dojki, debelem črevesu, materničnem vratu, danki in prostati - pri nas nižji kot v drugih evropskih državah. Domači strokovnjaki so nam postregli s pojasnili, načrti in celo izgovori, ki kažejo, da se stvari premaknejo šele po kritiki iz Evrope.

V Sloveniji so velika težava bolniki, pri katerih je bolezen ob odkritju že napredovala, in v primerjavi z drugimi evropskimi državami jih je nesprejemljivo veliko. Njihovo zdravljenje je neuspešno in bistveno dražje. »Vzroki za to so prepleteni,« pojasnjuje dr. Hotimir Lešničar, strokovni direktor onkološkega inštituta. »Kaj pravzaprav pomeni ugotovitev, da prebivalstvo o raku ni dovolj ozaveščeno? Prebivalstvo niso le nepoučeni bolniki, so tudi premalo zainteresirani zdravniki in specialisti, menedžerji velikih družb, ki jih sponzoriranje zdravstvenih kampanj ne zanima, prav tako mediji, poslanci in navsezadnje predsednik države. Očitno mora problem postati zelo očiten, da se prebudimo in aktiviramo.«

Pričakovana eksplozija raka. Preživetje bolnikov z najpogostejšimi rakavimi obolenji naj bi bilo problematično predvsem zato, ker jih zdravijo v različnih ustanovah po vsej državi, medtem ko je enako evropskemu povprečju ali še boljše preživetje bolnikov, ki jih zdravijo na onkološkem inštitutu ali v kliničnem centru, denimo pri raku mod ali debelega črevesa. »To je značilen primer neizvajanja zapisanih smernic zdravljenja zaradi pomanjkljivega nadzora. Vsi bolniki pri nas za zdaj še nimajo enakih možnosti za zdravljenje, a jim jih je treba v najkrajšem času omogočiti,« je poudarja Lešničar. Januarja bodo na ministrstvu za zdravje začeli oblikovati nacionalno strategijo z najmočnejšim poudarkom na preventivi - z zdravim življenjem bi namreč lahko zmanjšali obolevnost za pljučnim in pivsko-kadilskimi rakí, pri katerih smo med vodilnimi v EU. Lešničar meni, da je vtis, da se ministrstvo za zdravje razmeroma pozno vklaplja v intenzivnejše ukrepanje na tem področju, le delno resničen,

vsekakor pa to ni krivda onkologov. »Eksplozija raka v Sloveniji je bila napovedana, saj register raka ves čas spremlja trende in opozarja nanje. Trenutno je zdravstvena politika usmerjena bolj k preventivi, onkologe pa skrbi predvsem zdajšnje naraščajoče breme raka. Očitno bo potrebno bistveno hitrejšje prelivanje sredstev z manj obremenjenih področij.«

Dobri, a neorganizirani. V Sloveniji že od leta 1986 deluje Društvo onkoloških bolnikov. Njegov osnovni cilj je zavzemanje za bolnike, tako v smislu psihološke podpore ob zdravljenju kot pri premagovanju tehničnih, birokratskih in celo pravnih težav, s katerimi se srečujejo. Predsednica društva dr. Marija Vegelj Pirc nam je zaupala, da je bilo iz vrst onkologov že ob ustanavljanju slišati neodobranje, namreč da društvo ni potrebno, češ da sami postorijo vse, torej bolnik nima kaj odločati. »Partnerski odnos, ko zdravnik postavi diagnozo, bolnik pa ima pravico o bolezni vse vedeti in soodločati, pri nas nima tradicije. V zahodnem svetu društva na strokovnih kongresih ne sodelujejo le s pričevanji, ampak so tudi soorganizatorji. Mi smo še daleč od tega,« meni Pirčeva.

## Duhovna misel - Skrivnost vélikega tedna.

Roman Travar

Vsakoletno obhajanje velikonočnih praznikov nas vabi k razmišljanju o tej veliki skrivnosti našega odrešenja. Praznovanje velike noči je nekoliko drugačno od praznovanja drugih praznikov; recimo praznovanje božiča, ali kakšnega Marijinega praznika. Poskušajmo se vživeti v dogajanje, kakor so ga doživeli apostoli in drugi učenci Jezusa Kristusa, ki so skupaj z njim pripotovali v Jeruzalem na praznovanje Pashe, ki ga judovsko ljudstvo še danes praznuje v spomin na režitev iz egiptovske sužnosti. Čeprav je Jezus večkrat prišel v Jeruzalem, pa ni imel nikoli takšnega sprejema kot prav tistikrat, ko se je zadnjič podajal v sveto mesto. Usedel se je na oslička in na njem s pobočja Oljske gore prijezdil v Jeruzalem. Njegovi učenci in ljudstvo pa so na pot razgrinjali svoje plašče in z močnim glasom veselo hvalili Boga: »Blagoslovljen kralj, ki prihaja v Gospodovem imenu! V nebesih mir in slava na višavah!« Ta slovesni vhod v Jeruzalem obhajamo vsako leto na cvetno nedeljo Gospodovega trpljenja, ki je nedelja pred veliko nočjo. To pa je tudi začetek praznovanja velikonočne skrivnosti.

Jezus, ki je z učenci prišel v Jeruzalem na obhajanje Pashe, je vedel vse, kaj se bo zgodilo. Zato je svoje dvanajstere apostole povabil, da še zadnjič skupaj z njimi obhaja velikonočno večerjo. To pa ni bila le običajna judovska velikonočna večerja, ampak ji je dodal nov obred in pomen. Po večerji je namreč blagoslovil kruh in vino, ju posvetil in izrekel besede spremenitve: »To je moje telo...« »To je moja kri...« ter ju dal v hrano apostolom. S tem dejanjem postavitve evharistije, ali svete maše, je sebe dal v hrano za vse večne čase, da bi vsak kdor uživa ta kruh in pije iz keliha, imel večno življenje.

Po popolni izročitvi samega sebe pri zadnji večerji, je to simbolno dejanje bilo izvršeno tudi na krvavi način, ko je po mučenju, trpljenju in krivični obsodbi daroval svoje življenje na križu. Ljudstvo, ki je nekaj dni pred velikim petkom vzklikalo:





»Blagoslovljen, ki prihaja v Gospodovem imenu!« ni našlo več besed sprave, miru in ljubezni, ampak le bučne besede sovraštva, uničenja in smrti: »Križaj ga! Križaj ga!« Mnogi, ki jih je Jezus morda ozdravil, so ga pozabili in zatajili; mnogi, ki jim je dal telesne in duševne hrane, so nehvaležni; apostoli so se razbežali in se skrili pred rablji; le mala skupinica žena in apostol Janez so ostali zvesti in so sočustvovali z Njim.

Jezusova trikratna napoved trpljenja in nasilne smrti se je uresničila na veliki petek. Po bičanju, kronanju in zasramovanju, je s križem na ramenih prehodil pot od sodne palače do Kalvarije, kjer so ga vojaki pribili na križ ter ga vzdignili med nebo in zemljo, da je tako dopolnil mero trpljenja za naše odrešenje.

Bog je mrtev! Zemeljske sile se zamajejo; nebesne vztrepetajo! Vso upanje, ki so ga imeli vanj je splahnelo. Žalost je zajela tiste, ki so mu bili najbližji. Strah se je naselil v kosti tistih, ki so nanj žračunali. Mnogi ne vidijo več prihodnosti...

Vse to se je moralo zgoditi, da smo doživeli velikonočno jutro. Grob je prazen in prikazen angelov vliva novo upanje, da Jezus živi. Moralo se je zgoditi, da je zasijala luč velikonočnega jutra; jutro, ki žari svetlejšje kot vas druga jutra. Luč miru je zasijala vsem, ki so upali in doakali veliki dan odrešenja. Sedaj ni več solz in žalovanja, odslej je le radost in veselje, ki napolnjujeta tiste, ki slišijo glas darovanega Jagnjeta – Jezusa.

Velika noč je praznik upanja in neuničljivega veselja za vse ljudi. Kristus se je izkazal kot zmagovalec nad vsemi silami zla, tudi nad smrtjo. Njegovo vstajenje od mrtvih je zmaga, ki je ne more nič in nihče več ogrožati. Odločilna zmaga človeške zgodovine je dobljena.

Naj Vas vstali Zveličar obogati z veseljem velikonočnega jutra.



## KRONOLOŠKO IN NA KRATKO:

EVRO, valuta večine držav v EU, vstopa v 3. leto močnejši kot kdajkoli doslej. Treba je zanj odšteti kar \$1.20 US dolarjev. Evropska centralna banka (ECB) je letos morala že dvakrat znižati obrestne mere, ki naj bi ustavile evrov let v višave.

CELINE DION. 35-letna plavalasa kanadska pevka, ki je prodala več kot 135 milijonov albumov, je bila počaščena z odtisom svoje roke na aleji slavnih v Los Angelesu.

ARHAEOLOŠKA RAZSTAVA z naslovom „In situ“ v Spomenovarstvenem centru je sredi januarja predstavila arheološka odkritja na trasi avtoceste Klanec-Ankaran.

FRANC KSAVER MEŠKO, (1874-1964), pisatelj in duhovnik je bil 130 let po njegovem rojstvu spominjan in proslavljan v Slovenj Gradcu, kjer so to leto poimenovali Meškovo leto.

SDS – Slovenska demokratska stranka, ki sedaj praznuje 15-letnico svojega obstoja je predlagala predsedniku Janezu Drnovšku, da posmrtno odlikuje ključnega tvorca slovenske države, Jožeta Pučnika z zlatim znakom svobode.

SLAVKO AVSENIK, 74-letni legendarni slovenski glasbenik in skladatelj je za življenjsko delo dobil nemško nagrado Krona narodnozabavne glasbe.

GENEVIEVE SIMARD iz Kanade je sredi januarja presenetljivo zmagala na superslalomu v italijanski Cortini d'Ampezzo (1:13.05). Sledili sta ji Avstrijki Maria Riesch (1:13.70 +0.65) in Hilde Gerg (1:13.83 +0.78).

SIMFONIČNI ORKESTER Slovenske filharmonije (SF0), je koncem januarja gostoval v treh sosednih državah, v: Hrvaški, Italiji in Avstriji, pod vodstvom Pavla Kogana, rednega gosta iz Rusije.

RADIO GLAS AMERIKE je objavil, da bo s 24. februarjem prenehal oddajati v desetih jezikih: slovenski, slovaški, poljski, litvanski, latvijski, madžarski, češki, estonski, bolgarski in romunski.

LANSKI BLAGOVNI PRIMANJKLJAJ Slovenije je dosegel 951.8 milijonov evrov. Država je izvozila za 111.28 milijarde evrov, uvozila pa 12,34 milijarde evrov blaga.

GEORGE BUSH je predlagal senatu novega veleposlanika za Slovenijo. Predlagan je bil karierni diplomat Thomas Bolling Robertson iz zvezne države Virginije.

SLOVENSKA VLADA je dala v zakup za dobo petih let svoje (za Drnovška kupljeno) letalo falcon 2000 EX, z možnostjo prodaje ali podaljšanja zakupa za naslednjih pet let. Podrobnosti niso znane

FRANCOSKI JADRALEC, 47-letni Francis Joyoni, kljub slabemu vremenu in trimeterskimi valovi na Atlantiku, je uspešno sklenil svoje zgodovinsko recordno samotarsko jadrnanje okoli sveta. Več kot 27,000 morskih milj dolgo in tvegano avanturo s svojim 27.2 meterskim trimaranom IDEC je opravil po rekordno hitrih 72 dneh, 22 urah, 54 minutah in 22 sekundah.

53. DUNAJSKI OPERNI PLES, ki je tradicionalno na zadnji četrtek pred pustom (letos 19. 02. 04), predstavlja prestižen vrhunec plesne sezone. V formalnih oblačilih se mladi debitanti (med 17. in 24. let starosti) v ritmu dunajskega valčka tako naznanijo svoj vstop v družabno življenje in prisotni družbi višjih slojev ter častnim gostom iz vsega sveta, (kot n.pr. Sophia Loren, Richard Burton ali španski kralj Juan Carlos).

„SMOLČKI“ (to so osebe rojene na prestopni dan 29. februarja) se bodo tega dne zbrali v ljubljanski Festivalni dvorani in tam praznovali svoj rojstni dan.



Pri Slovenskem društvu Vancouver se je letos jeseni veliko dogajalo. Ne samo, da je bil urnik prireditev dokaj poln, pač pa se je okoli našega doma tudi gradilo. Pridne roke predsednika Ivana Rozanca ter številnih odbornikov in članov (preveč, da bi omenila vsakega, vendar vseh zaslužnih za odlično opravljeno delo) so ustvarile v ozadju stavbe prijeten prostor za poletne piknike, prostor, ki je zdaj na novo ostrešen in tlakovan. Poleg tega so naš dom prekrili z novo streho, ter dodali impresiven podaljšek nad vhodnimi vrati. Streha s tremi 'vrhovi' nas zdaj spominja na Triglav!

Jesenska sezona se je z vso resnostjo začela že 12. septembra, ko nas je obiskal ansambel Mladi Dolenjci iz Slovenije. Gostovanje je bilo nadvse uspešno, čeprav so skupino sesavljali le trije muzikantje. Domače viže so segle v srce rojakom, željnim pravih slovenskih zabavnih zvokov in plesalo se je pozno v noč.

Že naslednji mesec, 18. oktobra, smo bili deležni ponovnega gostovanja slovenskega ansambla. Ansambel Rubin je prišel, da smo lahko bolj slovesno praznovali 45. obletnico našega društva. Na slavnosti smo bili počaščeni s prisotnosjo njene ekselence slovenske veleposlanice Veronike Stabej, ki je med svojim nagovorom predala društvu plaketo v zahvalo za ohranjanje slovenske kulture in običajev v našem delu Kanade.

Takoj drugi dan je ansambel Rubin zabaval mešano publiko kakšnih 600 Slovencev in Hrvatov na posestvu hrvaške cerkve v Richmondu. Vzdušje je bilo nadvse veselo in družabno, dalo pa je tudi pobudo za morebitno ponovno sodelovanje.

Na Vinski trgatvi 17. novembra je bila tema večera nova sladka kapljica. Ansambel Oberlander, ki ga vodi nas rojak Fred Pavlič, se je s svojimi melodijami priljubil polni dvorani gostov, ki so uživali tudi ob programu folklorne skupine, odlični domači kuhinji, ocenjevanju vina ter tradicionalnem zaporu (tukaj se znajdejo vsi, ki kradejo grozdje ali se na en ali drug način prekršijo!).

V nedeljo, 14. decembra nas je obiskal lazarist g. Roman Travar, ki je v slovenskem domu daroval adventno sv. mašo. Obisk je bil soliden, okoli 100 ljudi. Naš pevski zbor pod vodstvom Silve Plut je kot navadno s zbranim petjem bogatilo bogoslužje. Gospodu Travarju smo hvaležni za njegov pastoralni obisk.

Teden dni pozneje, 21. decembra smo priredili tretjo letno božično prireditev za družine. Osrednja točka programa, ki je obsegal tudi zborovski



nastop, je bila uprizoritev božične zgodbe in to v zadovoljstvo vseh prisotnih. Za lepo zašite kostime in kulise je bila zaslužna ga. Vera Uršnik. Razveseljivo je bilo število družin in mladine na tej prireditvi. Upamo, da se bo začeta tradicija teh prireditev še nadaljevala.

Društvo je zaključilo svoje leto s Silvestrovanjem, ravno na večer, ko je zapadel prvi sneg. Novemu letu smo podali roko ob prijetnih zvokih ansambla Oberlander in si opolnoči zaželeli srečo in zdravje.

Preteklo leto je pri društvu delovala (in namerava delovati še naprej) šola slovenskega jezika pod vodstvom dr. Vilka Mačka. Dijaki vseh starosti, okoli 20 po številu, se z vso resnostjo lotujejo učenja slovenščine, kar pa daje lepo vzpodbudo učitelju in društvu. Tudi kegljači in člani lovskega in ribiškega društva so še vedno aktivni. Lovci načrtujejo svoj banket konec januarja.



Na predvečer letnega občnega zbora je društvo pogostilo vse delavce - prostovoljce, ki so letos na kakršenkoli način prispevali k njegovi dobrobiti. Na občnem zboru 11. januarja je bil za predsednika ponovno izvoljen Ivan Rozanc, z njim pa vrsta odbornikov, ki so sledili klicu dolžnosti in prevzeli razne funkcije.

S ponosom se lahko ozremo na preteklih 45 let in občudujemo prenekatero sadove skupnega dela. **Da bi bilo tako še naprej!**

# Franc Skumavc

Roman Travar

Na zadnji dan leta 2003 smo se poslovili od dragega duhovnika Franca Skumavca, ki je svoje duhovniško delo in življenje dovršil v torontski nadškofiji.

Rodil se je 8. marca 1926 v Dovju na Gorenjskem, kjer je obiskoval prvih pet razredov šole, nato mestno šolo na Jesenicah. V gimnazijo Sv. Stanislava v škofovih zavodih v Šentvidu nad Ljubljano je vstopil leta 1939. Zaradi druge svetovne vojne je moral zadnjega marca 1941 leta zapustiti šolo in se vrniti domov. Pomagal je na kmetiji, vse dokler ga niso mobilizirali v nemško vojsko 1. avgusta leta 1943 in ga po nekaj mesečnem treningu poslali na rusko fronto. Kmalu po prihodu na fronto so ga ruski vojaki ujeli in je kot ujetnik dočakal konec vojne. Domov se je vrnil prav na 20. rojstni dan in je bil po letu in pol vpoklican v jugoslovansko vojsko, kjer je kot topničar služil dobri dve leti. Po odsluženju vojaščini je razmišljal o pobegu v tujino. Po nekaj mesecih mu je uspelo in je v marcu 1950 leta odpotoval s tovornim vlakom skozi predor pod Karavankami v svobodno Avstrijo. Tam so ga poslali v begunski kamp in še isto leto je nadaljeval pot proti Kanadi. Tukajšnje oblasti so ga poslale na delo v gozd in po enem letu se je zaposlil v rudniku, a le za nekaj mesecev.



Božji klic, ki ga je zaslišal že v šentviški gimnaziji leta 1939 je postajal vse bolj glasen in tako se je Franc Skumavc v začetku leta 1952 zaposlil v pralnici velikega semenišča v Torontu. Tam se je srečal z bogoslovcem Alojzijem Ambrožičem, sedanjim torontskim kardinalom. Čeprav je bil v tistih časih stik med bogoslovci in delavci prepovedan, je ravnatelj dovolil, da sta smela iti vsak četrtek po večerji na sprehod, kjer je Alojz Franca učil angleščine. Še naslednji september se je vpisal v veliko semenišče in začel s študijem teologije. Mašniško posvečenje je prejel 31. maja 1959 v katedrali sv. Mihaela v Torontu in pel novo mašo v slovenski cerkvi pri Mariji Pomagaj v Torontu. Prvo službo kaplana je opravljal v župniji sv. Bernarda v Torontu, kjer je spoznaval prve korake pastoralnega dela. Zavedal se je, da je dober začetek zelo pomemben za uspeh. Skoraj 45 let je deloval v torontski nadškofiji in to na najrazličnejših župnijah škofije, tako v mestnih, kakor tudi v podeželskih. V drugi polovici 60-tih let je bil poslan na hrvaško župnijo, saj je zaradi jezikovne bližine in poznanja kulture po škofovih besedah bil najbolj primeren v pomoč bolehnemu hrvaškemu župniku. Njegovo zadnje bivališče je bilo v domu Lipa, ki je slovenski dom starostnikov v Torontu. Komaj se je dodobra vživel v prijazno okolje, že ga je Gospodar življenja poklical k sebi. Naj mu bo usmiljen sodnik.

Vsi, ki so ga poznali in se srečali z njim, so lahko občutili njegovo dobroto in prijaznost. Z lahkoto je navezal stike s 'tujci', ki so kaj kmalu postali prijateljski sogovorniki. V svoji avtobiografski knjigi *Po enosmerni poti*, ki je v angleščini izšla leta 1992, v slovenščini pa nekaj let pozneje, razkriva bogastvo slovenskega človeka, domoljuba in gorečega dušnega pastirja. Naj njegovo telo v miru počiva pod varstvom Kraljice duhovnikov na duhovniškem pokopališču ob semenišču sv. Avgušтина v Torontu.

# Finding Continuity in our Community, Through Sport

By: Richard Vuksinic

Back in the sixties, seventies and eighties, there was a special group of men in our community, who gathered together on a regular basis to share in the simple pleasure of sport. Their motives transcended their simple need for exercise and competition. In sport, these men sought and found friendship, community and cohesion. The sport that brought them together was soccer. The group of men who grew together out of their love for "nogomet" was a blend of first generation Canadian youth and immigrant Slovenian passion. It was a group that included the likes of the dependable, late Joe Berkopec, the always efficient Stan Ferkul, a mustachioed Andy "Beaver" Lamovsek, the likeable and late Bobby Stajan, the-man-who-could-score-a-hat-trick-with-a-pack-of-smokes-in-his-back-pocket Mike Stajan, and the always persistent, late Martin Vuksinic, to name a few. They belonged to the Slovenia Sports Club, an organization that has served as a focal point for many Slovenian-Canadians over the years.

As a child growing up, I remember how central the sports club was to the lives of these aforementioned individuals, and subsequently to my own, since I grew up watching them. The impression that their sporty togetherness left on me implies how dear the S.S.C was to these gentlemen back in the sixties, seventies and eighties (the Golden age of the Sports Club, as they would have you believe).

I recall when Martin passed away in June 2002, a number of the old soccer guys saying, with the deepest of sincerity, that as newcomers to Canada, the S.S.C. gave them the opportunity to be a part of something within the community. "If it wasn't for the Slovenia Sports Club, I would never have had the chance to make any real friends in Canada." Sport was their social glue, and without it, many of them might well have lived alienated and lost in this large, North American city.

For the first generation boys like Andy, Stan, Bobby and Mike, the S.S.C. gave them the chance to travel overseas to the land of their heritage, to play

soccer and to forge friendships and memories that still endure to this day. Sport was their cultural rite of passage. It helped to solidify their identity within the community here.

Over the past few years, while S.S.C. stalwarts and founders, such as Joe Cemas, Joe Berkopec, Bobby Stajan, Martin Vuksinic et. al, have passed on, the nostalgia for those days back in the eighties have left myself, and many others I am sure, feeling somewhat sad about the gradual ending of a golden era in our community.

However, like a nice, warm case of Labatt 50 after soccer practice, all good things must come to an end. This is an indisputable fact of life. Yet, we as human beings carry with us memories, emotions, dreams and fears. It is these very qualities that propel us to seek out strands of continuity within the inevitable stream of change that flows with time. So, needless to say, it warmed my heart, when a couple of months ago, I noticed that such continuity does indeed exist. In that same moment of revelation it also struck me that, while things do change, they also tend to return full circle, fresh and full of promise again.

This moment of realization came to me one Wednesday night, as I sat in the dressing room of our ASHL hockey team, ABC Brewery. We had just scored another decisive victory and sat reveling in our hockey glory with a few cans of beer and a heap of jovial conversation. As my teammates discussed big plays and missed chances, I simply sat, sipped and listened. That is when this sense of continuity struck me for the first time in the two years that this group of men has been playing hockey together. Across from myself, Richard Vuksinic, son of the late Martin, sat Mike and Dave Berkopec, sons of the late Joe. On the other side of the room sat Bill Stajan, brother of Mike and the late Bobby, and his sons Jason, Marty and Michael (nephews of Mike and Bobby). To my right sat Tony Lamovsek and his nephew Mark Lamovsek, son of "Beaver", and to my left David Ferkul (a.k.a. Circle), son of Stan. Without even consciously choosing our

team by genealogical standards, there it was, years removed from the Golden Age of the S.S.C., not even affiliated with the club itself and within the context of a completely different sport: Continuity. It is a continuity that exists on several levels. It is continuity through the generations, through culture and community and through the simple love of sport.



Where sport in our community back in the 60's, 70's and 80's allowed Slovenians, who were new to Canada, an opportunity to belong, and while it offered first generation kids a "cultural rite of passage", it offers us a similar chance at cultural cohesion decades later. For first and second generation Slovenian-Canadians today, our social outlets vary a great deal. They vary so much so that many of us could easily drift from our roots and perhaps not even notice, if it were not for this love of sport. Our entire ABC Brewery roster is made up of Slovenian boys (save for the lone Italian on the team), gentlemen who might not otherwise interact as friends if they were not teammates first.

The analogy of sport as social glue in our community is thus obvious. That sport offers a sense of continuity within the community is but a heart-warming bonus, one that surely stirs the Spirits of the late Bobby, Joe and Martin, making them smile. It is my hope, that alongside the Dolencs, Ulcars and Zabukovecs, and with the continued help of the Ferkuls, Lamovseks, Stajans and Vuksinics, ABC Brewery can maintain this wonderful sense of continuity and usher in yet another Golden Age of Sport for our community... this time on the ice.

## Restoring its beauty – preserving its history

Dear fellow Slovenians, Downtown Joliet, Illinois has experienced a tremendous resurgence in beautification and business development. We are proud to have a successful minor league baseball program just minutes from one of the most beautiful and historic theatres in the country, the Rialto Square Theatre. We are also blessed to have one of the Diocese of Joliet – St. Joseph Church.

St. Joseph Church was founded by a group of spirited and dedicated Slovenian immigrants over 100 years ago. That spirit and passion has kept the church to remain one of the prized jewels in Joliet. However, after weathering harsh winters and extreme summers, the beauty has begun to lose its luster and has developed safety issues. Consequently, we launched a \$1.2 million foundation campaign in late fall of 2003, to restore its beauty. The response and sacrificial donations to date have been humbling. We are delighted to report that thus far, the 5-year capital campaign has received over \$900,000 in pledged donations by parishioners and those who have been impacted by St. Joseph Church.

*We are asking you to assist in restoring and preserving St. Joseph Church. The time is now to make these improvements to ensure its beauty and safety. We believe groups such as yours are necessary to make this restoration a reality. As you review the enclosed list of goals and needs, you will notice that some are safety issues, while others must be done immediately to prevent further damage. We invite you and encourage you to make a donation to our restoration fund. Every contribution will be a building block to restoring the beauty and preserving the history of beautiful St. Joseph Church, ensuring our church will be here to generations to come.* F. Markun and R. J. Early

# Impressive Financial Results Highlight Another Strong Year For Krek Slovenian Credit Union

In its 51<sup>st</sup> year of dedicated service to its members, Krek Slovenian Credit Union Ltd. experienced another successful year. It reported an 8.6% growth in assets which totaled \$61.0 million, increased its loan portfolio by 13.2% to \$35.9 million, increased share capital and reserves to \$4.2 million and paid an average interest rate of 2.1% on members' savings accounts.

"These numbers illustrate the success of our strategic initiatives – to expand our loan portfolio, to increase our focus on service quality, to improve the delivery of wealth management products and services, to enhance and strengthen our relationship with our members and to achieve deposit growth that will generate superior returns on members' savings accounts," said Joe Cestnik, General Manager.

Krek's competitive rates on the lending and deposit-taking sides of the business have attracted renewed interest from existing members and also resulted in attracting 111 new members during 2003. In addition, credit unions offer deposit insurance up to \$100,000 whereas banks will only insure deposits up to \$60,000.

Volatile markets, corporate scandals and an unstable global political environment have created a "flight to safety and security" as consumers and investors continue to seek safe havens. These circumstances are creating an opportunity for credit unions to become a viable and preferable alternative to banks.



**KREK SLOVENIAN  
CREDIT UNION LTD.**

---

**KREKOVA SLOVENSKA HRANILNICA IN POSOJILNICA  
VAS VABI NA  
51. REDNI OBČNI ZBOR**

**v nedeljo 14. marca 2004 ob 2:30 popoldne  
739 Browns Line, Toronto**

Vsakoletni občni zbor je zelo pomemben, ne samo zaradi pregleda dosežkov preteklega leta, marveč tudi zaradi načrtovanja poslovanja v prihodnosti.

**Vaša navzočnost je več kot zaželjena. Dobrodošli!**

# Debates Heat Up as Erased Await Remedy

Aleksander Mladenovič - STA

*(This well written article by Alexander Mladenovič, who is also an immigrant from one of the former Yugoslav republics, was published by the official government weekly SLOVENIA NEWS. However it omits two important facts. Over a decade ago the "erased" had a year to claim their Slovenian citizenship - if they met their length of residence requirement - or apply for the official immigrant status and thus obtain their citizenship later. But all "erased" failed to do so.)*

**There is no end in sight to the month-long story about providing an adequate legislative framework for people who came to Slovenia from the former Yugoslav republics when it was still part of Yugoslavia, settled here but failed to get Slovenian citizenship when the country declared independence.**

It is impossible to say whether the government and parliament will manage to resolve what has come to be called the issue of the "erased" in line with a Constitutional Court ruling before the general elections in autumn. Efforts to restore the rights of people, who in 1992 were illegally stripped of permanent residency, has closed the ranks of the nationalist right, caused a rift in the ruling coalition and brought the government to the edge of a crisis.

## **Critical Opposition**

The nationalist bloc - the opposition Slovenian Democrats (SDS), New Slovenia (NSi) and National Party (SNS) - claim that the Constitutional Court decision should not be respected, since the "erasure" never took place. They say that all newcomers, non-Slovenians from other Yugoslav republics, had the opportunity to acquire citizenship. The opposition has also been warning that some of the "erased" are officers of the former Yugoslav People's Army, who took part in the 1991 attack on Slovenia but now demand compensations, which has added fuel to the already overheated debates.

Public opinion is similarly disapproving towards the "erased", which has brought the government coalition into a very unpleasant position, further aggravated by the fact that 2004 is an election year. If the issue is not resolved in line with the decision of the supreme guardians of the Constitution,

the coalition will be criticised for not respecting the Constitution and the rule of law; in case the Constitutional Court ruling is implemented and an appropriate law is successfully passed, it will be the target of a barrage of criticism fired by the opposition, which has been riding on the back of increasing xenophobia.

## **Crucial Constitutional Court**

The Constitutional Court will play a key role in addressing the issue. Since the parties failed to agree on a constitutional law that would render a referendum on the technicalities act on the erased immaterial, the Court now has to decide whether the referendum - scheduled for February 15 - should be staged at all. The nine-judge panel has yet to rule whether the referendum on the technicalities act on the erased - as called by the opposition and the coalition People's Party (SLS) - is in line with the Constitution.

The technicalities act is the legal basis for retroactively reinstating permanent residency to people who have a permanent address in Slovenia, but were nevertheless erased from the permanent residency registry in 1992. The Constitutional Court believes the act is unnecessary since the Interior Ministry should have started issuing appropriate decisions solely on the basis of the Court's ruling on the issue in April 2003. Similarly, the referendum on the technicalities act would be immaterial, since a referendum decision cannot overturn a Constitutional Court ruling. The Court was therefore asked by three coalition parties to examine whether it is in accordance with the Constitution to stage a referendum that would only give citizens the (false) impression that they are deciding about something. The Liberal Democrats (LDS) United List



(ZLSD) and Pensioners' Party (DeSUS) furthermore stressed that the referendum campaign would provide a platform for outbursts of xenophobia and nationalism.

Eager to have the issue resolved in accordance with the Constitutional Court ruling before the general elections start, the coalition trio has also said it would demand an extraordinary session of Parliament at the beginning of February, where the second piece of legislation aimed at addressing the issue, the systemic bill on the erased, would be debated. These parties have also reproached the opposition for actively politicising the matter on purpose, to make it a top election issue.

## EVER WONDER?

Anonymous

Why does sun lighten our hair, but darken our skin?  
Why don't you ever see the headline "Psychic Wins Lottery"?

Why is "abbreviated" such a long word?  
Why is it that doctors call what they do "practice"?  
Why is it that stop Windows 98, you have to click on "Start"?

Why is lemon juice made with artificial flavour, and dishwashing liquid made with real lemons?

Why is the man who invests all our money called broker?

Why is the time of day with the slowest traffic called rush hour?

Why isn't there mouse flavoured cat food?

When dog food is new and improved tasting, who tastes it?

Why didn't Noah swat those two mosquitoes?

Why do they sterilize the needle for lethal injections?

You know that indestructible black box that is used on airplanes? Why don't they make the whole plane out of that stuff?

Why don't sheep shrink when it rains?

Why are they called apartments when they are stuck together?

If flying is safe, why do they call the airport the terminal?

## Argentinska solidarnostna akcija 2004

V spomin Leje Urbanc: (pokojne odbornice ASA)

Gregorič - Jozwick Wanda	\$100.00
Pogačar Ema in Jože	\$200.00
Resnik Anica in Rudi	\$200.00
Seljak Valerija in Tone	\$100.00
Urban Peter	\$500.00
Žabjek Francka in Lojze	\$ 50.00

V spomin Blaža Potočnika:

Starič Lojze	\$100.00
Pogačar Ema in Jože	\$100.00
Seljak Valerija in Tone	\$100.00

Skupaj \$1,450.00

Darovi so namenjeni za: Zvezo mater in žena ter Rožmanov dom v Argentini.

### ATTORNEYS AT LAW MILAN VAJDA & PARTNERS

Dalmatinova ulica 7 1001 Ljubljana p.p.1662 Slovenija  
Phone: 011 386 1 431 4310 Fax: 011 386 1 433 3305

Milan Vajda  
Odvetnik

E-mail: vajda@odvetnik-vajda.si

Denis Frank Majzelj  
Partner & Consultant

E-mail: Denis.Majzelj@ng-dev.net

Nudimo celovito pravno svetovanje in zastopanje pred sodišči, arbitražami in drugimi upravnimi organi v Republiki Sloveniji, za fizične in pravne osebe. Strankam svetujemo pri vodenju denacionalizacijskih postopkov in ekonomsko svetujemo pri tujih investicijah v Republiki Sloveniji. Kontakt je možen tudi v angleškem ali francoskem jeziku.

We offer full legal consultation and legal representation for legal and natural persons at the courts, for arbitrations and at other administrative organs in the Republic of Slovenia. We also consult about foreign investments in the Republic of Slovenia. All contacts can also be made in English or French.

## Events Calendar For 2004

Marec 6	Sava – Pomladni banket – Henry Vogelj
Marec 20	Lipa Park – Miss Slovenia – banket
Marec 28	Kanadski Slovenski Kongress – Občni zbor in kulturni večer – Browns Line Holiday Gardens – Občni zbor
April 24	Holiday Gardens – Spomladanski banket
Maj 1	Lipa Park – Materinski dan – banket
Maj 8	Sava – Materinski dan – Golden Keys
Maj 9	Slovensko Letovišče – Materinski dan
Maj 24	Lipa Park – St. Catharines Folk Arts Festival – L.P. Open house and dance
Maj 30	Dom Lipa Walk-a-thon – Na slovenskem letovišču
Junij 20	Slovenski Park – Slovenski Dan
Junij 27	Holiday Gardens - Piknik
Julij 4	Lipa Park – Ontario Sausage Festival – picnic Slovenski Dan Prireja Slovenska skupnost – Slovensko Letovišče
Julij 10-11	Slovensko Letovišče - Odbojka – Mladina (18-25 let)
Julij 11	Sava – Piknik – Najlepši Cvet
Julij 17-18	Slovensko Letovišče – Tournament - T-ball (6-9 let) Softball (10-13 let)
Julij 18	Holiday Gardens - Piknik
Julij 24-25	Slovensko Letovišče – Highschool Softball Tournament (14-19 let)
Julij 26-31	Planica – Fun-Ed week
Julij 31	Slovensko Letovišče – Poletni večer
Julij 31-August-1	Adult Softball Tournament
Julij 31-August 2	Planica – letni 3 dnevni piknik – Bancroft
Avgust 7-8	Slovensko Letovišče – Nogomet (6–17 let)
Avgust 14-15	Slovensko Letovišče – Adult Softball Tournament (18-50+ let)
Avgust 15	Holiday Gardens – Piknik
Avgust 28	Holiday Gardens - Članski piknik
September 12	Lipa Park – Oktoberfest – piknik Sava - Piknik
September 19	Holiday Gardens – Vinska trgatev
Oktober 9	Sava – Oktoberfest – Veseli Pomurci
Oktober 10	Sava – Oktoberfest – Blue Wave
Oktober 10	Slovensko Letovišče – Vinska Trgatev
Oktober 16	Dom Lipa – Banket – igra: Matija Lebar
Oktober 16	Sava – Oktoberfest – The Triglav Band
Oktober 17	Lipa Park – Scholarship banket
November 13	Lipa Park – Martinovanje Sava – Hunter's banket - Romeros
November 20	Holiday Gardens – Jesenski banket

# Praznovanje kulturnega večera v Torontu, 20. 02. 04



1. Slavnostna govornica ga. Veronika Stabej, veleposlanica Republike Slovenije
2. Frank Rihar, predsednik KSK pozdravlja prisotne v imenu Kanadske Slov. Skupnosti in Erika Jamnišek, povezovalka programa
3. Moški pevski zbor "Bled"
4. Slovenska šola: Dramatska predstavitev in recitacija Prešernove pesmi "Povodni mož"
5. Gostujoča umetnika, operni pevec Matjaž Robavs in pianistka Valentina Čuden
6. Zaključne besede častnega generalnega konzula RS, g. Jožeta Slobodnika

Slovenska skupnost v Kanadi je imela priliko prisostovati enkratnemu kulturnemu večeru. Zaradi pomanjkanja prostora v tej izdaji prilagamo samo mozaik slik glavnih sodelovalcev. Dvorana je bila nabito polna. Prisotni so bili vsi silno presenečeni nad umetniško predstavitevjo celotnega programa. Dokaz, da sta oba gostujoča umetnika resnična profesionalca, je bilo njuno brezhibno predvajanje, čeprav sta se prvič srečala dan pred koncertom in sta se po besedah g. Slobodnika "odlično ujela". Govora veleposlanice RS Veronike Stabej in častnega generalnega konzula g. Slobodnika bosta objavljena v celoti v naslednji številki.

# Peak RRSP Opportunities from Krek...

# 4.00%

**5-Year Term**

Earn **4.00%\*** on a 5-year non-cashable term deposit when you make a new RRSP contribution or when you transfer-in RRSP funds to Krek Slovenian Credit Union from another financial institution.

**LIMITED TIME OFFER!**

The **DEADLINE** for RRSP contributions is **March 1, 2004.**

**MAXIMIZE YOUR RRSP CONTRIBUTION!**

We offer RRSP loans at **4.25%\*\*** and flexible repayment terms.



**KREK SLOVENIAN  
CREDIT UNION LTD.**

Tel: (416) 252-6527 [www.krek.ca](http://www.krek.ca)

\*May be withdrawn at anytime without further notice. \*\*Variable rate loan. Subject to change without notice